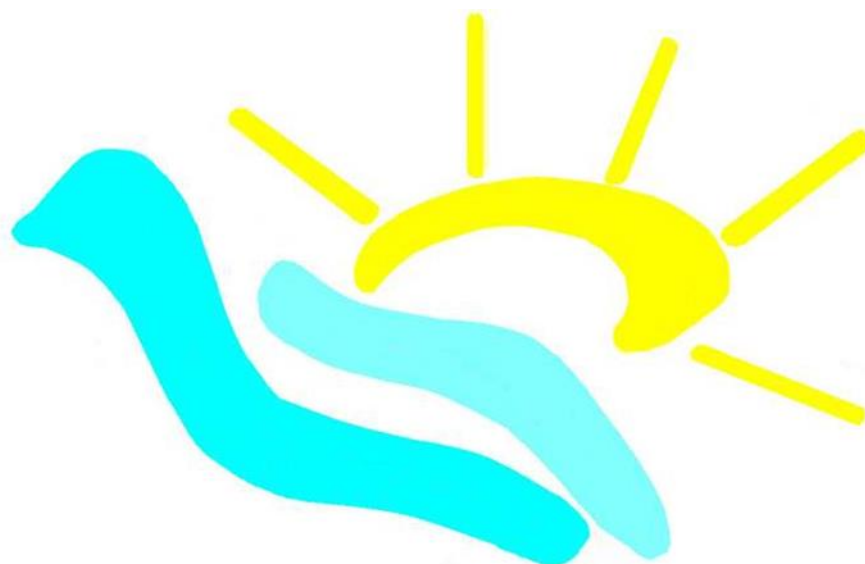

PROJEKT

Załącznik
do Uchwały Nr XXIX. .2021
Rady Gminy Kotuń
z dnia 29 marca 2021 r.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE KOTUŃ NA LATA 2021 – 2027

Gmina Kotuń

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

Kotuń, 2021

Spis treści

Wstęp.....	5
RODZIAŁ I. MERYTORYCZNE UZASADNIENIE OPRACOWANIA STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH.....	6
1.1. Podstawa prawna Strategii	6
1.1.1. Dokumenty europejskie.....	6
1.1.2. Dokumenty krajowe	6
1.1.3. Dokumenty regionalne i lokalne	7
RODZIAŁ II. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W GMINIE.....	8
2.1. Charakterystyka Gminy.....	8
2.1.1. Położenie	8
2.1.2. Ludność	9
2.1.3. Oświata.....	11
2.1.4. Kultura, sport oraz turystyka	12
2.1.5 Pomoc społeczna	15
2.1.6. Bezpieczeństwo publiczne i przeciwpożarowe	16
2.2. Kwestie społeczne	17
2.2.1. Diagnoza problemów społecznych w ujęciu działania instytucji pomocy społecznej	17
2.2.2. Działania z zakresu pomocy społecznej realizowane przez GOPS	18
2.2.3. Dane o korzystających z pomocy i wsparcia w gminie Kotuń. Przyczyny kwalifikujące do świadczeń z pomocy społecznej	20
2.2.4. Ubóstwo.....	22
2.2.5. Niepełnosprawność.....	23
2.2.6. Długotrwała lub ciężka choroba.....	24
2.2.7. Bezrobocie.....	24
2.2.8. Uzależnienia	25
2.2.9. Bezradność opiekuńczo- wychowawcza	28
2.2.10. Przemoc w rodzinie	29
2.2.11. Usługi opiekuńcze i specjalistyczne	33

2.3. Diagnoza problemów społecznych w ujęciu badań ankietowych mieszkańców gminy Kotuń	34
2.3.1. Problemy społeczne z perspektywy dorosłych mieszkańców Gminy Kotuń	36
2.4. Problemy społeczne z perspektywy dzieci i młodzieży – uczniowie Szkoły Podstawowej oraz III klasy gimnazjum w Kotuniu	51
2.4.1. Problem palenia papierosów widziany przez dzieci i młodzież z Kotunia.....	58
2.4.2. Problem narkotykowy z perspektywy dzieci i młodzieży z terenu Kotunia.....	60
2.4.3. Zjawisko przemocy w opinii dzieci i młodzieży z terenu Kotunia	64
2.4.4. Korzystanie z komputera, cyberprzemoc oraz zachowania ryzykowne wśród dzieci i młodzieży z Kotunia	68
2.5. Problemy społeczne z perspektywy dzieci i młodzieży – uczniowie Szkół Podstawowych oraz III klas gimnazjum w Żeliszewie oraz Bojmie.....	72
2.5.1 Problem alkoholowy widziany przez dzieci i młodzież z terenu Żeliszewa i Bojmie	73
2.5.2. Problem palenia papierosów widziany przez dzieci i młodzież z Żeliszewa i Bojmie	79
2.5.3. Problem narkotykowy z perspektywy dzieci i młodzieży z terenu Żeliszewa i Bojmie	80
2.5.4. Zjawisko przemocy w opinii dzieci i młodzieży z terenu Żeliszewa i Bojmie	85
2.5.5. Korzystanie z komputera, cyberprzemoc oraz zachowania ryzykowne wśród młodzieży z Żeliszewa i Bojmie	89
2.6. Podsumowanie części diagnostycznej.....	93
2.6.1. Podsumowanie badań ankietowych.....	93
2.6.2. Analiza SWOT	97
RODZIAŁ III. STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE KOTUŃ NA LATA 2021-2027	100
3.1. Misja i prognoza zmian w zakresie objętym strategią.....	100
3.2. Realizacja strategii	102
3.2.1. Cele i kierunki działań.....	102
1. CEL STRATEGICZNY: Poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych i starszych.	102
2. CEL STRATEGICZNY: Rozwój systemu wsparcia rodzin zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym.....	103

3. CEL STRATEGICZNY: Aktywizacja i integracja grup zagrożonych wykluczeniem społecznym	105
4. CEL STRATEGICZNY: Dynamizacja rozwoju społeczeństwa obywatelskiego gminy	107
3.2.2. Monitoring i ewaluacja	108
3.2.3. Źródła finansowania	109
Spis wykresów	110
Spis tabel	114

Wstęp

Politykę społeczną zazwyczaj definiuje się, jako "działalność państwa, podmiotów samorządowych i pozarządowych organizacji zmierzająca do kształtowania odpowiednich warunków pracy i bytu, pożądaných struktur społecznych oraz stosunków społeczno-kulturowych, w których przy aktywności ludzi będzie możliwe zaspokojenie potrzeb społeczeństwa na poziomie możliwym w danym okresie"¹. Definicja ta wskazuje na główny cel polityki społecznej państwa - utrzymywanie rozwoju społecznego i gospodarczego.

Podstawowym dokumentem planistycznym w sferze polityki społecznej na poziomie lokalnym jest Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych. Strategia ta jest dokumentem określającym najważniejsze kierunki interwencji w stosunku do zdiagnozowanych problemów społecznych występujących na terenie gminy i wskazuje priorytetowe kierunki działań oraz wytyczne dla ich realizacji. Opracowanie Strategii jest punktem wyjścia do opracowania szczegółowych programów, których realizacja ma przyczyniać się do rozwiązywania problemów społecznych oraz wyrównania szans społecznych mieszkańców gminy.

Artykuł 17 ust.1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz.U. z 2019 r. poz. 1507 t.j.) nakłada na gminę obowiązek opracowania i realizacji strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

Z kolei art. 16b wyżej wymienionej ustawy określa kluczowe elementy, które powinna zawierać strategia rozwiązywania problemów społecznych w gminie. Dokument ten powinien składać się w szczególności z:

1. diagnozy sytuacji społecznej gminy,
2. prognozy zmian w zakresie objętym strategią,
3. określenia:
 - a) celów strategicznych projektowanych zmian,
 - b) kierunków niezbędnych działań,
 - c) sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych,
 - d) wskaźników realizacji działań.

Niniejsza Strategia została opracowana na lata 2021-2027.

¹ K. Loranty, *Bezpieczeństwo społeczne Rzeczypospolitej Polskiej*, Warszawa 2004, s. 98.

RODZIAŁ I. MERYTORYCZNE UZASADNIENIE OPRACOWANIA STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

1.1. Podstawa prawna Strategii

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Kotuń na lata 2021-2027 jest zgodna z dokumentami strategicznymi z zakresu polityki społecznej opracowanymi na poziomie europejskim, krajowym, regionalnym i lokalnym. Poniżej zaprezentowano opis podstawowych dokumentów strategicznych stanowiących podstawę i punkt odniesienia do powstania niniejszej Strategii.

1.1.1. Dokumenty europejskie

Głównym programem społeczno-gospodarczym Unii Europejskiej jest Strategia Europa 2020. Jest to długookresowy program na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju. Podkreśla się w nim znaczenie współdziałania państw członkowskich na rzecz wychodzenia z kryzysu oraz wdrażania reform, w odpowiedzi na wyzwania związane z globalizacją, starzeniem się społeczeństw oraz rosnącą potrzebą racjonalnego wykorzystywania zasobów. W Strategii Europa 2020 wyodrębniono trzy priorytety:

- 1) wzrost inteligentny, czyli rozwój oparty na wiedzy i innowacjach,
- 2) wzrost zrównoważony, czyli transformacja w kierunku gospodarki niskoemisyjnej, efektywnie korzystającej z zasobów i konkurencyjnej,
- 3) wzrost sprzyjający włączeniu społecznemu, wspieranie gospodarki charakteryzującej się wysokim poziomem zatrudnienia i zapewniającej spójność gospodarczą, społeczną i terytorialną.

1.1.2. Dokumenty krajowe

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Kotuń na lata 2021-2027 uwzględnia także zapisy następujących dokumentów krajowych:

- Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju - Polska 2030,
- Średniookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2020,
- Krajowa Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020,
- Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020,
- Narodowy Program Zdrowia na lata 2016 – 2020,
- Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020,
- Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego,
- Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego.

1.1.3. Dokumenty regionalne i lokalne

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Kotuń na lata 2021-2027
uwzględnia zapisy dokumentów regionalnych i lokalnych, takich jak:

- Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego do roku 2020,
- Wojewódzkiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii dla Województwa Mazowieckiego na lata 2017-2020,
- Wojewódzkiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla Województwa Mazowieckiego na lata 2016-2020,
- Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Siedleckim na lata 2011-2020,
- Strategii Rozwoju Gminy Kotuń na lata 2015-2025,
- Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie w Gminie Kotuń na lata 2019-2023,
- Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Kotuń na rok 2021.

RODZIAŁ II. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W GMINIE

2.1. Charakterystyka Gminy

2.1.1. Położenie

Gmina Kotuń to gmina wiejska, leżąca w powiecie siedleckim. Graniczy z gminami: Mokobody, Siedlce, Skórzec, Grębków, Kałuszyn, Mrozy. Siedzibą gminy jest Kotuń. Jest jedną z trzynastu gmin składających się na powiat siedlecki. Położona jest we wschodniej jego części na obszarze 150 km², gdzie około 65% zajmują użytki rolne, a około 22% powierzchni gminy stanowią lasy. Przez teren Gminy przepływa rzeka Kostrzyń z dopływami o wysokiej klasie czystości.

Przez Gminę przebiegają dwa szlaki komunikacyjne: droga krajowa nr 2 Terespol - Świecko na odległości 60-85 km od Warszawy oraz linia kolejowa Terespol – Kunowice z trzema przystankami osobowymi w miejscowościach Sosnowe i Koszewnica oraz Kotuń.

Rycina 1. Mapa Gminy Kotuń

Swoim zasięgiem Gmina Kotuń obejmuje 32 miejscowości: Albinów, Bojmie, Broszków, Chlewiska, Cisie-Zagrudzie, Czarnowąż, Gręzów, Jagodne, Józefin, Kępa, Koszewnica, Kotuń, Łączka, Łęki, Marysin, Mingosy, Niechnabrz, Nowa Dąbrówka, Oleksin, Pieńki, Pieróg, Polaki, Rososz, Sionna, Sosnowe, Trzemuszką, Tymianka, Wilczonek, Żdżar, Żeliszew Duży i Żeliszew Podkościelny.

Gmina Kotuń, zajmująca 150 km², należy do gmin średniej wielkości. Warunki naturalne do rozwoju produkcji rolnej są słabe, a poziom rozwoju rolnictwa określany jest jako średni. Przez teren gminy przechodzą główne krajowe szlaki komunikacyjne: droga międzynarodowa Świecko-Terespol oraz linia kolejowa Kunowice-Terespol z trzema przystankami na terenie gminy.

Kotuń leży w środku międzyrzecza Kostrzynia i Liwca, w Obniżeniu Węgrowskim, dzielącym na dwie części Wysoczyznę Siedlecką. Przepływa tędy ze wschodu na zachód niewielka rzeczka Świdnica, stanowiąca dopływ Kostrzynia. Dawniej dolina jej była bardzo bagnista, zwłaszcza na przestrzeni od Opola do Kotunia. Już w czasach współczesnych znaczny obszar bagnisk został uregulowany i założono tu rozległe stawy rybne 1/. W dniu 4.07.1984 roku utworzono rezerwat faunistyczny Stawy Broszkowskie, obejmujący wschodnią część kompleksu stawów z przylegającymi do niego lasami i niewielkimi fragmentami łąk, o łącznej powierzchni 266,03ha². Tereny Kotunia, stanowiące w XIX wieku własność rodziny Chłusowiczów herbu Gozdawa, rozciągały się po obu stronach środkowego biegu rzeki Świdnicy. Dziś na północ od rzeki jest odrębne sołectwo Józefin (dawną nazwą to Zagać). Miejscowość Kotuń rozciąga się na południe od doliny, aż na dość silnie pofalowane tereny polodowcowej równiny denudacyjnej, przechodzące w pasy wydmy o przebiegu równoleżnikowym. Dominują tu zdecydowanie lekkie gleby bielcowe, wytworzone na podłożu gliny zwałowej. Z kolei tereny niżej położone (np. dolina rzeki Świdnicy) zdominowane są przez cięższe gleby torfowo-bagienne. Na południe od Kotunia występują partie zwartego lasu. Wśród drzewostanu dominuje sosna, choć spotkać można tu jeszcze partie lasu o naturalnym, mieszanym charakterze. Nazwa miejscowości składa się z prasłowiańskiej nazwy kota i przyrostka -uń, który formował nazwy topograficzne i inne, nie odosobowe: Białuń, Wieluń. Był on wariantem -un (jak w piołun). Prasłowiańska nazwa kota oznaczała pomieszczenie dla małych zwierząt, skąd pochodzi staropolski wyraz *kocieć* i wreszcie polski *kojec*. Nazwa wskazuje na istnienie miejscowości już około 3000 lat, gdyż za Prasłowian uważa się ludność kultury łżyckiej, zamieszkującej tereny dzisiejszej Polski od około 1500 do 500 lat przed narodzeniem Jezusa Chrystusa.

2.1.2. Ludność

Według stanu na 31 grudnia 2020r, liczba ludności gminy Kotuń wyniosła 8426 osób, z czego 4283 to kobiety, a 4143 to mężczyźni

Tabela 1. Statystyka mieszkańców gminy Kotuń (dane z roku 2020).

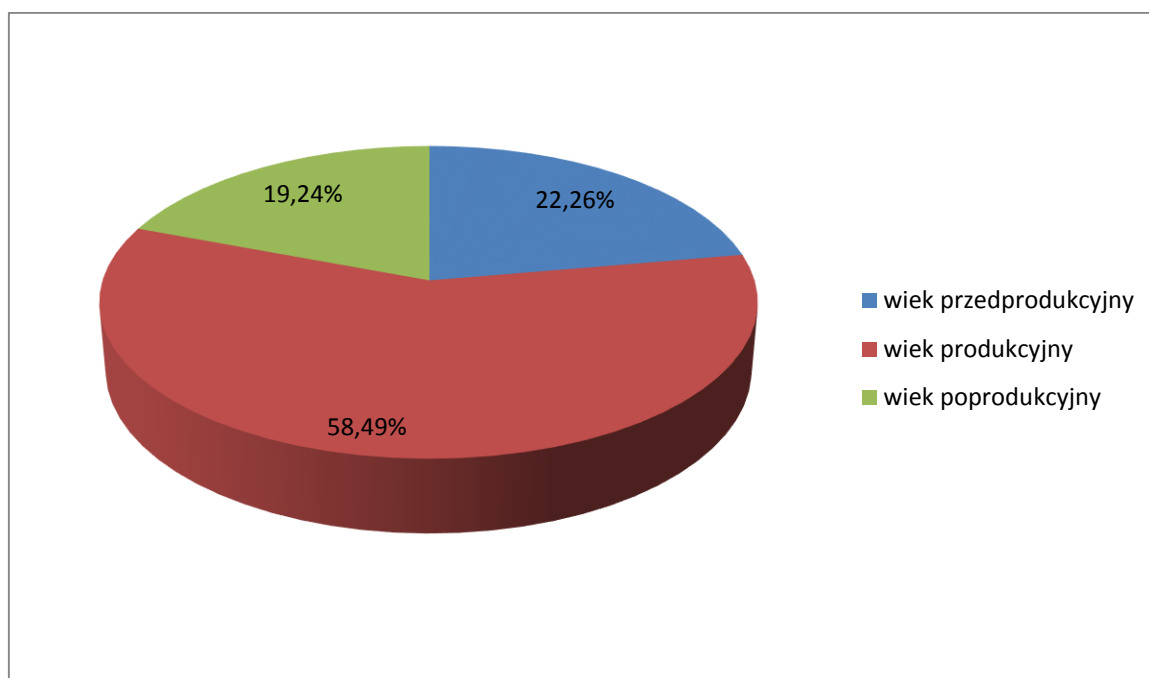
MIEJSCOWOŚĆ	LUDNOŚĆ
ALBINÓW	101
BOJMIE	353
BROSKÓW	480
CHLEWISKA	88
CISIE-ZAGRUDZIE	115
CZARNOWĄŻ	106
GRĘZÓW	523
JAGODNE	157
JÓZEFIN	112
KĘPA	261
KOSZEWNICA	136
KOTUŃ	2392
ŁĄCZKA	191
ŁĘKI	103

MARYSIN	121
MINGOSY	163
NIECHNABRZ	98
NOWA DĄBRÓWKA	128
OLEKSIN	182
PIEŃKI	117
PIERÓG	190
POLAKI	375
ROSOSZ	109
RYCZYCA	98
SIONNA	247
SOSNOWE	156
TRZEMUSZKA	176
TYMIANKA	24
WILCZONEK	223
ŻDŻAR	186
ŻELISZEW DUŻY	496
ŻELISZEW PODKOŚCIELNY	131
RAZEM	8426

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ewidencji ludności Gminy Kotuń

Analizując powyższe dane należy stwierdzić, że najbardziej zaludnionymi terenami są miejscowości Kotuń oraz Gręzów. Mieszkańcy Kotunia to 2392 osób, co stanowi 28,39 % mieszkańców całej Gminy. Natomiast mieszkańcy Gręzowa to 6,21 %. Najmniej zaludnioną miejscowością jest Tymianka, gdzie mieszkają 24 osoby.

Wykres 1. Ludność Gminy Kotuń w rozbiciu na ekonomiczne grupy wiekowe.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pochodzących z Oceny zasobów pomocy społecznej.

Odnosząc się do analizy zaprezentowanych powyżej danych, należy stwierdzić, że dominującą grupę ludności na terenie Gminy stanowią osoby w wieku produkcyjnym. Drugą pod względem liczebności grupę, stanowią osoby w wieku poprodukcyjnym, zaś najmniejszą osoby w wieku przedprodukcyjnym.

Tabela 2. Struktura przyrostu naturalnego w gminie Kotuń w 2020 r.

Urodzenia	79
Zgony	133
Przyrost naturalny	-54

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ewidencji ludności Gminy Kotuń

Dane przedstawione w powyższej tabeli odnoszą się do struktury przyrostu naturalnego, który w Gminie Kotuń na dzień 31.12.2021 wynosił -2. W 2020 roku narodziło się 39 dziewczynek oraz 40 chłopców, a także zmarło 64 kobiety oraz 69 mężczyzn.

2.1.3. Oświata

Szkolnictwo jest najważniejszą częścią systemu oświaty, rozumianego jako ogół placówek i instytucji zajmujących się procesami wychowania i kształcenia oraz zasady regulujące funkcjonowanie tych instytucji. Prawne podstawy funkcjonowania systemu oświaty, w tym również szkolnictwa, wyznaczane są przez szereg ustaw i rozporządzeń.

Podstawową rolę w wyznaczeniu kształtu polskiego systemu oświaty pełni ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jednolity: Dz. U. z 2020 r. poz. 1327 ze zm.), która zawiera definicję systemu oświaty oraz określa współzależności istniejące pomiędzy poszczególnymi jego elementami.

Tendencje rozwoju systemu edukacji przebiegają pod dyktando zjawisk demograficznych, jakie obowiązują obecnie. W tym zakresie sytuacja w Gminie Kotuń wygląda podobnie jak w całym kraju. Zmniejszanie się liczby dzieci powoduje zmniejszanie liczby placówek szkolnych. Proces przebiega równolegle do zmian ilości dzieci i młodzieży.

Na terenie Gminy Kotuń funkcjonują 3 placówki szkolne:

1. Zespół Oświatowy w Kotuniu:

- Szkoła Podstawowa im. Bohdana Arcta
- Publiczne Przedszkole

2. Zespół Szkół w Bojmiu:

- Szkoła Podstawowa im. Januarego Suchodolskiego
- Publiczne Przedszkole

3. Szkoła Podstawowa w Żeliszewie Podkościelnym.

2.1.4. Kultura, sport oraz turystyka

Ponadto na terenie Gminy Kotuń prężnie działają Zespoły Sportowe, Sportowe Kluby Uczniowskie, IV – ligowa drużyna Tenisa Stołowego oraz organizacje pozarządowe:

- Stowarzyszenie „Boska Wioska” w Wilczonku - wykreślona z rejestru stowarzyszeń 4 lutego 2019 r. - którego celem działania jest animowanie pracy na rzecz środowiska lokalnego, aktywizacja i integracja środowiska młodzieżowego, integracja społeczności lokalnej, aktywizacja inicjatyw społecznych i wspólnego działania, dbałość o zdrowie, rozwój fizyczny, psychiczny, emocjonalny, intelektualny i moralny mieszkańców, podnoszenie poziomu zawodowego, oświatowego i kulturalnego społeczności wiejskiej, wspieranie edukacji i nauki dzieci, młodzieży i dorosłych, działania na rzecz upowszechniania dostępu do internetu w środowisku wiejskim, ochrona środowiska naturalnego, działanie na rzecz integracji dzieci, młodzieży i dorosłych oraz podtrzymywanie tradycji narodowej,
- Stowarzyszenie „Nasz Kotuń” w Kotuniu - celem jest wspieranie szeroko pojętego rozwoju obszarów wiejskich, inicjowanie i wspieranie działań na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów społecznych, inicjowanie i wspieranie działań na rzecz społeczeństwa informacyjnego, integracja społeczności lokalnej, aktywizacja

inicjatyw społecznych i wspólnego działania, dbałość o zdrowie, rozwój fizyczny, psychiczny, emocjonalny, intelektualny i moralny społeczeństwa, krzewienie kultury fizycznej i sportu, podnoszenie poziomu zawodowego, oświatowego i kulturalnego społeczności wiejskiej, wspieranie edukacji i nauki dzieci i młodzieży, wspieranie nowoczesnych form edukacji, wyrównywanie szans w dostępie do edukacji, wyławianie talentów, ochrona środowiska naturalnego, promocja patriotyzmu lokalnego, integracja osób niepełnosprawnych ze środowiskiem lokalnym, współpraca z organizacjami oraz instytucjami na rzecz społeczeństwa potrzebującego, współpraca z innymi organizacjami na rzecz rozwoju obszarów wiejskich oraz pozyskiwanie środków na działalność z dostępnych funduszy pomocowych,

- Stowarzyszenie „Nasze marzenia” w Żeliszewie Podkościelnym - organizacja realizuje szeroko rozumianą pomoc w wspieraniu edukacji dzieci w tym pomoc psychologiczno-pedagogiczną, pomoc rodzinom i osobom w trudnej sytuacji rodzinnej, życiowej oraz wyrównywania szans tych rodzin i osób, wspieranie uczniów szczególnie uzdolnionych, działalność charytatywną, krajoznawstwo oraz organizację wypoczynku dla dzieci i młodzieży, naukę edukację, oświatę i wychowanie, kulturę, sztukę, ochronę dóbr kultury i tradycji, upowszechnianie kultury fizycznej i sportu, działalność wspomagającą rozwój gospodarczy, w tym przedsiębiorczość, ochronę i promocję zdrowia, podtrzymywanie tradycji narodowych, pielęgnowanie polskości oraz rozwój 33 Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kotuń świadomości narodowej, działania na rzecz osób niepełnosprawnych, porządek i bezpieczeństwo publiczne, upowszechnianie i ochrona wolności praw człowieka oraz swobód obywatelskich, a także działania wspomagające rozwój demokracji.

Na terenie gminy Kotuń znajduje się kilka miejsc i obiektów wartościowych pod względem turystyczno – rekreacyjnym. W gminie Kotuń znajdują się dwa gospodarstwa agroturystyczne zajmujące się hodowlą koni. W miejscowości Chlewiska usytuowany jest Dom Pracy Twórczej „Reymontówka”, który oferuje gościom 40 miejsc noclegowych, stylowo wyposażony apartament, salę konferencyjną i bibliotekę, stołówkę z tradycyjną podlaską kuchnią, korty tenisowe i basen dla dzieci. W „Reymontówce” organizowane są: plenery i warsztaty artystyczne, narady, szkolenia, konferencje, wczasy, kolonie, pobyty jedno- i kilkudniowe, przejażdżki konno i bryczkami. W miejscowości Polaki znajduje się Galeria Rzeźby Artysty Amatora W. Lorentowicza.

Innymi miejscami wartościowymi pod względem turystycznym są:

- Kościół pw. Św. Trójcy w Żeliszewie Podkościelnym;

- Zespół pałacowo – parkowy w Żeliszewie Podkościelnym;
- Starokatolicki Kościół Mariawitów w Żeliszewie Dużym;
- Dworek w Cisiu – Zagrudziu;
- Zespół dworski w Gręzowie;
- Muzeum Pożarnictwa w Kotuniu;
- Rezerwat ornitologiczny „Stawy Broszkowskie”.

Ponadto na terenie gminy funkcjonuje:

- 1) Gospodarstwo Ireneusza Kozłowskiego w Jagodnem Gospodarstwo zajmuje się hodowlą koni sportowych, jeździectwem, rekreacją, posiada 6 pokoi 2-, 3-osobowych.
- 2) Centrum Kultury Kresowej - East European Heritage Centre w Gręzowie:
 - hodowla koni sportowych /angloarabów/,
 - nauka jazdy konnej,
 - rajdy konne szlakiem Napoleona,
 - hipoterapia,
 - jazdy bryczką,
 - jazda na nartach za koniem,
 - kuligi;

Głównym ośrodkiem kultury na terenie gminy Kotuń jest Dom Pracy Twórczej „Reymontówka” w Chlewiskach. Działalność jego wykracza daleko poza gminę, w małym stopniu dotyczy mieszkańców gminy. Są tutaj organizowane Międzynarodowe Warsztaty Teatralne, warsztaty artystyczno-językowe, warsztaty taneczne, plener malarski. Dość prężnie działają biblioteki publiczne w Bojmiu i Kotuniu. Duże zainteresowanie budzi Muzeum Pożarnictwa w Kotuniu. Gmina Kotuń należy do nielicznych gmin w województwie mazowieckim, w których nie ma domu kultury. Uruchomienie takiego obiektu w Kotuniu spowodowałoby wykształcenie centrum w miejscowości gminnej. Mieszkańcy gminy odczuwają brak odpowiedniej bazy sportowej. Jest on szczególnie dotkliwy dla młodych ludzi, którzy chcieliby trenować grę w piłkę nożną oraz uprawiać inne rodzaje sportu. Na mocy przepisów o ochronie zabytków podlegają ochronie obiekty wpisane do rejestru zabytków:

- Park dworski w Broszkowie, poł. XIX w., nr rej. 274 z 24.07.1980 i z 19.12.1997
- Zespół dworsko-parkowy w Chlewiskach, poł. XIX–XX w., nr rej. A–279 z 29.08.1980 r.
- Aleja dojazdowa do dworu w Chlewiskach, rej. A–426 z 12.10.1993 r.

- Pałac w zespole pałacowo–parkowym w Cisiu–Zagrudziu, 2 poł. XIX/XX w nr rej. A–280 z 29.08.1980

- Park w Zespole pałacowo–parkowym w Cisiu–Zagrudziu, nr rej. A–265 z 17.05.1980 i z 28.05.1997

- Zespół dworski w Gręzowie XIX/XX w. nr rej. A–422 z 17.06.1980 i z 17.04.1997 • Dworzec kolejowy Kolei Warszawsko–Terespolskiej w Kotuniu, ul. Siedlecka 13, 1866, nr rej. A–867 z 11.09.2009 r. wraz z budynkiem gospodarczym

- Młyn wodny drewniany w m. Kuźnica–Żdżar, pocz. XIX w., nr rej 4/29 z 10.05.1954

- Starokatolicki Kościół Mariawitów w Żeliszewie Dużym, drewniany, pocz. XX w., nr rej. A–318 z 29.12.1983

2.1.5 Pomoc społeczna

W Gminie Kotuń w zakresie pomocy społecznej działa Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej z siedzibą w Kotuniu. Celem pomocy społecznej realizowanym przez Ośrodek jest umożliwienie osobom i rodzicom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Ośrodek Pomocy Społecznej podejmuje działania zmierzające do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.

W celu realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej Ośrodek współdziała z prowadzącymi na jego terenie działalność organizacjami społecznymi, szkołami, Powiatowym Urzędem Pracy, Zespołem Opieki Zdrowotnej, Kościołem Katolickim oraz Starokatolickim Kościołem Mariawitów, fundacjami, stowarzyszeniami, pracodawcami oraz osobami fizycznymi i prawnymi,

Zgodnie ze statutem Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kotuniu Ośrodek realizuje zadania pomocy społecznej:

- 1) tworzenie warunków organizacyjnych funkcjonowania pomocy społecznej, w tym rozbudowa niezbędnej infrastruktury socjalnej;
- 2) analiza i ocena zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia pomocy społecznej;
- 3) przyznawanie i wypłacanie przewidzianych ustawami świadczeń;
- 4) zadania zlecone przez Wójta Gminy;
- 5) koordynuje realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka;

- 6) pobudzanie społecznej aktywności w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin;
- 7) praca socjalna rozumiana jako działalność zawodowa, skierowana na pomoc osobom i rodzinom we wzmocnieniu lub odzyskaniu zdolności funkcjonowania w społeczeństwie oraz na tworzenie warunków sprzyjających temu celowi;
- 8) przyznawanie i wypłacanie świadczeń przewidzianych ustawą;
- 9) utrzymanie, nadzór i koordynacja pracy Świetlicy Socjoterapeutycznej w Kotuniu.

Główną rolę w rozwiązywaniu problemów społecznych na terenie gminy Kotuń wieździe Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej przy współpracy z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Zespołem Interdyscyplinarnym.

W/w podmioty realizują zadania z zakresu pomocy osobom i rodzinom w celu przezwyciężenia trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać, wykorzystując własne zasoby i możliwości. W szczególności zadania realizowane są poprzez tworzenie warunków organizacyjnych funkcjonowania pomocy społecznej, w tym poprzez rozbudowę niezbędnej infrastruktury socjalnej, diagnozę i ocenę zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej, przyznawanie i wypłacanie przewidzianych ustawą świadczeń, pobudzanie społecznej aktywności w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin, prace socjalną rozumianą, jako działalność zawodową mającą na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi.

2.1.6. Bezpieczeństwo publiczne i przeciwpożarowe

Bezpieczeństwo publiczne to ogół instrumentów służących ochronie ludności przed incydentami zakłócającymi funkcjonowanie obywateli w społeczeństwie zgodne z przyjętymi normami prawno-obyczajowymi.

Ochronę bezpieczeństwa publicznego na terenie gminy zapewnia Komisariat Policji w Mokobodach. Nad bezpieczeństwem mieszkańców Gminy czuwa jeden dzielnicowy.

Na terenie Gminy Kotuń działa 6 jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej:

- Ochotnicza Straż Pożarna w Kotuniu,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Broszkowie,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Żeliszewie Dużym,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Dąbrówce Nowej,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Sosnowem,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Polakach.

Ochotnicze Straże Pożarne prowadzą działalność mającą na celu zapobieganie pożarom oraz współdziałanie w tym zakresie z Państwową Strażą Pożarną, organami samorządowymi i innymi podmiotami, biorą udział w akcjach ratowniczych przeprowadzanych w czasie pożarów, zagrożeń ekologicznych związanych z ochroną środowiska oraz innych klęsk i zdarzeń. Do ich zadań należy informowanie ludności o istniejących zagrożeniach pożarowych, ekologicznych i innych oraz sposobach ochrony przed nimi, rozwijanie wśród członków Ochotniczej Straży Pożarnej kultury fizycznej i sportu oraz prowadzenie działalności kulturalno-oświatowej i rozrywkowej oraz wykonywanie zadań wynikających z przepisów o ochronie przeciwpożarowej a także wspieranie akcji szczepień przeciw COVID-19..

2.2. Kwestie społeczne

2.2.1. Diagnoza problemów społecznych w ujęciu działania instytucji pomocy społecznej

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa. Zadania pomocy społecznej są określone Ustawą z dnia 12 marca 2004 roku². Zgodnie z jej postanowieniem, głównym celem pomocy społecznej ma być umożliwienie osobom i rodzinom przezwycięzenie takich sytuacji życiowych, którym nie są w stanie podołać przy użyciu własnych środków, możliwości i uprawnień. Realizacja zadań została podzielona tutaj pomiędzy organy administracji publicznej i samorządowej. Ogólne zadania (strategiczne) związane z realizacją polityki społecznej wykonuje województwo. Powiat odpowiada za zadania o charakterze specjalistycznym. Z kolei gmina realizuje tzw. usługi podstawowe, czyli np. funkcjonowanie domów pomocy społecznej, ośrodków wychowawczych, pomoc rzeczowa, zasiłki docelowe przyznawane na zaspokojenie podstawowych potrzeb, udzielanie schronienia i posiłku, zasiłki na pokrycie wydatków powstałych w skutek zdarzeń losowych itd.

Na terenie gminy Kotuń zadania z zakresu pomocy społecznej realizowane są przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kotuniu. Na podstawie art. 7 ustawy o pomocy społecznej osobom i rodzinom udziela się świadczeń społecznych w szczególności z powodu:

1. ubóstwa,
2. sieroctwa,
3. bezdomności,
4. bezrobocia,
5. niepełnosprawności,
6. długotrwałej lub ciężkiej choroby,

² Ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej, (Dz. U. 2020 poz. 1876).

7. przemocy w rodzinie,
- 7a. potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi,
8. potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności,
9. bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych,
10. (uchylony),
11. trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą,
12. trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,
13. alkoholizmu lub narkomani,
14. zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej
15. klęski żywiołowej lub ekologicznej.

2.2.2. Działania z zakresu pomocy społecznej realizowane przez GOPS

Pomoc i wsparcie w gminie Kotuń z pomocy społecznej w 2020 roku uzyskało 532 osoby, co stanowiło 6,31% wszystkich mieszkańców gminy. W roku oceny, w stosunku do 2019 roku, łączna liczba osób korzystających z pomocy i wsparcia zmniejszyła się o 149 osób. Natomiast liczba rodzin, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej zmniejszyła się w stosunku do roku poprzedniego o 51 rodzin. W gminie Kotuń najczęściej występującymi przyczynami trudnej sytuacji życiowej osób i rodzin a jednocześnie powodami ubiegania się o pomoc społeczną, wskazanymi przez ośrodek pomocy społecznej w 2020 roku było kolejno: ubóstwo, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego, długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność i alkoholizm.

Tabela 3. Liczba rodzin korzystających ze świadczeń pieniężnych i niepieniężnych w gminie Kotuń

Rodzaj świadczenia	2017	2018	2019	2020
Świadczenia pieniężne	199	244	205	155
Świadczenia niepieniężne	132	135	113	91
Świadczenia w postaci pracy socjalnej	199	271	253	202

W 2017 roku pracownicy GOPS w Kotuniu przyznali 132 świadczenia niepieniężne oraz 199 świadczeń pieniężnych dla potrzebujących mieszkańców. W 2018 roku liczba przyznanych świadczeń niepieniężnych wzrosła do 135, a liczba świadczeń pieniężnych wzrosła do 244. Natomiast w roku 2019 nastąpił spadek liczby rodzin korzystających ze świadczeń niepieniężnych (113) i spadek liczby rodzin korzystających ze świadczeń pieniężnych -205 rodzin. Kolejny spadek odnotowano w 2020 r., ze świadczeń pieniężnych o 50 osób w porównaniu z rokiem 2019, z niepieniężnych spadek o 22 osoby.

W ramach zadań własnych Gminy Kotuń w 2019 roku realizowano następujące zadania :

1. zasiłek stały otrzymały 44 rodziny (427 świadczeń) na ogólną kwotę 237,713 zł;
2. zasiłek okresowy otrzymały 34 rodziny (91 świadczeń) na ogólną kwotę 43,384 zł;
3. dożywiano 201 dzieci poprzez zakup posiłków, łącznie zakupiono 17,458 świadczeń, na ogólną kwotę 112,490 zł.;
4. dożywiano 21 osób dorosłych - 178 posiłków za 1,424 zł.;
5. schronienie zostało udzielone 5 osobom: 472 świadczenia na kwotę 25,178 zł.;
6. usługi opiekuńcze świadczone były na rzecz 16 osób samotnych na kwotę 125,967 zł.- liczba świadczeń 5,088;
7. zasiłki celowe na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego: 3 osoby na kwotę 17,000 zł (3 świadczenia);
8. zasiłki celowe i w naturze przyznano 195 osobom na kwotę 187,515 zł, z tego 47 osób otrzymało zasiłki celowe specjalne w ogólnej kwocie 22,165 zł.;

Na realizację w/w zadań własnych ogółem wykorzystano kwotę 750,671 zł. Świadczenia te przyznano łącznie 253 rodzinom i 681 osobom.

9. W 2019 roku Ośrodek ponosił koszty związane z odpłatnością za pobyt 9 osób w Domach Pomocy Społecznej, koszt udzielonych świadczeń wyniósł 261,198 zł.

Natomiast w 2020 roku realizowano następujące zadania :

1. zasiłek stały otrzymały 36 rodzin (390 świadczeń) na ogólną kwotę 214 245 zł;
2. zasiłek okresowy otrzymały 24 rodziny (95 świadczeń) na ogólną kwotę 45 950 zł;
3. dożywiano 151 dzieci poprzez zakup posiłków, łącznie zakupiono 6272 świadczeń, na ogólną kwotę 40 794 zł.;
4. dożywiano 118 osób dorosłych – 271 świadczeń na kwotę 158 436;

5. schronienie zostało udzielone 2 osobom na kwotę 12 832zł.;
6. usługi opiekuńcze świadczone były na rzecz 18 osób samotnych na kwotę 165 589 zł.- liczba świadczeń 6 095
7. zasiłki celowe na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego: 0
8. zasiłki celowe i w naturze przyznano 150 osobom na kwotę 201 636 zł, z tego 48 osób otrzymało zasiłki celowe specjalne w ogólnej kwocie 23 400 zł.;

Na realizację w/w zadań własnych ogółem wykorzystano kwotę 682 ,695 zł.
Świadczenia te przyznano łącznie 202 rodzinom i 632 osobom.

9. W 2019 roku Ośrodek ponosił koszty związane z odpłatnością za pobyt 11 osób w Domach Pomocy Społecznej, koszt udzielonych świadczeń wyniósł 228 868 zł.

Poza tym w przypadku, gdy pracownik socjalny stwierdzi, iż zachodzi obawa iż przyznana pomoc może być wykorzystana niezgodnie z przeznaczeniem, pomoc finansowa przekazywana jest w formie rzeczowej np. umożliwienie podopiecznemu robienie zakupów w sklepie, zakup opału czy leków.

Praca socjalna

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej praca socjalna świadczona jest na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym. Praca socjalna prowadzona jest z osobami i rodzinami w celu rozwinięcia lub wzmocnienia ich aktywności i samodzielności życiowej, a także ze społecznością lokalną w celu zapewnienia współpracy i koordynacji działań instytucji i organizacji istotnych dla zaspokojenia potrzeb członków społeczności. Praca socjalna powinna być realizowana przede wszystkim w ramach pomocy społecznej środowiskowej (w miejscu zamieszkania) oraz instytucjonalnej.

Praca socjalna obejmuje poradnictwo prawne, ekonomiczne, psychologiczne, pedagogiczne, a także pomoc w prawidłowym załatwieniu konkretnych trudnych spraw życiowych. Pracownicy socjalni stanowią podstawową kadrę instytucji pomocy społecznej.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej poza realizacją świadczeń finansowych zajmuje się również właśnie szeroką pojętą pracą socjalną na rzecz osób potrzebujących. GOPS w Kotuniu w 2020 roku w ramach pracy socjalnej udzielił pomocy 202 rodzinom (532 osobom w rodzinach).

2.2.3. Dane o korzystających z pomocy i wsparcia w gminie Kotuń. Przyczyny kwalifikujące do świadczeń z pomocy społecznej

Analiza problemów osób korzystających z pomocy społecznej wskazuje na różnorodność potrzeb społecznych mieszkańców gminy Kotuń dotyczących kwestii ubóstwa, braku zatrudnienia, problemów zdrowotnych (niepełnosprawność oraz długotrwała lub ciężka choroba), bezradność opiekuńczo-wychowawcza czy alkoholizm, które są silnie związane z poziomem życia mieszkańców. W gminie Kotuń najczęściej występującymi przyczynami trudnej sytuacji życiowej osób i rodzin a jednocześnie powodami ubiegania się o pomoc społeczną, wskazanymi przez ośrodek pomocy społecznej w 2020 roku było kolejno: ubóstwo, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego, długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność i alkoholizm.

Tabela 4. Przyczyny przyznawania świadczeń pomocy społecznej przez GOPS w gminie Kotuń w 2020r. (liczba rodzin).

UBÓSTWO	132
BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO - OGÓŁEM	106
DŁUGOTRWAŁA LUB CIĘŻKA CHOROBA	99
NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	70
ALKOHOLIZM	46
BEZROBOCIE	40
POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA	21
BEZDOMNOŚĆ	4
ZDARZENIE LOSOWE	0
PRZEMOC W RODZINIE	3
TRUDNOŚCI W PRZYSTOSOWANIU DO ŻYCIA PO ZWOLNIENIU Z ZAKŁADU KARNEGO	3

NARKOMANIA	1
SIEROCTWO	1
SYTUACJA KRYZYSOWA	0
RAZEM	526

2.2.4. Ubóstwo

Ubóstwo określa się jako stan warunków bytowych uniemożliwiający zaspokajanie podstawowych potrzeb, funkcji życiowych. Przyczyny i konsekwencje ubóstwa często trudno od siebie oddzielić. Zarówno skutkiem jak i czynnikiem mogą być np. dezintegracja rodziny, rozwój przestępczości, marginalizacja, nierówny start dzieci i młodzieży, patologie społeczne czy niepełnosprawność.

Dodatkowo, nieodpowiednia działalność organów państwowych może zniechęcać do poprawy swojej sytuacji materialnej (np. płaca minimalna) czy też prowadzić do bierności i niezaradności życiowej (system zasiłków i świadczeń) całych grup społecznych. Zagrożenie ubóstwem dotyczy zwłaszcza rodzin wielodzietnych i niepełnych, kręgów patologii społecznej, osoby niepełnosprawne, grupy mniejszościowe, ludzi posiadających niskie kwalifikacje zawodowe, migrantów, ludzi starych.

Problem ubóstwa był w 2020 roku najczęstszym z powodów udzielania pomocy socjalnej i wsparcia w gminie Kotuń.

1) WARTOŚĆ WSKAŹNIKA UBÓSTWA W WYMIARZE FINANSOWYM

Wskaźnik finansowy pokazuje kondycję finansową gminy w odniesieniu do innych gmin w województwie. Im wyższa wartość wskaźnika, tym sytuacja gminy jest korzystniejsza. Ze względu na skalę zjawiska na poszczególnych poziomach administracyjnych wskaźniki zostały ujednolicone w celu ich wzajemnego porównywania. Oznacza to, że wartością bazową jest „zero” dla województwa, co pozwala porównać wszystkie przedstawione poziomy administracyjne względem siebie.

KOTUŃ	-1,07
POWIAT	-0,37
WOJEWÓDZTWO	0,00

2) WARTOŚĆ WSKAŹNIKA UBÓSTWA W WYMIARZE WARUNKÓW ŻYCIA

Wskaźnik warunków życia pokazuje poziom jakości życia w gminie w odniesieniu do innych gmin w województwie. Im wyższa wartość wskaźnika, tym sytuacja jest korzystniejsza i oznacza, że w gminie warunki życia są dobre dla większości mieszkańców. Dodatnia wartość "Wskaźnika

w wymiarze warunków życia" oznacza, że w gminie pod względem jakości życia, pod względem lokalowym i wyposażenia lokali sytuacja jest lepsza niż w przeciętnej gminie w województwie. Ze względu na skalę zjawiska na poszczególnych poziomach administracyjnych wskaźniki zostały ujednolicone w celu umożliwienia ich wzajemnego porównywania. Oznacza to, że wartością bazową jest „zero” dla województwa, co pozwala porównać wszystkie przedstawione poziomy terytorialne względem siebie.

KOTUŃ	-0,19
POWIAT	-0,22
WOJEWÓDZTWO	-0,00

3) WARTOŚĆ UBÓSTWA W WYMIARZE RYNKU PRACY

Zerowa wartość wskaźnika dla województwa jest wartością odniesienia i została potraktowana jako przeciętna wartość w gminach danego województwa. Dodatnia wartość wskaźnika w wymiarze rynku pracy oznacza, że pod tym względem gmina jest w lepszej kondycji niż przeciętna gmina w całym województwie.

KOTUŃ	0,00
POWIAT	0,00
WOJEWÓDZTWO	0,00

Wartość wskaźnika ubóstwa została wyznaczona na podstawie wskaźników zagregowanych z całego województwa. Im wyższa wartość wskaźnika, tym sytuacja jest korzystniejsza dla regionu.

WSKAŹNIK	WARTOŚĆ WSKAŹNIKA
WSKAŹNIK FINANSOWY	-1,07
WSKAŹNIK WARUNKÓW ŻYCIA	-0,19
WYMIAR SYTUACJI NA RYNKU PRACY	0,00
BAROMETR UBÓSTWA	-0,42

2.2.5. Niepełnosprawność

Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych definiuje osoby niepełnosprawne, jako osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza lub uniemożliwia wypełnianie ról społecznych, a w szczególności zdolności do wykonywania pracy zawodowej. Osoby niepełnosprawne to również te, które uzyskały orzeczenie o całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy na podstawie odrębnych przepisów oraz

dzieci posiadające orzeczenie o niepełnosprawności przed ukończeniem 16 roku życia.

W 2019 roku 85 osób ubiegało się o pomoc z powodu niepełnosprawności.

Niepełnosprawnej osobie pełnoletniej, niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy zgodnie z orzeczeniem ZUS lub legitymującej się orzeczeniem o znacznym albo umiarkowanym stopniu niepełnosprawności przysługuje zasiłek stały. Wysokość zasiłku stałego uzależniona jest od dochodów rodziny lub osoby samotnie gospodarującej i przysługuje w wysokości różnicy między kryterium dochodowym a dochodem osoby/rodziny.

2.2.6. Długotrwała lub ciężka choroba

Problem długotrwałej choroby dotyczy osób, które z powodu posiadanego schorzenia pozostają przez długi czas pod opieką lekarską, a choroba, na którą cierpią, często nie jest możliwa do całkowitego wyleczenia, a jedynie minimalizowane są jej objawy. Ciężka choroba natomiast to taka, która zagraża życiu człowieka.

Otrzymanie pomocy społecznej z powodu długotrwałej choroby jest uzależnione również od tego, w jakim stopniu posiadane schorzenie utrudnia życie wnioskodawcy. Uwzględniane są takie okoliczności jak: wydatki ponoszone w związku z zakupem leków, wydatki związane z wyjazdami do specjalistów, utrudnienie w podjęciu zatrudnienia.

W 2019 roku w gminie Kotuń wśród ubiegających się o pomoc z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby 122 osoby.

W Gminie Kotuń skala pomocy z GOPS udzielonej z powodu przebiegu długotrwałej lub ciężkiej choroby klasyfikuje ten problem na trzecim miejscu.

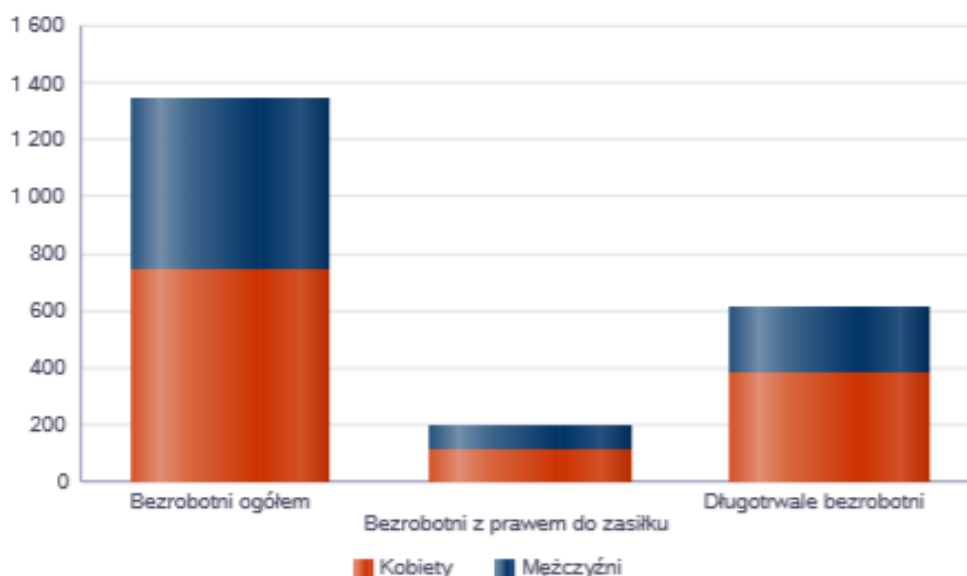
2.2.7. Bezrobocie

Bezrobociem określa się stan, w którym część zasobów pracy w wieku produkcyjnym jest zdolna do pracy, poszukuje jej, ale nie znajduje zatrudnienia. Innymi słowy, to efekt nierównowagi pomiędzy podażą na pracę a jej popytem. Na bezrobocie mają wpływ dwa rodzaje czynników: płacowe i pozapłacowe. Pierwsze są mechanizmem regulacji rozmiaru bezrobocia płacą realną. Czynniki pozapłacowe natomiast ograniczają popyt na pracę (postęp technologiczny, niedorozwój instytucji przeciwdziałających bezrobociu, niedostatek środków finansowych, restrukturyzacja gospodarki) lub zwiększają jej podaż (niski poziom życia, wzrost demograficzny, polityka społeczno-gospodarcza państwa. Ten rodzaj zagrożenia społecznego niesie za sobą nie tylko negatywne konsekwencje dla osoby bezrobotnej pogarszając sytuację materialną, czy niekorzystnie wpływając na jej kapitał społeczny, ale także dla gospodarki kraju. Bezrobocie prowadzi do utraty produkcji, państwo zostaje obciążone finansowo, ponieważ następuje wzrost wydatków na świadczenia socjalne, a także słabnie kapitał ludzki.

Dane GOPS w Kotuniu wskazują, że w roku 2019 liczba osób korzystających w gminie z pomocy społecznej z powodu bezrobocia to 51 osób.

Bezrobocie rejestrowane w gminie Kotuń wynosiło w 2019 roku 4,2% (5,8% wśród kobiet i 2,8% wśród mężczyzn). Bezrobocie rejestrowane w powiecie siedleckim wynosiło w

Status	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
Bezrobotni ogółem	1 347	610	737
Bezrobotni z prawem do zasiłku	197	87	110
Długotrwale bezrobotni	618	232	386

2019 roku 4,3% (5,2% wśród kobiet i 3,5% wśród mężczyzn). Jest to znacznie więcej od stopy bezrobocia rejestrowanego dla województwa mazowieckiego oraz nieznacznie mniej od stopy bezrobocia rejestrowanego dla całej Polski.

Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w gminie Kotuń wynosiła 1347 osób, w tym 197 to są bezrobotni z prawem do zasiłku oraz 618 - długotrwale bezrobotni.

W 2018 roku zasiłek okresowy z powodu bezrobocia otrzymywało 18 osób na łączną kwotę 33,898zł, w 2019 roku było to już 33 osoby za łączną kwotę 43,274zł.

2.2.8. Uzależnienia

Według Światowej Organizacji Zdrowia (WHO), uzależnienie to *psychiczny i fizyczny stan wynikający z interakcji między żywym organizmem a substancją chemiczną (do których należą: alkohol, narkotyki, nikotyna, leki) charakteryzujący się zmianami i innymi reakcjami takimi jak: konieczność przyjmowania danej substancji w sposób ciągły lub okresowy w celu doświadczenia jej wpływu na psychikę lub by uniknąć objawów towarzyszących odstawieniu substancji.*

Alkoholizm jest chorobą spowodowaną nadużywaniem napojów alkoholowych, z którą wiąże zarówno konsekwencje zdrowotne dla uzależnionej osoby, jak również stanowi ona problem socjalny i przyczynia się do występowania patologii społecznych. Zjawisko alkoholizmu jest ściśle powiązane z występowaniem przestępczości, wypadkami w pracy,

wypadkami drogowymi. Nadużywanie alkoholu przez któregoś z rodziców osłabia więzi rodzinne i skutkuje występowaniem dysfunkcji w pełnieniu ról rodzicielskich, a także często jest przyczyną stosowania przemocy domowej.

Zgodnie z zapisami art. 41. ust. 1 i 2 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi samorząd gminny jest zobowiązany do:

1. Prowadzenia działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu. W szczególności zadania te obejmują:

- 1) zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu
- 2) udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie,
- 3) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej, szkoleniowej i wychowawczej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo – wychowawczych i socjoterapeutycznych,
- 4) wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych
- 5) podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów dotyczących reklamy napojów alkoholowych i zasad ich sprzedaży (Art. 13. 1 i 15 ustawy) oraz występowania przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego,
- 6) wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej.

Natomiast zgodnie z art. 2 ust.1 p-kt 1 oraz art.10 ust1. przeciwdziałanie narkomanii polega na :

- 1) zwiększaniu dostępności terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem;
- 2) udzielaniu rodzinom, w których występują problemy narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej;
- 3) prowadzeniu profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych dla uczniów, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych;
- 4) wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów narkomanii;

5) pomoc społeczną osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętych ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego.

2. Realizacja zadań z zakresu przeciwdziałania alkoholizmowi oraz przeciwdziałaniu narkomanii jest prowadzona w postaci gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, stanowiącego część strategii integracji polityki społecznej, uchwalanego corocznie przez radę gminy na podstawie art. 41 ustawy z dnia 26 października 1982 w wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2018 r. poz. 2137. oraz art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2018 r. poz. 1030)

Realizatorami Programu są:

1. Wójt Gminy.
2. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
3. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.
4. Partnerzy sprzyjający osiągnięciu celów Programu:
 - Rada Gminy;
 - Szkoły Podstawowe;
 - Policja;
 - Ośrodek zdrowia;
 - inne podmioty, którym zlecane są zadania Gminnego Programu.

Na terenie gminy Kotuń nie działa żadna specjalistyczna placówka leczenia odwykowego. Osoby podejmujące leczenie oraz osoby współuzależnione korzystają z następujących placówek w Siedlcach :

- a) Poradnia Zdrowia Psychicznego i Leczenia Uzależnień od Alkoholu w Siedlcach, ul. Czerwonego Krzyża 41
- b) Poradnia Powrót z „U” w Siedlcach, ul. Kilińskiego 40
- c) Instytut Służby Społecznej H.Ch. Kofoeda w Siedlcach, ul. Podmiejska 3 i Świętojańska 4
- d) Poradnia Zdrowia Psychicznego „ARKA” w Siedlcach, ul. Mylna 3
- e) Poradnia Leczenia Uzależnień w Siedlcach, ul. Starowiejska 15
- f) Centrum Pomocy Interdyscyplinarnej w Siedlcach, ul. Budowlana 1
- g) Caritas Diecezji Siedleckiej w Siedlcach, ul. Biskupa Świrskiego 57
- h) Starostwo Powiatowe w Siedlcach, ul. Piłsudskiego 40
- i) Stowarzyszenie na rzecz osób dotkniętych chorobą alkoholową, narkomanią i hazardem „Szansa” w Siedlcach, ul. Dylewicza 23

Tabela 5. Pomoc Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gminie Kotuń

	2019 r.
Liczba rodzin ogółem	253
Rodziny korzystające ze świadczeń z powodu problemów uzależnień	51

O pomoc do Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kotuniu w 2019 roku zgłosiły się 253 rodziny, z czego 51 rodzin korzystało ze świadczeń z powodu problemów uzależnień.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na mocy ustawy wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi inicjuje działania w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu oraz podejmuje czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego.

2.2.9. Bezradność opiekuńczo- wychowawcza

Rolą rodziny jest zapewnienie dziecku opieki oraz jego wychowanie w celu przygotowania dziecka do życia w społeczeństwie. Środowisko rodzinne jest pierwszym środowiskiem wychowawczym w życiu dziecka, w którym uczy się nawiązywać kontakty z innymi ludźmi i zdobywa pierwsze doświadczenia z dziedziny współżycia społecznego. Na środowisko rodzinne składają się: struktura rodziny, atmosfera wychowawcza w domu, warunki materialne i zdrowotne, stopień wykształcenia rodziców i ogólna struktura środowiska.

Rodzina jednak nie zawsze prawidłowo wykonuje powyższe zadania. Bezradność występować może w kwestii prowadzenia gospodarstwa domowego – problem z zapewnieniem żywności, odzieży, mieszkania itp. Bezradności tej nie należy jednak mylić z problemem posiadania przez rodzinę niewystarczających środków finansowych na zabezpieczenie tych potrzeb, gdyż w tym wypadku niezaspokojenie ich nie musi występować w parze z nieprawidłowym pełnieniem funkcji opiekuńczo-wychowawczych. O bezradności w prowadzeniu gospodarstwa domowego powinno mówić się w odniesieniu do rodzin, które posiadają wystarczające środki finansowe na zabezpieczenie podstawowych potrzeb, lecz środkami tymi dysponują w nieodpowiedni sposób.

Nieprawidłowe funkcjonowanie rodziny jest częstym powodem zaniedbywania przez dzieci nauki, nierealizowania obowiązku szkolnego, demoralizacji oraz niskiej samooceny. Brak specjalistycznego wsparcia dla rodzin przeżywających trudności w sprawowaniu opieki nad dziećmi i ich wychowaniu powoduje potencjalne zagrożenie związane z koniecznością umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej.

W 2019 roku bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych w gminie Kotuń stwierdzono w 21 rodzinach.

Gmina zapewnia wsparcie rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych poprzez działania wspomagające rodziców, mających problemy w wypełnianiu obowiązków rodzicielskich, tak, aby zapobiec doprowadzeniu do sytuacji, w której dziecko, ze względu na jego dobro, zostałoby umieszczone w opiece w pieczy zastępczej.

2.2.10. Przemoc w rodzinie

Zgodnie z definicją zawartą w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie *przemoc w rodzinie (zwana także potocznie przemocą domową), to jednorazowe albo cyklicznie powtarzające się, umyślne działanie lub zaniechanie działań koniecznych do ochrony zdrowia i życia, naruszające prawa lub dobra osobiste osób najbliższych (małżonek, wstępny, zstępny, rodzeństwo, powinowaty w tej samej linii lub stopniu, osoba pozostająca w stosunku przysposobienia oraz jej małżonek, osoba pozostająca we wspólnym pożyciu), a także innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących narażające te osoby w szczególności na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.*

Wyróżnia się przemoc fizyczną (naruszenie nietykalności fizycznej), przemoc psychiczną (naruszenie godności osobistej), przemoc seksualną (naruszenie intymności), przemoc ekonomiczną (naruszenie własności) oraz zaniedbanie (naruszenie obowiązku do opieki ze strony osób bliskich).

Jednym z nadrzędnych i długofalowych celów polityki prorodzinnej państwa jest tworzenie warunków do pełnego rozwoju i prawidłowego funkcjonowania rodziny oraz zapobieganie występowaniu postaw i zachowań społecznych, grożących patologiami, w tym przemocą domową. W tym celu, zgodnie z ustawą z dnia 25 lutego 2019 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie utworzono Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Kotuń na lata 2019 - 2023. Program jest przeznaczony dla mieszkańców gminy, w szczególności rodzin i osób dotkniętych problemem przemocy oraz do pracowników instytucji zobligowanych do przeciwdziałania zjawisku przemocy.

Celem programu jest przedstawienie zasad w zakresie udzielania pomocy osobom doświadczającym przemocy, korekty zachowań osób stosujących przemoc oraz podnoszenia świadomości społecznej na temat przyczyn i skutków przemocy w rodzinie. Program oparty jest na następujących zasadach:

- współpracy i współdziałania organów władzy publicznej, organizacji pozarządowych i kościołów oraz związków wyznaniowych (zgodnie z ustawą z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działaniu pożytku publicznego i o wolontariacie oraz ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej), a także innych organizacji, środowisk i osób fizycznych

uprawnionych lub zobowiązanych do inicjowania i realizacji zadań związanych pośrednio lub bezpośrednio z przeciwdziałaniem występowania przemocy, ochroną ofiar przemocy w rodzinie oraz ich negatywnym skutkom,

- jawności życia publicznego i związanych z tym działań organów władzy publicznej oraz podmiotów realizujących zadania publiczne w zakresie przeciwdziałania przemocy z poszanowaniem godności człowieka,
- szczególnej ochrony praw dzieci, a zwłaszcza zachowania ich prawa do życia i rozwoju, do posiadania rodziny; do wychowania przez rodziców naturalnych, do wolności religii lub przekonań, do swobodnego wyrażania poglądów poszanowania ich przez dorosłych, do wolności od przemocy fizycznej lub psychicznej, wolności od wyzysku, nadużyć seksualnych i okrucieństwa.

Podstawowym celem programu jest stworzenie skutecznego systemu mającego na celu ograniczenie problemów społecznych związanych ze zjawiskiem przemocy w rodzinie. Punktem wyjścia do wyznaczenia tych rozwiązań będzie ustalona diagnoza stanu faktycznego. Skuteczne wdrożenie programu umożliwi zmianę: postaw, przekonań i zachowań mieszkańców gminy Kotuń wobec zjawiska przemocy. Nastąpi to poprzez promowanie wartości wychowania bez przemocy oraz edukację: dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie konsekwencji wynikających ze stosowania przemocy w rodzinie.

Realizatorami Programu są podmioty działające w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie:

- Wójt Gminy,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Dzielnicowi Policji pełniący służbę w Gminie Kotuń,
- Szkoły i placówki oświatowe,
- Służba Zdrowia,
- Instytucje Kultury,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Organizacje pozarządowe,
- Kuratorska Służba Sądowa.

Na terenie Gminy Kotuń przemoc w rodzinie najczęściej występuje w rodzinach najuboższych, jest powiązana z alkoholizmem, niskimi dochodami finansowymi na członka rodziny, niskim poziomem wykształcenia, a także z małą świadomością społeczną. Przypadki

przemocy najczęściej odbywają się w domach rodzinnych, w zamkniętym kręgu osób, gdzie świadkami są jedynie członkowie rodziny. Ofiary przemocy najczęściej boją się, a często również wstydzą się mówić, o tym co je spotyka. Trudno jest im w tych sprawach zeznawać w sądzie i dlatego wolą, aby przemoc ta trwała. Tylko bardzo zdeterminowane ofiary przemocy decydują się na jej przerwanie, poprzez zgłoszenie tego faktu odpowiednim organom.

W przypadku podejrzenia, że w rodzinie występuje przemoc zakładana zostaje tzw. "Niebieska Karta".

Tabela 6. Wnioski sporządzone w związku z procedurą "Niebieskiej Karty" w gminie Kotuń

<i>Rodzaje działań</i>	<i>Wskaźniki</i>	<i>Jednostka organizacyjna pomocy społecznej</i>
<i>Stosowanie procedury "Niebieskie Karty" przez uprawnione podmioty</i>	<i>liczba sporządzonych formularzy "Niebieskich Kart - A" przez pracowników socjalnych wszczynających procedurę</i>	3
	<i>liczba sporządzonych formularzy "Niebieskich Kart - C" przez członków zespołu interdyscyplinarnego / grupy robocze</i>	22
	<i>liczba sporządzonych formularzy "Niebieskich Kart - D" przez członków zespołu interdyscyplinarnego / grupy robocze</i>	19

W związku z procedurą „Niebieskie Karty” w 2019 roku sporządzono 44 wnioski, w tym 3 miały charakter Niebieskich Kart-A , 22 to były Niebieskie Karty-C, a 19 Niebieskie Karty-D. Łącznie, procedurą Niebieskich Kart objęto 37 rodzin. W 24 rodzinach wszczęto natomiast procedurę Niebieskiej Karty.

Jednocześnie 24 procedury zostały zakończone:

- 1) 15 ze względu na ustania przemocy w rodzinie i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy;
- 2) 9 ze względu na rozstrzygnięcia o braku zasadności podejmowania działań.

Tabela 7 Liczba osób dotkniętych przemoc w rodzinie w 2019 w gminie Kotuń

Rodzaj działań		Wskaźniki	Gmina jako podmiot odpowiedzialny
Realizowanie przez instytucje publiczne zajmujące się pomocą osobom dotkniętym przemocą w rodzinie pomocy w formie poradnictwa medycznego, psychologicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego	liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie	ogółem	37
		kobiety	34
		mężczyźni	3
		dzieci	0
	Liczba osób objętych pomocą w formie poradnictwa	ogółem	37
		medycznego	0
		psychologicznego	37
		pawnego	0
		socjalnego	37
		zawodowego i rodzinnego	37

Według danych uzyskanych z Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przemocy w Rodzinie na terenie gminy Kotuń zdarzają się przypadki przemocy w rodzinie. Do ofiar przemocy w rodzinie najczęściej należą kobiety. Udzieloną łącznie pomocy 34 kobietą i 3 mężczyzną. Zapewniono im wsparcie psychologiczne, socjalne oraz zawodowe i rodzinne.

Powyższe dane wskazują, że w gminie Kotuń występuje zjawisko przemocy w rodzinie. Warto podkreślić, że sprawy dotyczące przemocy w rodzinie są sprawami trudnymi, dotyczącymi zamknięte środowiska rodzinne, skąd informacje rzadko przedostają się na zewnątrz. W bardzo wielu przypadkach poszkodowani nie zgłaszają incydentów przemocy domowej, nie chcą współpracować z Policją, a także z instytucjami działającymi na rzecz rodziny, w celu ukarania sprawcy przestępstwa, który jest przecież jednocześnie członkiem ich rodziny. Stąd dane dotyczące faktycznych ofiar i sprawców przemocy domowej mogą być nieoszacowane.

2.2.11. Usługi opiekuńcze i specjalistyczne

Zgodnie z art. 50 Ustawy o pomocy społecznej, osobie samotnej, która z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymaga pomocy innych osób, a jest jej pozbawiona, przysługuje pomoc w formie usług opiekuńczych lub specjalistycznych usług opiekuńczych. Usługi opiekuńcze lub specjalistyczne usługi opiekuńcze mogą być przyznane również osobie, która wymaga pomocy innych osób, a rodzina, a także wspólnie niezamieszkujący małżonek, wstępni, zstępni nie mogą takiej pomocy zapewnić.

Usługi opiekuńcze obejmują: pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem.

Specjalistyczne usługi opiekuńcze są to usługi dostosowane do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności, świadczone przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem.

Ośrodek pomocy społecznej, przyznając usługi opiekuńcze, ustala ich zakres, termin i miejsce świadczenia. Rada gminy określa, w drodze uchwały, szczegółowe warunki przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób zaburzonych psychicznie.

Rodzaje specjalistycznych usług opiekuńczych, kwalifikacje osób świadczących te usługi oraz warunki i tryb ustalania i pobierania opłat za specjalistyczne usługi świadczone osobom z zaburzeniami psychicznymi określa w drodze rozporządzenia minister właściwy ds. zabezpieczenia społecznego.

Osobom, które ze względu na wiek, chorobę, lub niepełnosprawność wymagają częściowej opieki i pomocy w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych, mogą być przyznane usługi opiekuńcze świadczone w ośrodkach wsparcia, o których mowa w art. 51 ustawy. Ośrodki wsparcia są jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej dziennego pobytu. Mogą być w nich prowadzone miejsca całodobowe okresowego pobytu. Ośrodkiem wsparcia jest środowiskowy dom samopomocy dla osób zaburzonych psychicznie, dzienny dom pomocy społecznej, dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, schronisko i dom dla bezdomnych oraz klub samopomocy.

Pracownicy GOPS wykonując pracę socjalną wspomagają osoby i rodziny wymagające pomocy w osiągnięciu możliwie pełnej aktywności społecznej i życiowej, współuczestniczą w organizacji wypoczynku dla dzieci i młodzieży, pomagają sporządzić pozwy do Sądu o przyznanie alimentów, rozwód czy separację, pomagają w wypełnianiu wniosków o ustalenia niepełnosprawności i stopnia niepełnosprawności, biorą udział w procesie zobowiązania osób uzależnionych od alkoholu do podjęcia leczenia, przeprowadzają rozmowy wspierające, udzielają informacji, gdzie osoby lub rodziny mogą uzyskać pomoc, która nie leży w kompetencji Ośrodka, pomagają podopiecznym w uzyskaniu prawa do emerytury lub renty, przeprowadzają wywiady u dłużników alimentacyjnych oraz podejmują działania związane z ich aktywizacją zawodową, przeprowadzają wywiady alimentacyjne

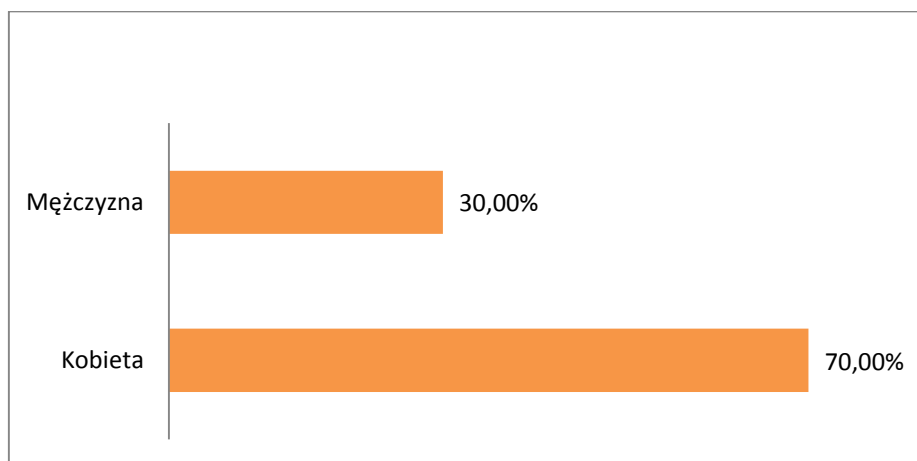
u osób zobowiązanych do alimentacji, podejmują działania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie itp.

2.3. Diagnoza problemów społecznych w ujęciu badań ankietowych mieszkańców gminy Kotuń

Jednym z głównych założeń niniejszej *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Kotuń na lata 2021 - 2027* jest przedstawienie problemów występujących w społeczności lokalnej gminy Kotuń oraz wskazanie kierunków ich rozwiązywania. Zdiagnozowanie problemów społecznych było możliwe poprzez przeprowadzenie badań wśród mieszkańców gminy.

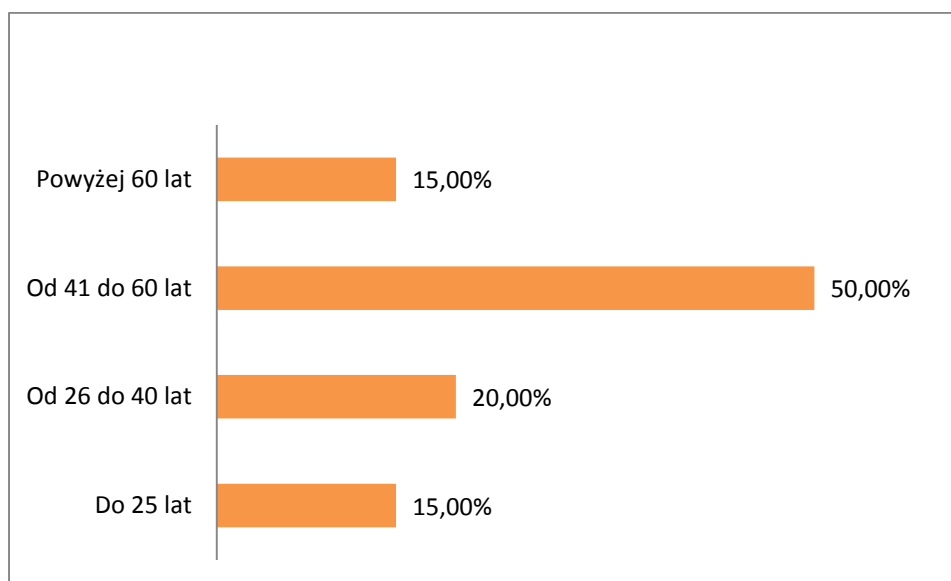
Badania miały charakter ulicznej ankiety w formie papier-ołówek i obejmowały mieszkańców gminy Kotuń, którzy ukończyli osiemnasty rok życia. Respondenci byli informowani o anonimowym charakterze ankiety oraz możliwości rezygnacji z badania w dowolnym momencie.

Wykres 2. Liczba respondentów biorących udział w badaniu.

W badaniu udział wzięło 100 dorosłych mieszkańców Gminy Kotuń. Wśród nich 30 % stanowili mężczyźni, zaś grupa kobiet liczyła 70 %. Dwie najliczniejsze grupy wiekowe stanowiły osoby w przedziale wieku od 41 lat do 60 (50 %) oraz osoby od 26 lat do 40 lat (20 %).

Wykres 3. Struktura próby wg kategorii wiekowej

Celem badania była identyfikacja zagrożeń społecznych w środowisku lokalnym, w szczególności obejmujących:

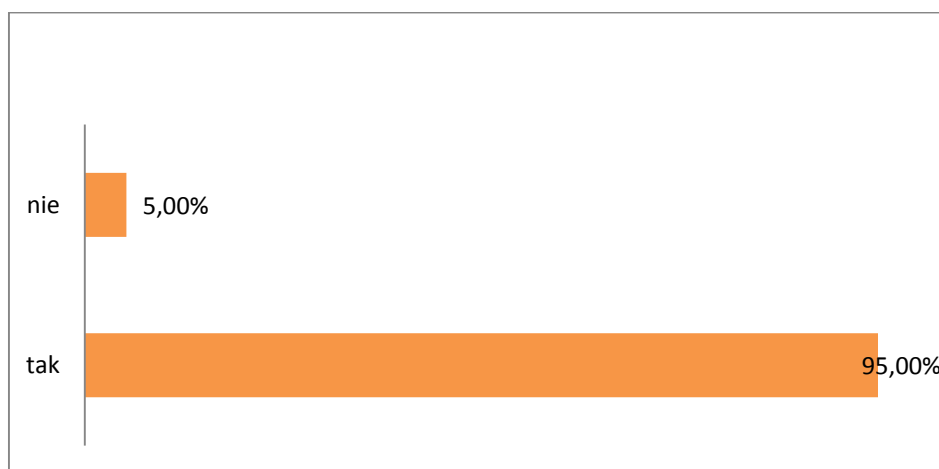
- postawy społeczne dotyczące problemów istotnych w środowisku lokalnym;
- problemy bezrobocia i lokalnego rynku pracy;
- zagadnienia związane z substancjami psychoaktywnymi, takimi jak narkotyki i dopalacze;
- zagadnienia związane ze spożywaniem alkoholu, postawami wobec alkoholu oraz problematyką uzależnienia;
- zagadnienia związane z uzależnieniem od papierosów oraz e-papierosów;
- zagadnienia związane z uzależnieniem od hazardu;
- zagadnienia związane z przemocą w rodzinie w tym przekonania dotyczące modelu wychowania dzieci i młodzieży w kontekście stosowania kar fizycznych;
- zagadnienia związane z cyberprzemocą oraz uzależnieniami od czynności związanych z nowymi technologiami.

2.3.1. Problemy społeczne z perspektywy dorosłych mieszkańców Gminy Kotuń

Kwestionariusz ankiety zawierał wiele pytań dotyczących postrzegania i oceny problemów społecznych tj. alkoholizm, palenie papierosów, narkomania, przemoc, uzależnienie od komputera oraz hazardu.

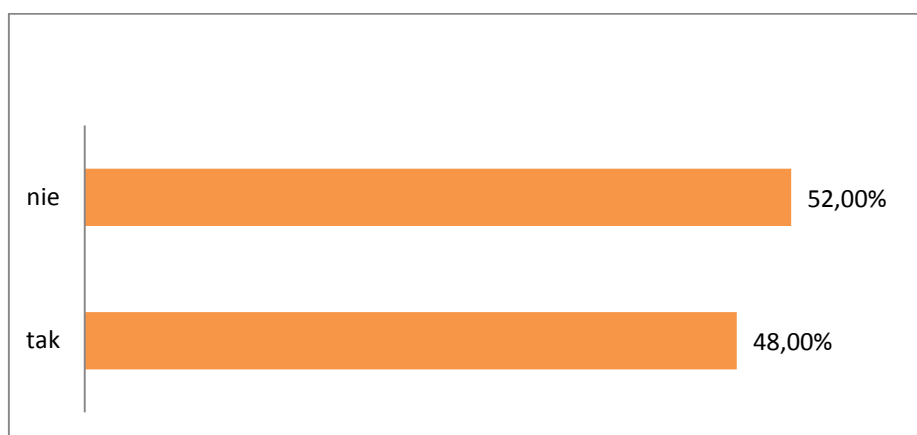
Na pytanie „Czy znasz osoby uzależniane od alkoholu”, aż 95 % ankietowanych odpowiedziało, że tak.

Wykres 4 Czy znasz osoby uzależnione od alkoholu?

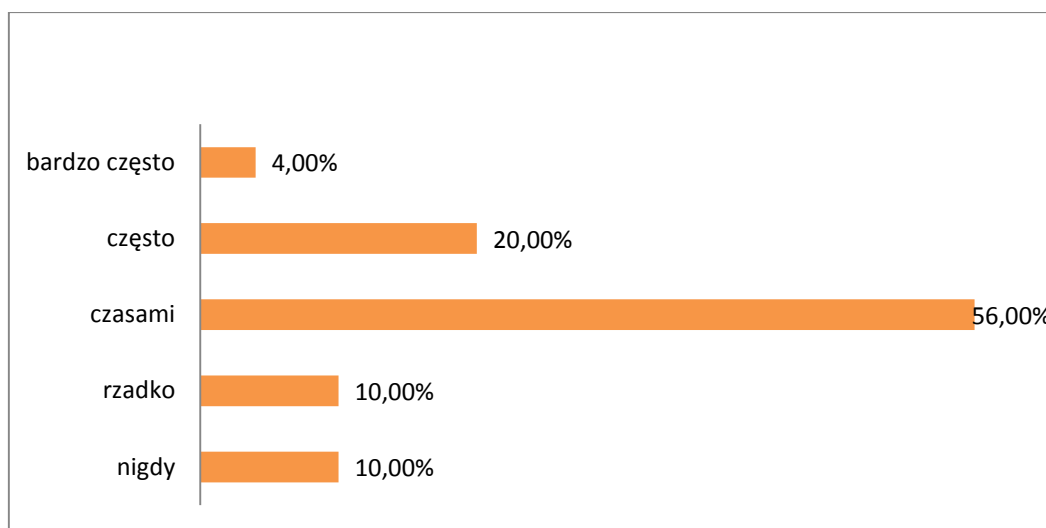
Wśród ankietowanych 48 % badanych stwierdziło, iż słyszeli o przypadkach sprzedaży alkoholu nieletnim, zaś 52 % odpowiedziało, iż nic na ten temat nie wiedzą.

Wykres 5 Czy słyszałeś o przypadkach sprzedaży alkoholu niepełnoletnim osobom?

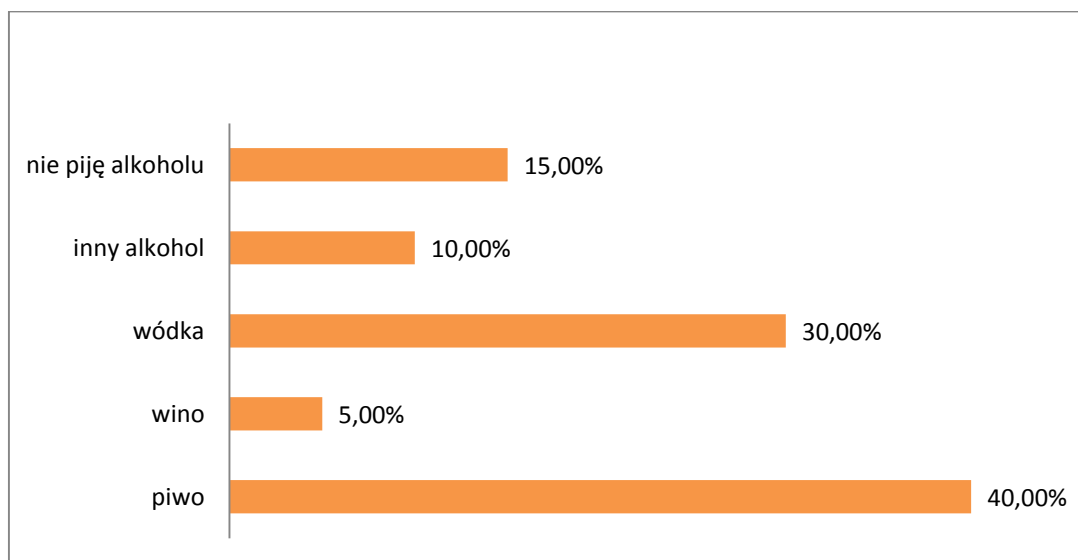
Aż 90 % ankietowanych odpowiedziało, iż osoby nieletnie spożywają alkohol. Zdaniem 56 % badanych młodzi ludzie po alkohol sięgają tylko czasami. 20 % ankietowanych uważa, że młodzi ludzie często spożywają alkohol. Tylko 10 % osób stwierdziło, iż osoby niepełnoletnie nigdy nie spożywają alkoholu.

Wykres 6 Jak często zdarza się, że niepełnoletnie osoby spożywają alkohol?

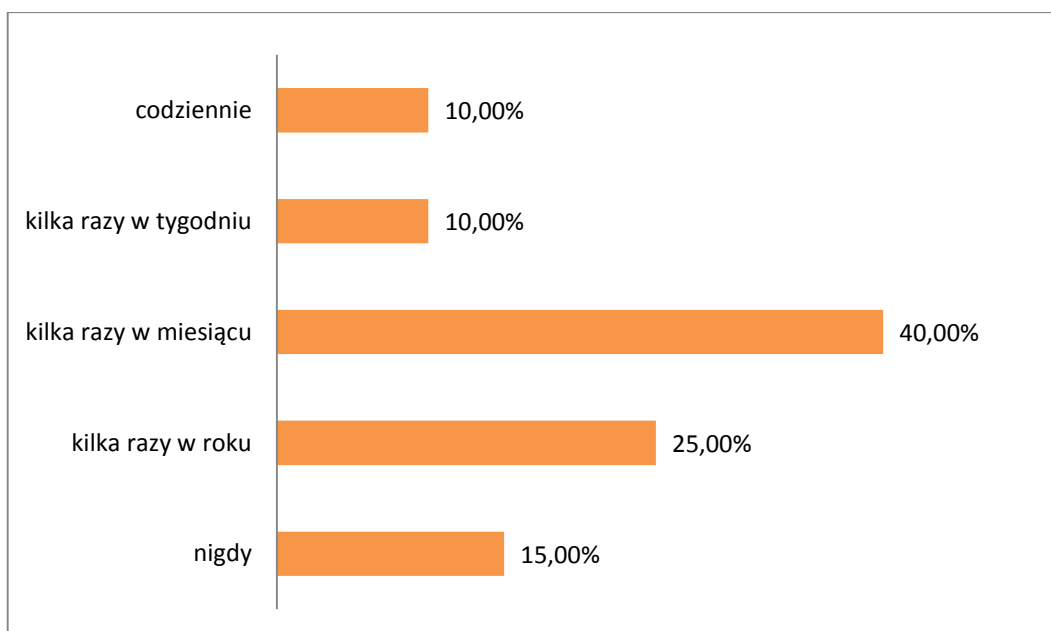
Ankietowani mieszkańcy najchętniej sięgają po piwo (40%) oraz wódkę (30 %). Po analizie odpowiedzi wynika, że 10% badanych spożywa inne alkohole. Najmniej popularnym alkoholem jest wino (5 %). Grupa osób, która w ogóle nie pije alkoholu stanowi 15 % ankietowanych.

Wykres 7 Jaki rodzaj alkoholu najczęściej spożywasz?

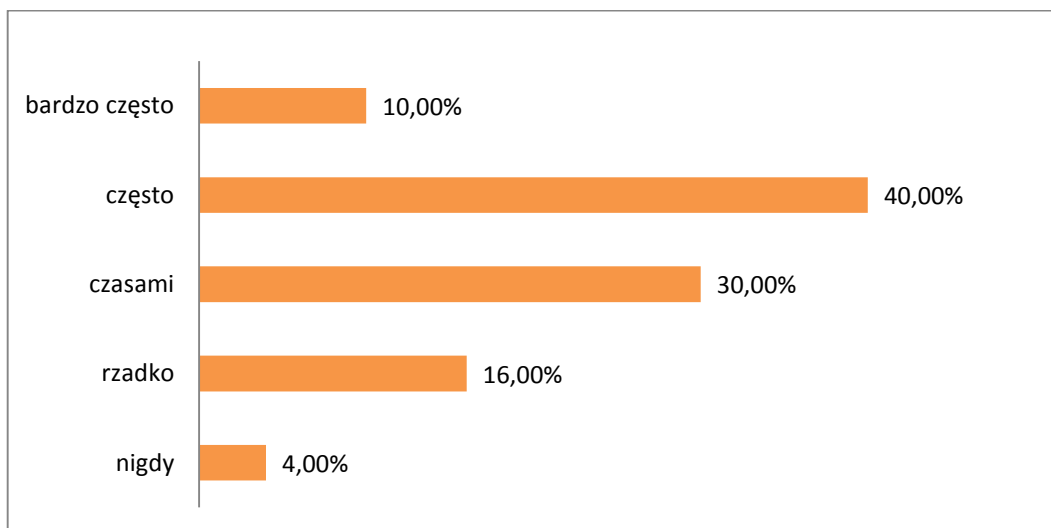
Uczestnicy badania zostali zapytani o częstotliwość spożywania alkoholu. 40 % mieszkańców pije alkohol kilka razy w miesiącu; 25 % kilka razy w roku; zaś 10 % kilka razy w tygodniu oraz codziennie. 6,94 % ankietowanych deklaruje, iż w ogóle nie spożywa alkoholu.

Wykres 8 Jak często spożywasz alkohol?

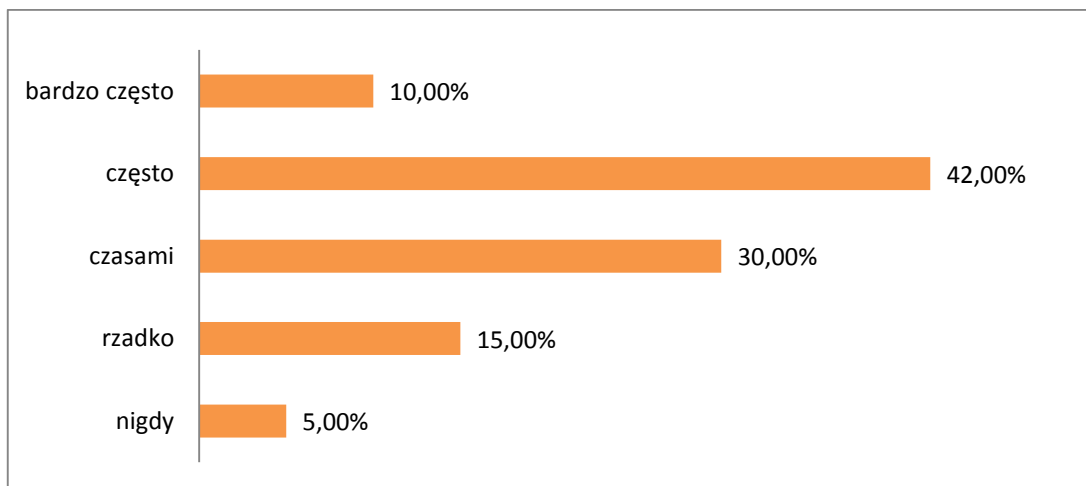
Niepokojącym zjawiskiem jest fakt, iż 50 % badanych uważa, że bardzo często oraz często osoby nietrzeźwe prowadzą samochód po wypiciu alkoholu. Zdaniem 30 % taka sytuacja ma miejsce czasami. Niestety tylko 4 % badanych uważa, iż osoby będące pod wpływem alkoholu nie prowadzą samochodu.

Wykres 9 Jak często ma miejsce sytuacja jazdy po wypiciu alkoholu w środowisku lokalnym?

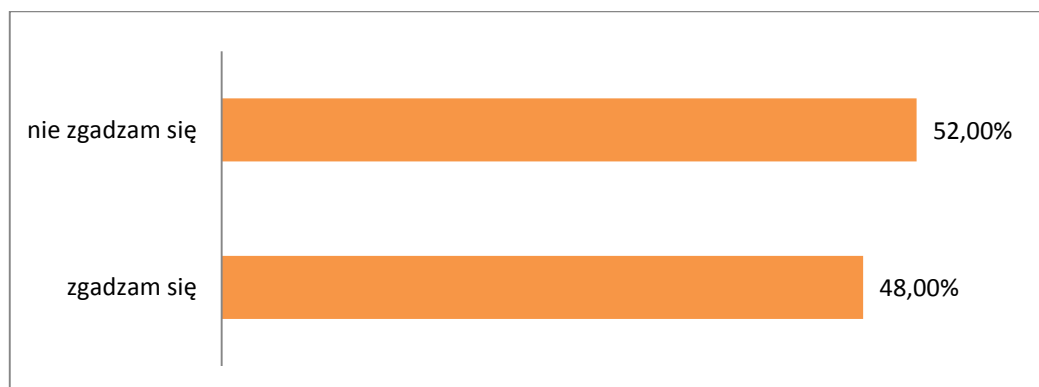
Zdecydowana większość badanych jest świadkiem spożywania alkoholu w miejscach publicznych. Zdaniem 50 % badanych sytuacja ma miejsce często oraz bardzo często. Zaledwie 5 % ankietowanych nie było świadkiem spożywania alkoholu w miejscach publicznych.

Wykres 10 Jak często zauważasz osoby spożywające alkohol w miejscach publicznych?

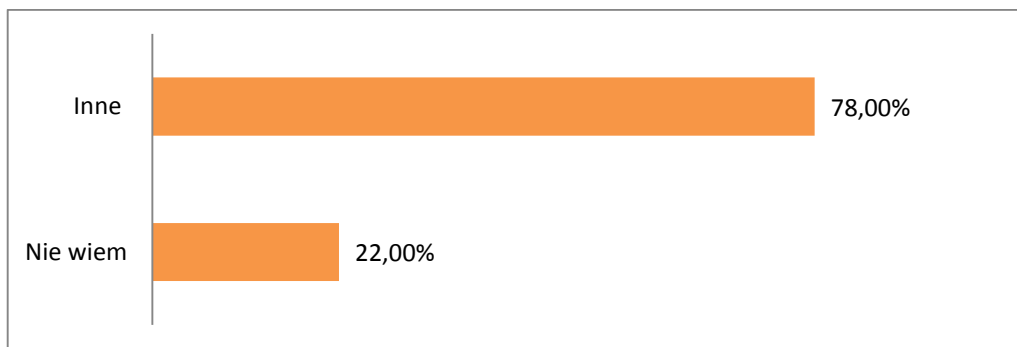
48 % ankietowanych uważa, że alkohol zawarty w piwie jest mniej szkodliwy niż alkohol w wódce. Uzyskany wynik być może wynika z faktu, iż piwo w opinii badanych osób jest najchętniej spożywanym alkoholem.

Wykres 11 Czy zgadzasz się ze stwierdzeniem „Alkohol w piwie jest mniej szkodliwy niż alkohol w wódce”?

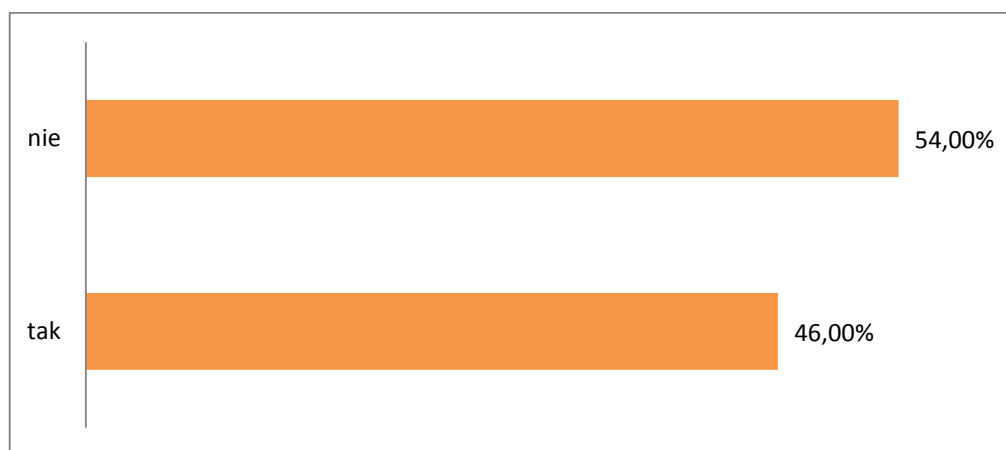
Na pytanie „Gdzie osoby uzależnione mogą szukać wsparcia na terenie gminy”, zdaniem 78 % ankietowanych osoby uzależnione na terenie gminy mogą uzyskać pomoc w następujących miejscach: „GOPS”, „przychodnia zdrowia”, „lekarz”, „Kościół”, „znajomi”- miejsca wpisane przez badanych.

Wykres 12 Gdzie osoby uzależnione mogą szukać wsparcia na terenie gminy?

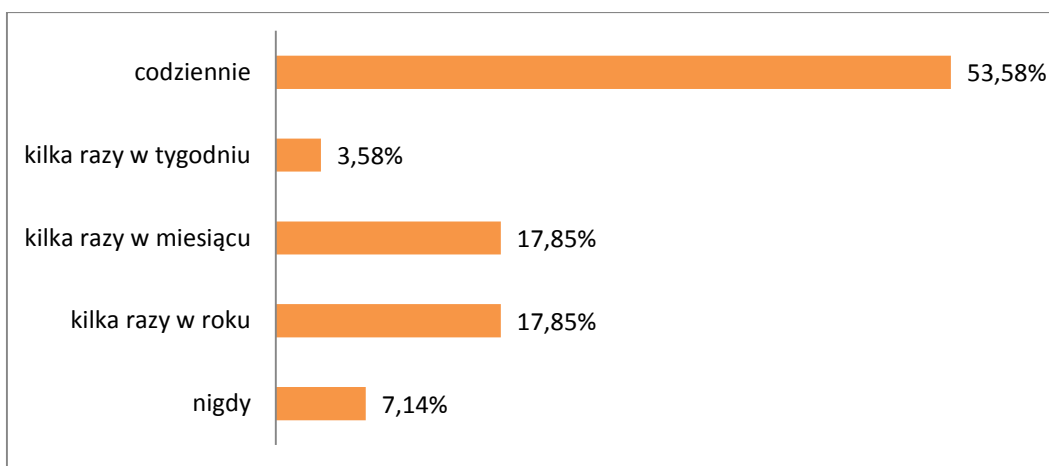
Zjawisko palenia papierosów jest dość powszechne w środowisku ankietowanych. Według 46 % ankietowanych w ich otoczeniu są osoby, które palą papierosy.

Wykres 13 Czy osoby w otoczeniu palą papierosy?

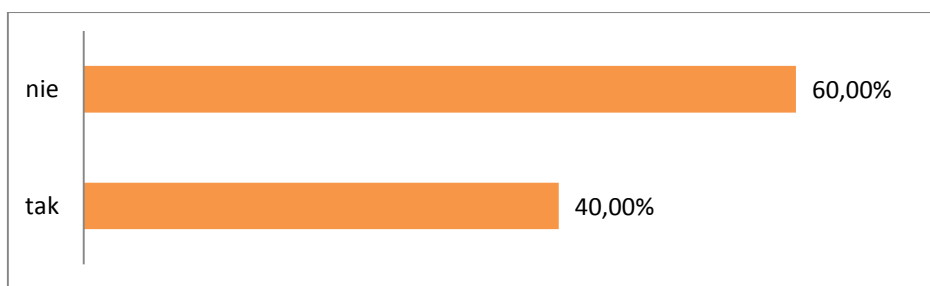
Ankietowni zostali zapytani o częstotliwość palenia papierosów. Do palenia papierosów przyznaje się 92,86 % badanych, w tym najliczniejszą grupę stanowią osoby (53,58 %), które palą codziennie. Część badanych osób po papierosy sięga kilka razy w roku (17,85%) oraz kilka razy w miesiącu (17,85 %).

Wykres 14 Jak często palisz papierosy?

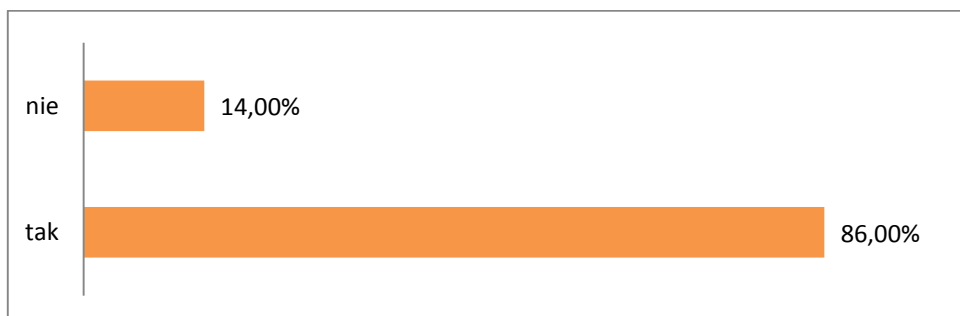
Większość badanych mieszkańców (60 %) zna osoby zażywające narkotyki. 40 % respondentów nie zna w swoim otoczeniu nikogo, kto zażywałby narkotyki.

Wykres 15 Czy znasz kogoś, kto zażywa narkotyki?

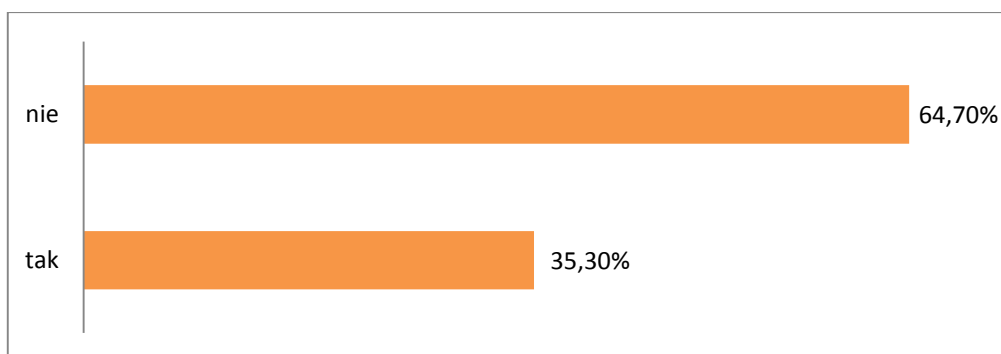
Aż 86 % badanych uważa, iż młodzież w gminie narażona jest na kontakt z narkotykami. W tym miejscu nasuwa się pytanie, czy dorośli podejmują działania, aby ryzyko sięgnięcia po narkotyki zminimalizować?

Wykres 16 Czy młodzież w gminie narażona jest na kontakt z narkotykami?

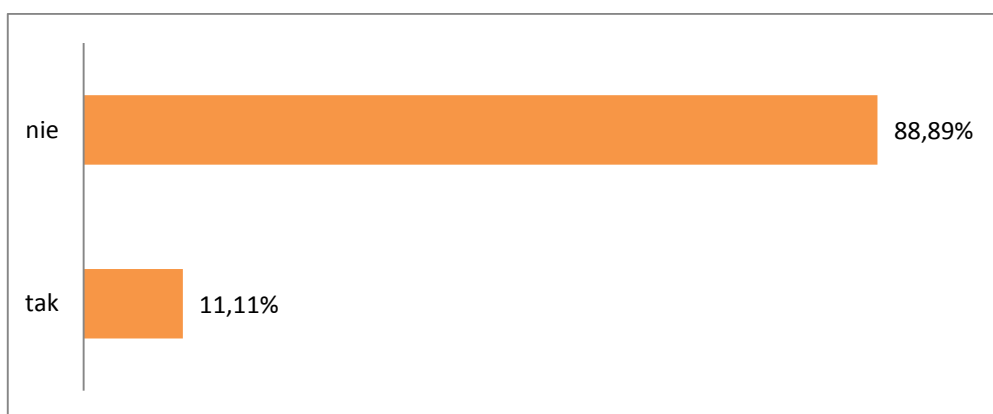
Kolejnym niepokojącym zjawiskiem jest fakt, iż zdaniem 64,07 % badanych dostęp do narkotyków na terenie gminy nie stanowi żadnego problemu.

Wykres 17 Czy trudno jest uzyskać dostęp do narkotyków na terenie gminy?

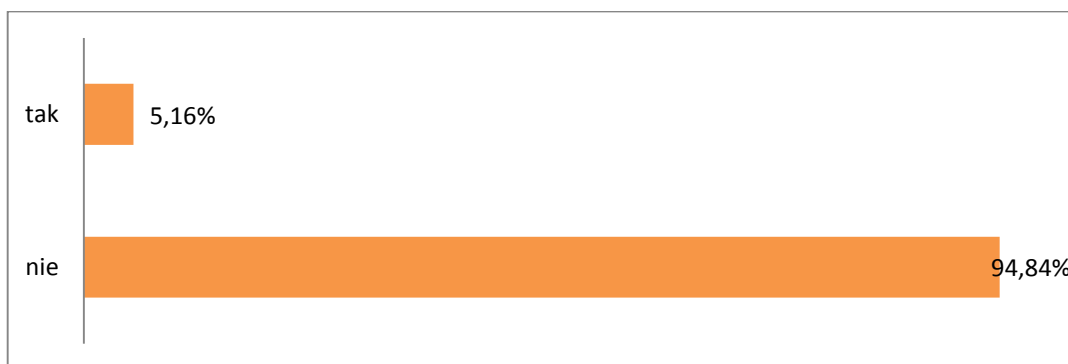

88,89 % badanych udzielając odpowiedzi na pytanie „Czy kiedykolwiek zażyłeś narkotyk lub dopalacze” odpowiedziała, że „nie”. Pozostałe osoby (11,11%) potwierdziły, że miały bezpośredni kontakt z narkotykami/dopalaczami. (Wyk. 18). Podobne odpowiedzi zostały udzielone na pytanie „Czy użyłeś kiedykolwiek dopalaczy”.

Wykres 18 Czy kiedykolwiek zażyłeś narkotyk lub dopalacze?

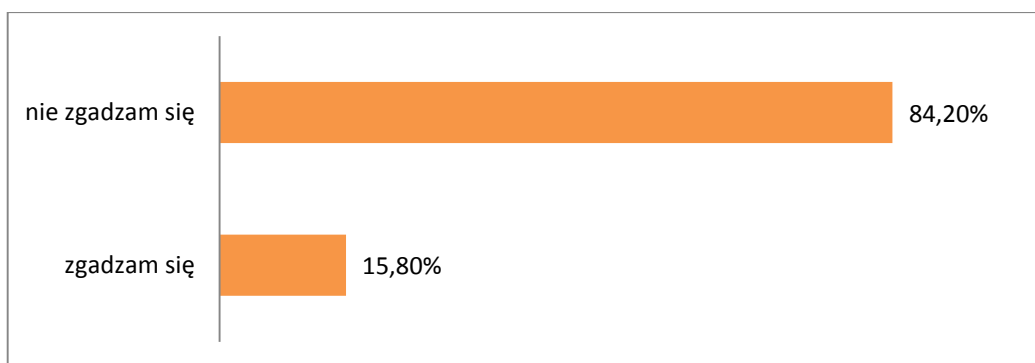

Wykres 19 Czy użyłeś kiedykolwiek dopalaczy?

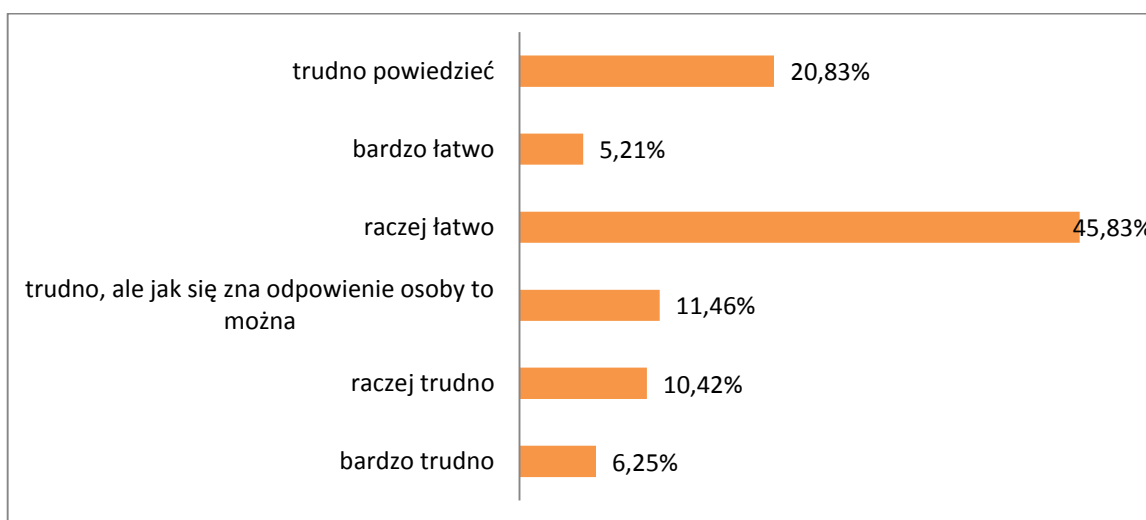
84,2 % ankietowanych opowiedziało się przeciwko legalizacji miękkich narkotyków takich jak marihuana. Należy zwrócić uwagę, iż próba klasyfikacji narkotyków na miękkie i twarde mija się z celem profilaktyki. Każdy narkotyk spożywany w nadmiarze wcześniej czy później prowadzi do uzależnienia.

Wykres 20 Czy powinno się zalegalizować miękkie narkotyki takie jak marihuana?

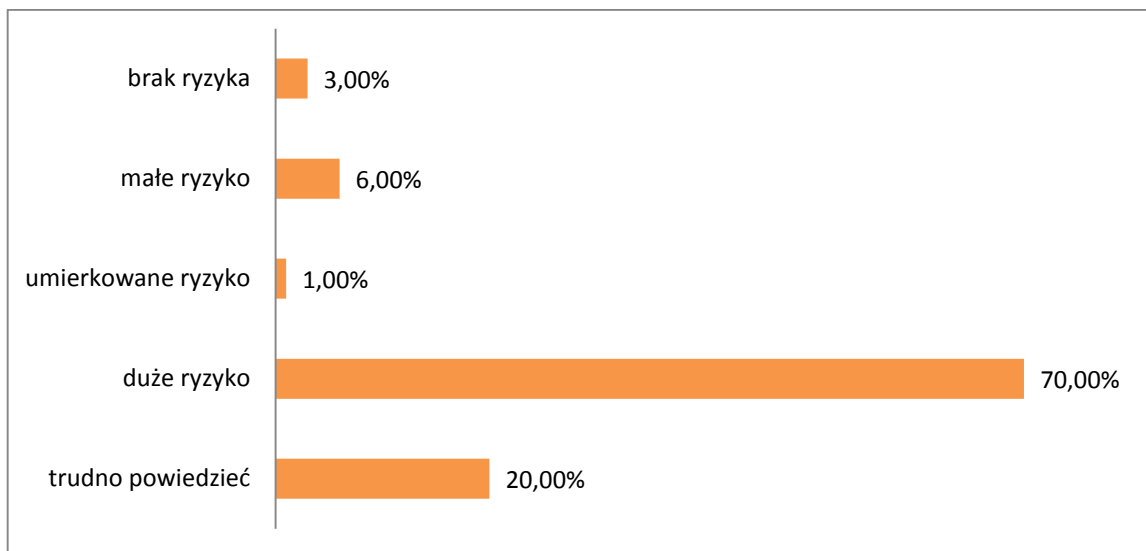
Ponad połowa badanych wskazała, że w ich środowisku zakup dopalaczy nie stanowi większego problemu (raczej łatwo – 45,83 %; bardzo łatwo – 5,21 %; trudno, ale jak się zna odpowiednie osoby to można – 11,46 %).

Wykres 21 Czy uważasz, że w Twoim środowisku kupić dopalacze jest?

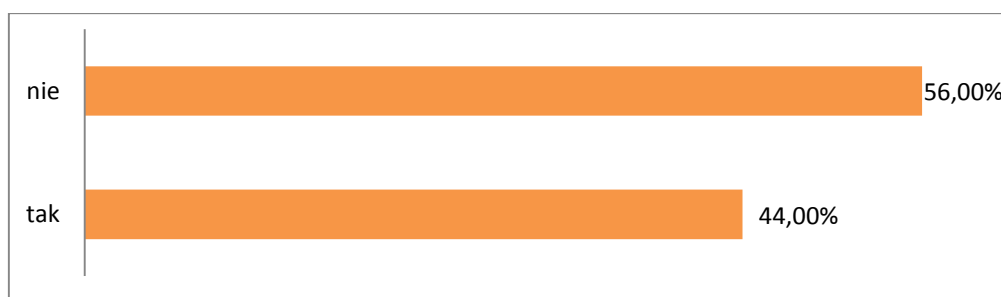
70 % badanych ma świadomość, iż zażywanie narkotyków negatywnie wpływa na zdrowie ludzi. Szczegółowe dane znajdują się na poniższym wykresie.

Wykres 22 Jak myślisz, jak bardzo ludzie ryzykują, że szkodzą sobie, kiedy używają narkotyków?

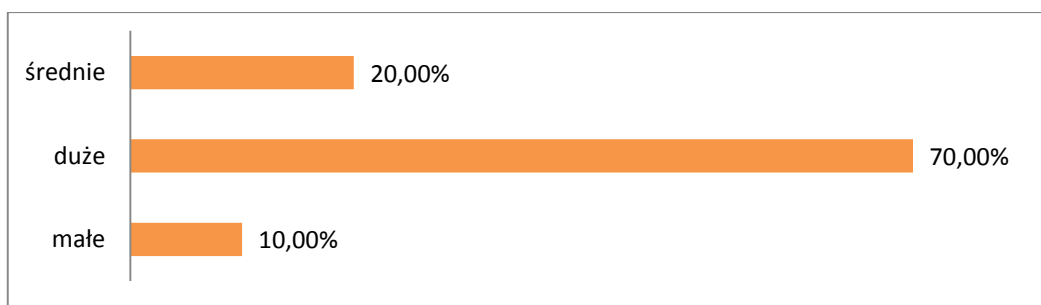
Tylko 44 % ankietowanych posiada wiedzę na temat konsekwencji prawnych posiadania narkotyków. Ponad połowa (56%) osób nie jest świadoma konsekwencji posiadania narkotyków.

Wykres 23 Czy posiadasz wiedzę o konsekwencjach prawnych posiadania narkotyków?

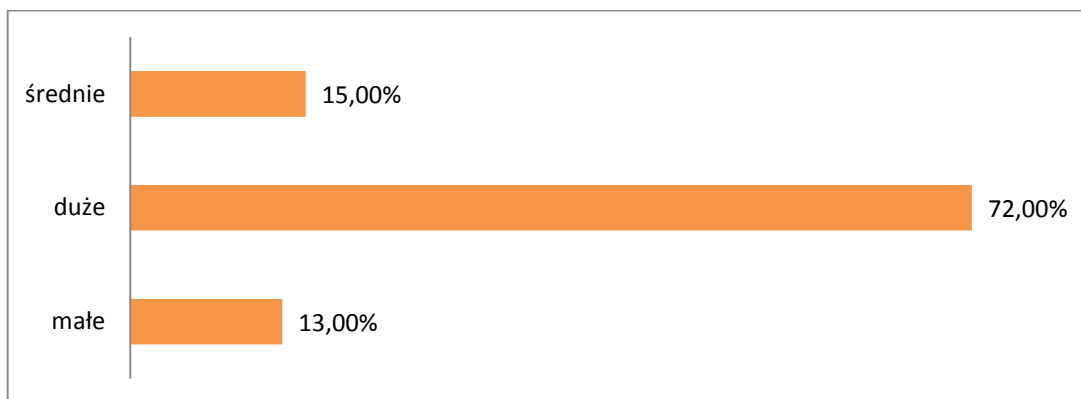
W opinii 70 % badanych nasilnie problemu przemocy w rodzinie stanowi duży problem, zaś w ocenie 10 % ankietowanych zjawisko jest małe.

Wykres 24 Jak oceniasz nasilenie problemu przemocy w rodzinach naszej gminy?

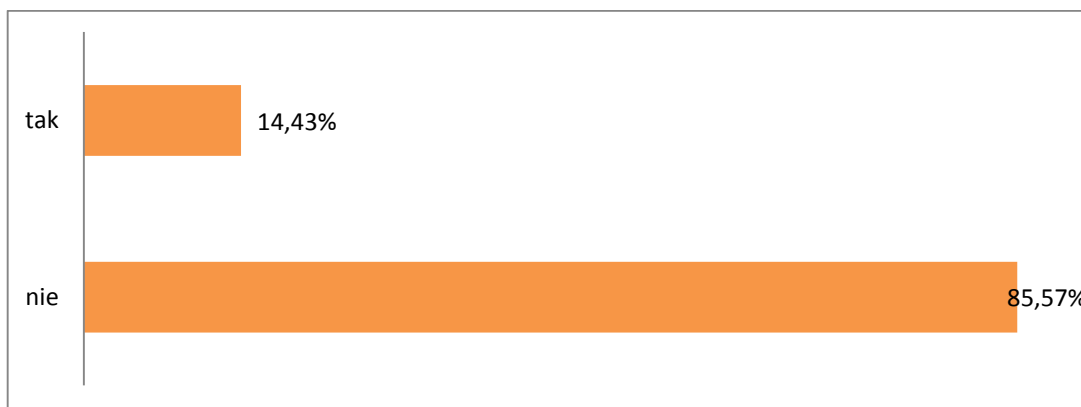
Badani udzielając odpowiedzi na pytanie „Jak oceniasz nasilenie problemu agresji w codziennym życiu swojej społeczności?” - Zjawisko agresji w społeczności dostrzegają na dużym (70 %) i średnim poziomie (20 %). Według 10 % ankietowanych nic złego w społeczności lokalnej się nie dzieje.

Wykres 25 Jak oceniasz nasilenie problemu agresji w codziennym życiu swojej społeczności?

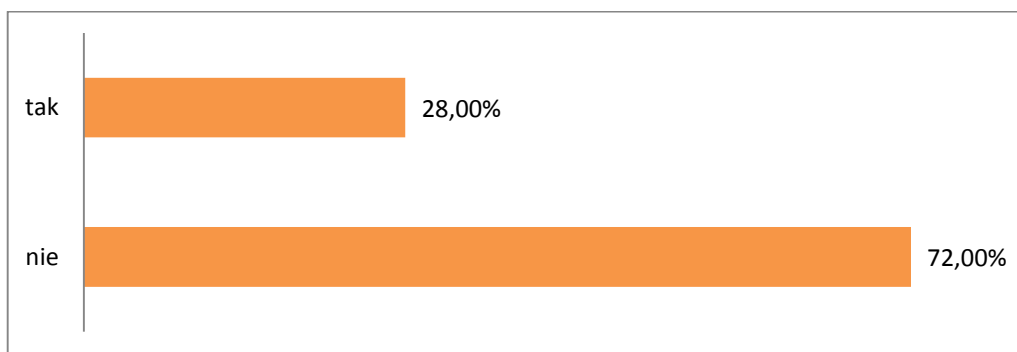
85,57 % respondentów deklaruje, iż w swoim życiu nie stosują przemocy wobec innych. Do takiego zachowania przyznaje się 14,43 % ankietowanych.

Wykres 26 Czy samemu zdarzyło Ci się stosować przemoc?

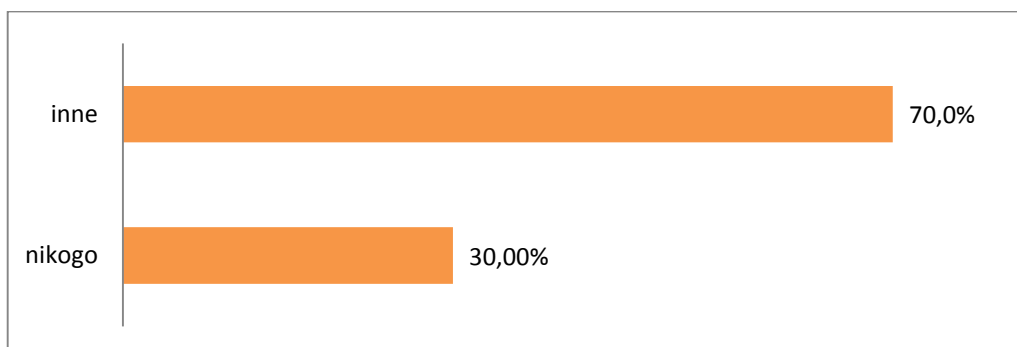
W kwestionariuszu ankiety zostało zawarte pytanie „Czy w Twoim domu występuje problem przemocy?”. Zjawisko przemocy występuje w 28 % domach.

Wykres 27 Czy w Twoim domu występuje problem przemocy?

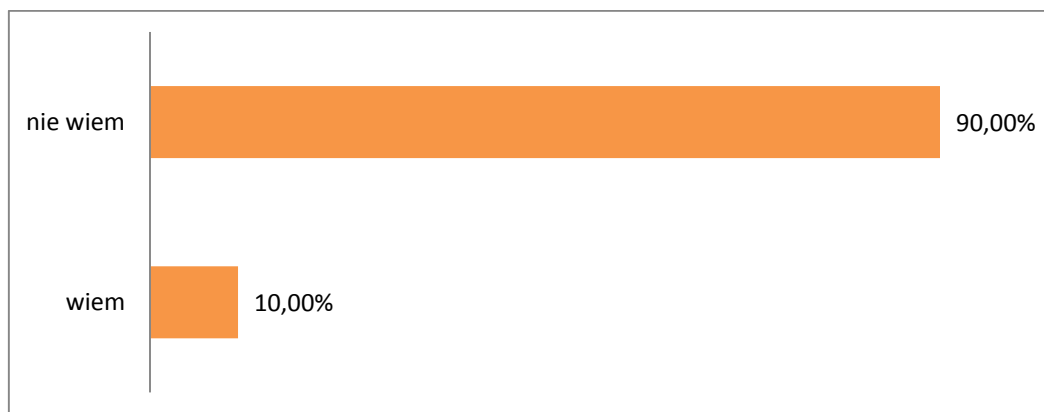
70 % badanych nie będzie milczeć i w sytuacji doświadczenia przemocy powiadomi: „policję”, „rodzinę/znajomych”, „GOPS”, „organizacje zajmujące się przemocą”. W sytuacji doświadczenia przemocy 30% mieszkańców nikogo nie poinformuje o zajściu. Niepokojącym zjawiskiem jest to, iż osoby w sytuacji doznawania przemocy do nikogo nie zwrócą się o pomoc. Być może świadczy to o braku wiedzy na temat przemocy oraz gdzie można szukać wsparcia. A być może jest to w dalszym ciągu kwestia wstydu lub brak wiary, że w takiej sytuacji można coś zmienić.

Wykres 28 Kogo powiadomisz, kiedy będziesz doznawał przemocy?

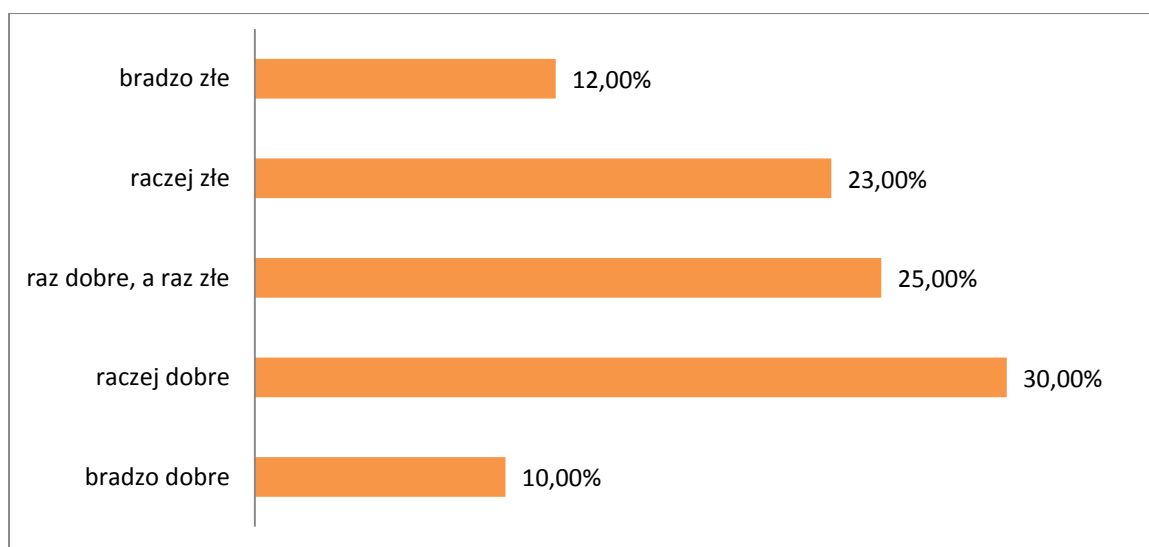
Kolejne pytanie związane z problemem przemocy dotyczyło posiadania wiedzy o prawie otrzymania pomocy psychologicznej przez osobę stosującą przemoc. Zaledwie 10 % ankietowanych jest świadoma, iż pomoc psychologiczna kierowana jest również dla sprawców przemocy. Pozostali badani takiej wiedzy w tym zakresie nie posiadają.

Wykres 29 Czy masz wiedzę o tym, że sprawcy przemocy mogą otrzymać pomoc psychologiczną?

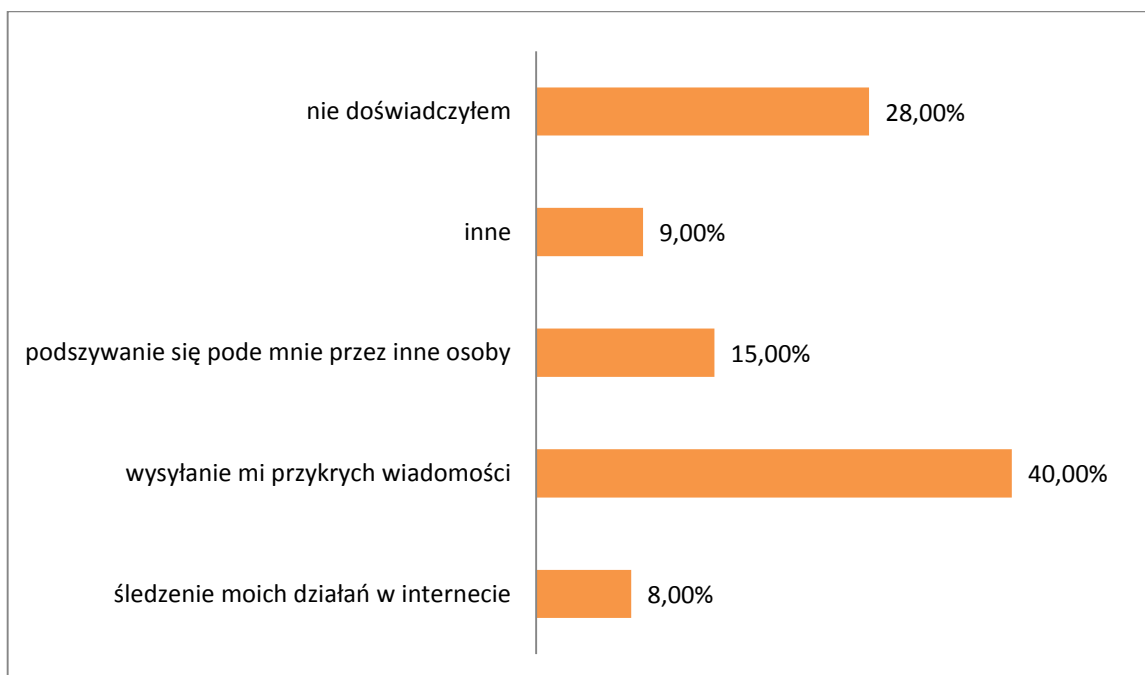
Oceniając relacje między bliskimi, 30 % badanych określiła je, jako raczej dobre; zaś 10 % jako bardzo dobre. W opinii 23 % respondentów ich relacje są raczej złe, a dla 12 % bardzo złe.

Wykres 30 Jak oceniasz swoje relacje z najbliższymi?

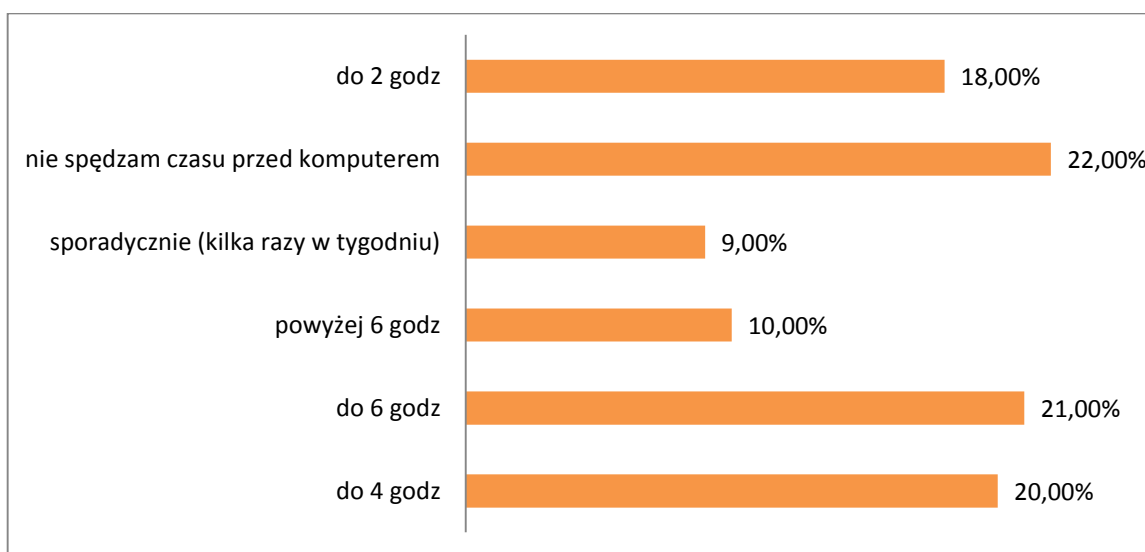
28 % badanych w swoim życiu nie doświadczyła przykrych zachowań w Internecie. Dla 63 % badanych negatywne zachowania w Internecie to: wysyłanie przykrych wiadomości (40 %), podszywanie się przez inne osoby (15 %), śledzenie działań (8 %).

Wykres 31 Czy doświadczyłeś przykrych zachowań w Internecie?

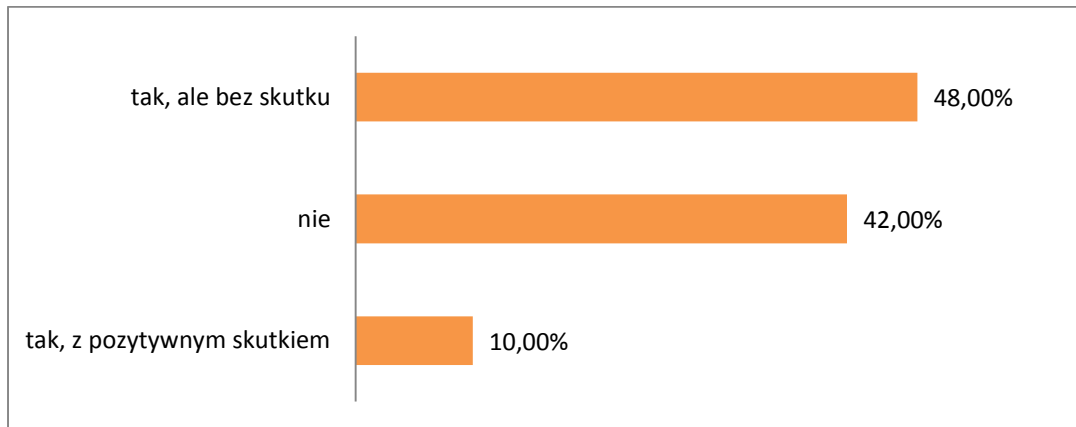
Ankietowani nie mają problemu z czasem spędzanym przed komputerem. 22 % badanych w ogóle nie spędza czasu przed komputerem. 21 % Respondentów spędza czas powyżej 6 godzin dziennie.

Wykres 32 Ile godzin codziennie spędzasz przed komputerem?

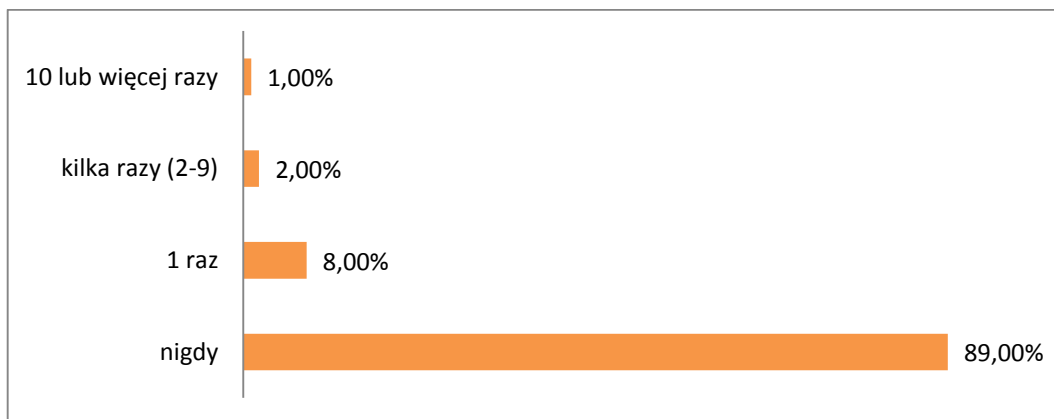
42 % ankietowanych nie podjęło wysiłku na ograniczenie czasu przeznaczonego na surfowanie po Internecie. Aż 48 % badanych osób podjęło próbę ograniczenia czasu na przeglądaniu stron internetowych, ale bez efektu.

Wykres 33 Czy podejmowałeś próby ograniczenia czasu poświęconego na surfowanie po Internecie?

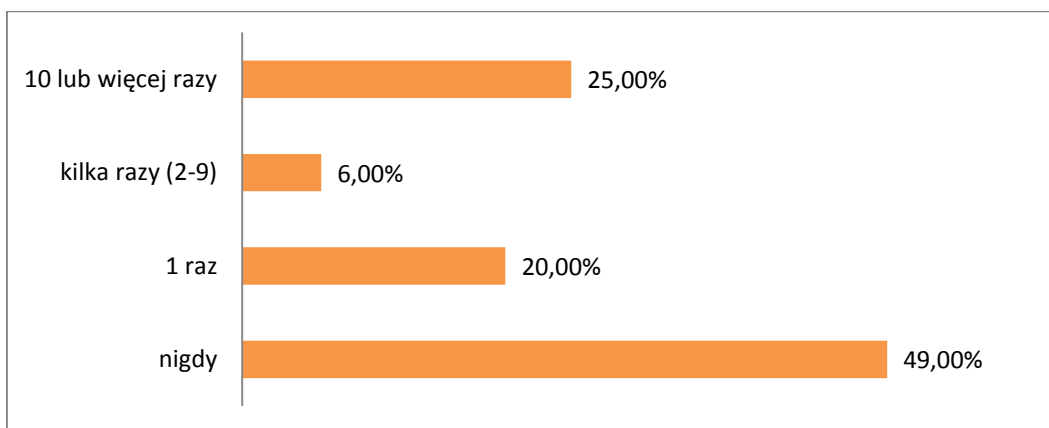
Na podstawie uzyskanych wyników możemy zauważyć, iż 89 % badanych nie grało na pieniądze w Internecie. Do takich poczynań przyznaje się 11 % ankietowanych.

Wykres 34 Czy grałeś w jakiekolwiek gry na pieniądze w Internecie?

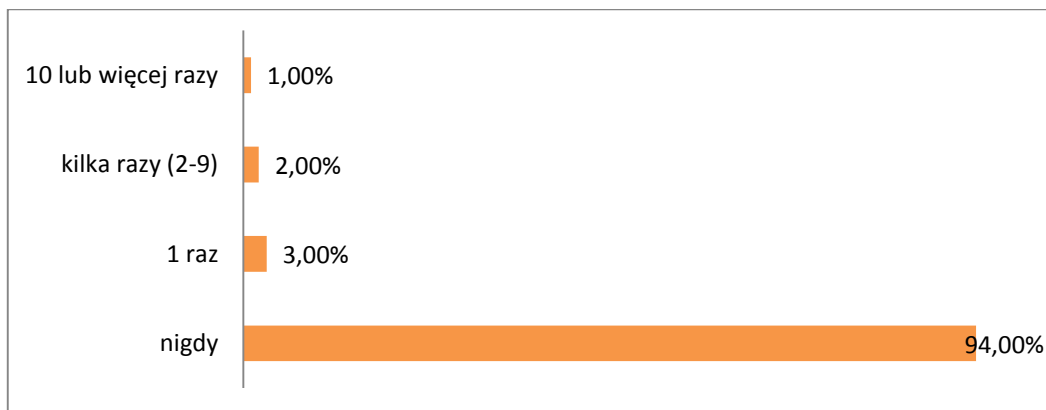
Na podstawie analizy danych wynika, że 51% badanych grała na automatach, w salonach gier.

Wykres 35 Czy grałeś na automatach, w salonach gier?

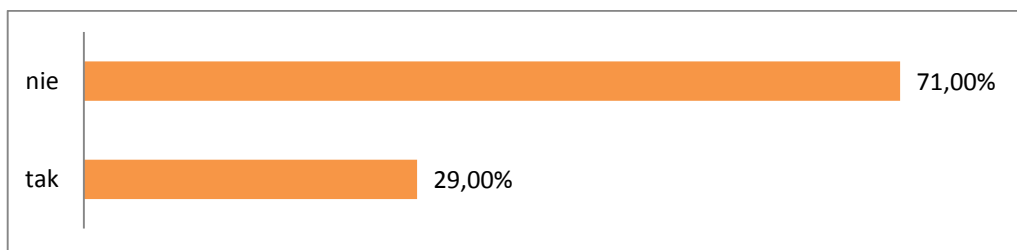
94 % badanych mieszkańcy nie obstawiało zakładów bukmacherskich. Zaledwie 6 % ankietowanych miało kontakt z tego typu „rozrywką”.

Wykres 36 Czy obstawiałeś zakłady bukmacherskie, np. STS, Totomix?

Zdecydowana większość (71 %) nie wie, gdzie osoba uzależniona od hazardu może szukać pomocy. Być może wynika to z faktu, iż badane osoby nigdy nie spotkały się z problemem uzależnienia od hazardu. A być może problem jest lekceważony z uwagi na małe środowisko lokalne.

Wyk. 37 Wykres 37 Czy masz wiedzę o tym, gdzie osoby uzależnione od hazardu mogą otrzymać pomoc?

2.4. Problemy społeczne z perspektywy dzieci i młodzieży – uczniowie Szkoły Podstawowej oraz III klasy gimnazjum w Kotuniu

Badanie przeprowadzono wśród uczniów Szkoły Podstawowej (kl. VI-VIII) oraz III klasy gimnazjum w Kotuniu. Badani uczniowie zostali podzieleni na dwie podgrupy, tj.:

- uczniowie kl.VI oraz kl. VII (63 osoby),
- uczniowie kl. VIII oraz kl. III gimnazjum (88 osób).

Badanie odbyło się w czasie zajęć lekcyjnych. W badaniu został wykorzystany kwestionariusz ankiety, który składał się z 35 pytań. Nie wszystkie pytania w kwestionariuszu ankiety zostały przez uczniów wypełnione. Część pytań umożliwiała udzielenie więcej odpowiedzi niż jedna.

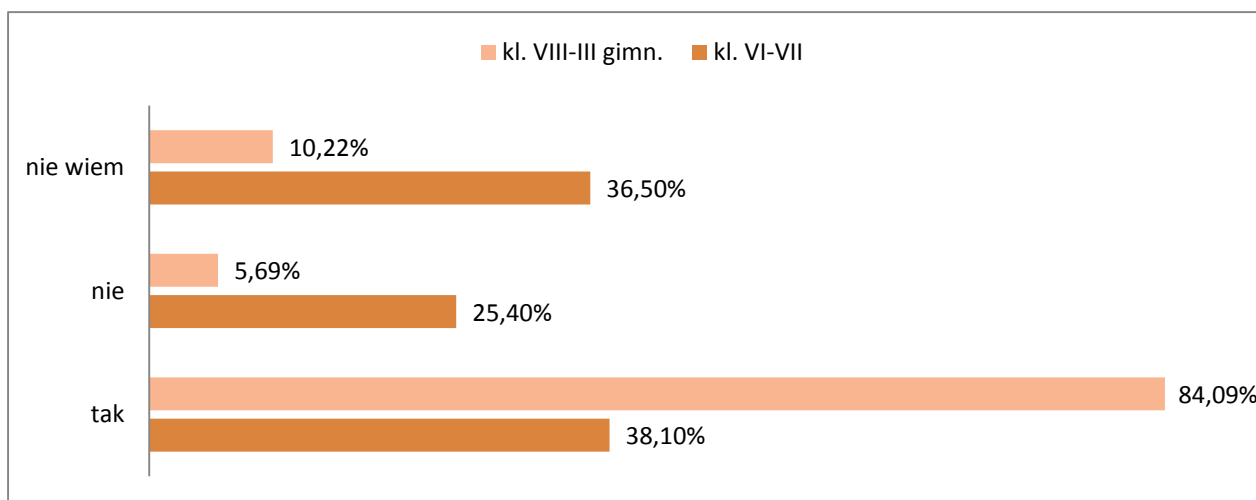
Tabela 8 Liczebność grupy badanej

Liczebność grupy badanej	
Szkoły Podstawowe 6-7	63
Szkoła Podstawowa 8 oraz III Gimnazjum	88

Pierwszym diagnozowanym problemem wśród dzieci i młodzieży była kwestia związana z alkoholem. Kwestionariusz ankiety zawierał wiele pytań dotyczących problemu alkoholowego.

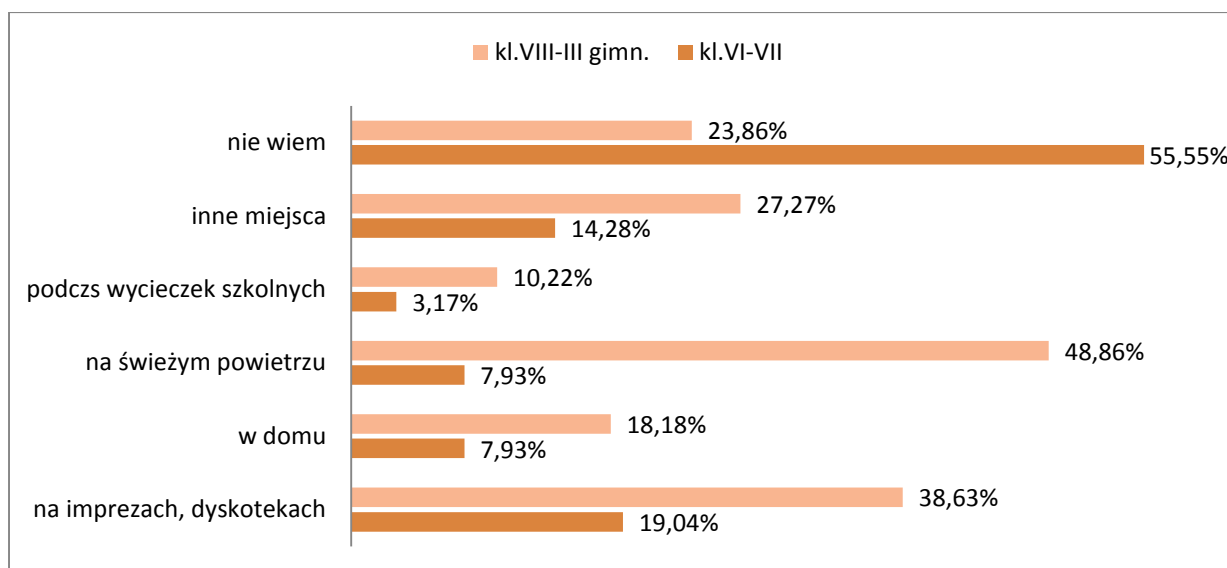
Z otrzymanych rezultatów wynika, że wraz z wiekiem rośnie odsetek osób sięgających po alkohol. Wśród uczniów kl. VI - VII 38,10 % odpowiedziało, iż ich rówieśnicy spożywają alkohol, zaś w grupie uczniów z kl. VIII-III gimnazjum, wynik wynosi, aż 84,09 %.

Wykres 38 Czy osoby w Twoim wieku piją alkohol?

Ponad połowa badanych uczniów kl. VI-VII (55,55 %) nie wie, gdzie ich rówieśnicy piją alkohol. Pozostali uczniowie uznali, iż koledzy i koleżanki alkohol spożywają najczęściej na imprezach/dyskotekach (19,04%), w bliżej nieokreślonych miejscach (14,28 %), w domu oraz na świeżym powietrzu (7,93 %), a także podczas wycieczek szkolnych (3,17 %). Zdaniem blisko połowy badanych uczniów kl. VIII-III gimnazjum (48,86 %), najchętniej wybieranym miejscem do picia alkoholu jest świeże powietrze. Według młodzieży rówieśnicy chętnie piją alkohol również na dyskotekach/imprezach (38,63 %), w innych miejscach (27,27 %), w domu (18,18 %) oraz podczas wycieczek szkolnych (10,22 %).

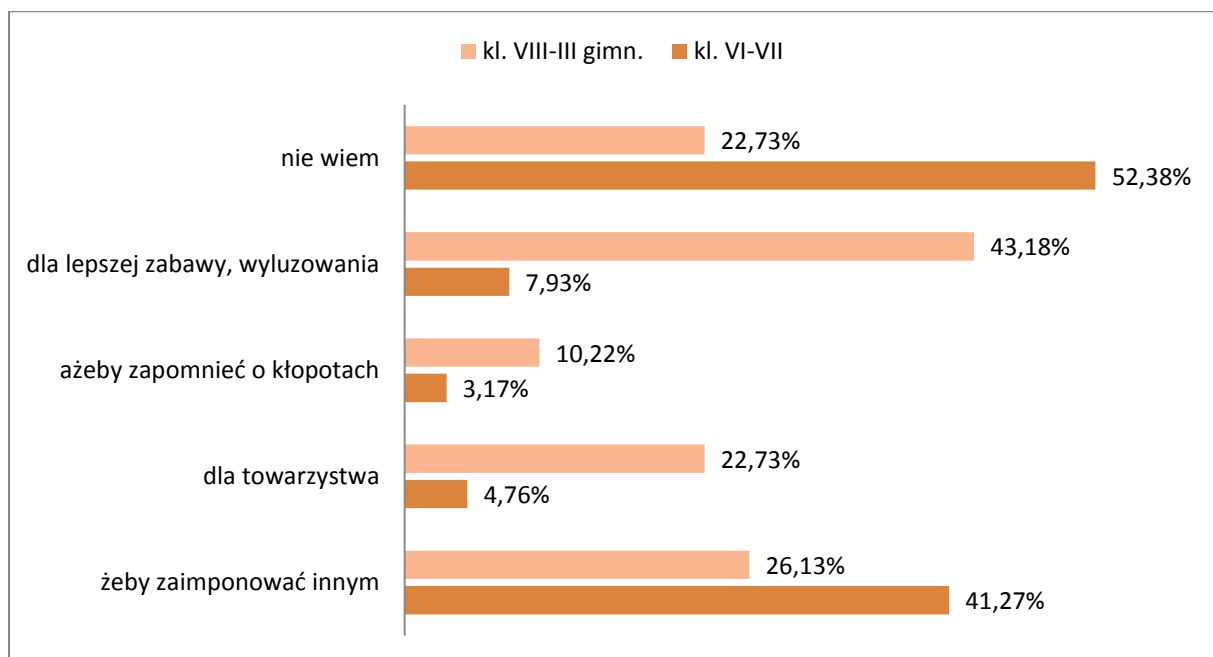
Wykres 39 Gdzie osoby w Twoim wieku piją alkohol?

Przyczyny sięgania po alkohol są różne, od społecznych i towarzyskich po próbę radzenia sobie z problemami. Obie grupy wiekowe tj. uczniowie kl. VI-VII oraz kl. VIII-III gimnazjum podają różne powody sięgania po alkohol.

Aż 41,27 % ankietowanych uczniów z kl. VI-VII uważa, iż najczęstszym powodem picia alkoholu przez rówieśników jest chęć zaimponowania innym (41,27 %). Ponad połowa badanych w tej grupie nie zna przyczyny picia rówieśników (52,38 %). Wraz z wiekiem zmieniają się powody sięgania po alkohol. Według badanych uczniów z kl. VIII-III gimnazjum, osoby w ich wieku po alkohol sięgają dla lepszej zabawy/wyluzowania się (43,18 %). Zdaniem badanych istotnymi powodami jest również chęć zaimponowania innym (26,13 %), dla towarzystwa (22,73 %). Po alkohol sięgają również osoby, które chcą zapomnieć o kłopotach (10,22 %).

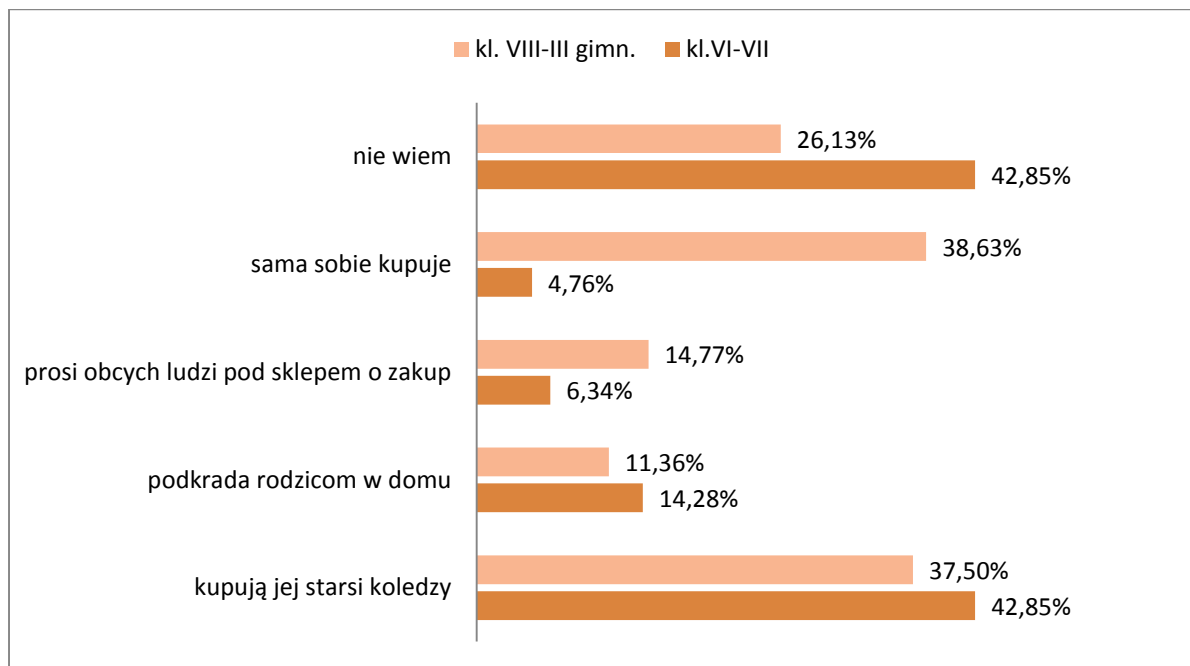
Wykres 40 Z jakich powodów osoby w Twoim wieku piją alkohol?

Badanym uczniom zadano pytanie o sposoby zdobywania alkoholu przez osoby niepełnoletnie. Zdaniem badanych uczniów klas młodszych alkohol najczęściej kupują starsi koledzy (42,85 %). Tyle samo badanych z tej grupy wiekowej (kl. VI-VII) nie mają wiedzy na temat, w jaki sposób można zdobyć alkohol.

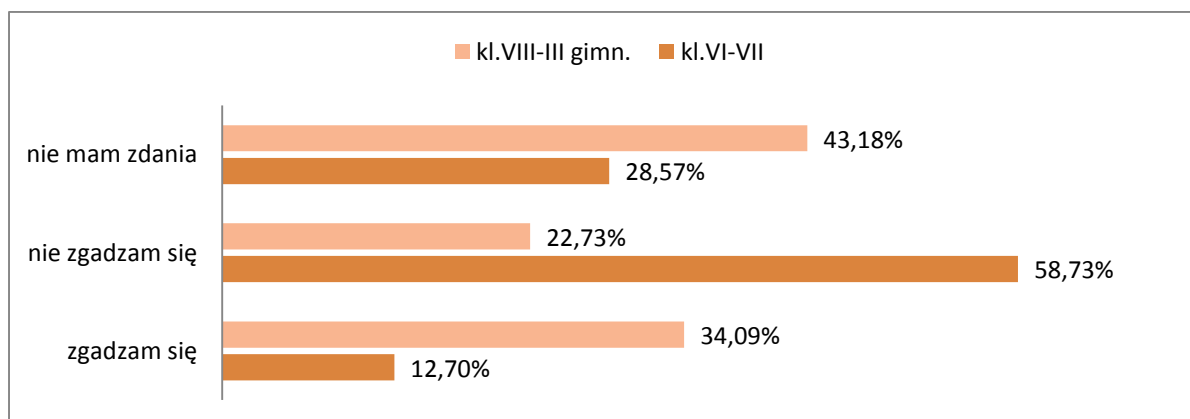
Niepokojącym zjawiskiem jest fakt, iż 38,63 % badanych uczniów kl. VIII-III gimnazjum sama sobie kupuje alkohol. Niewiele mniej ankietowanych uważa, iż alkohol kupują starsi koledzy (37,50 %). W obu badanych grupach nie jest problemem, prosić obcych ludzi o zakup alkoholu.

Wykres 41 Jak młodzież w Twojej okolicy może zdobyć alkohol?

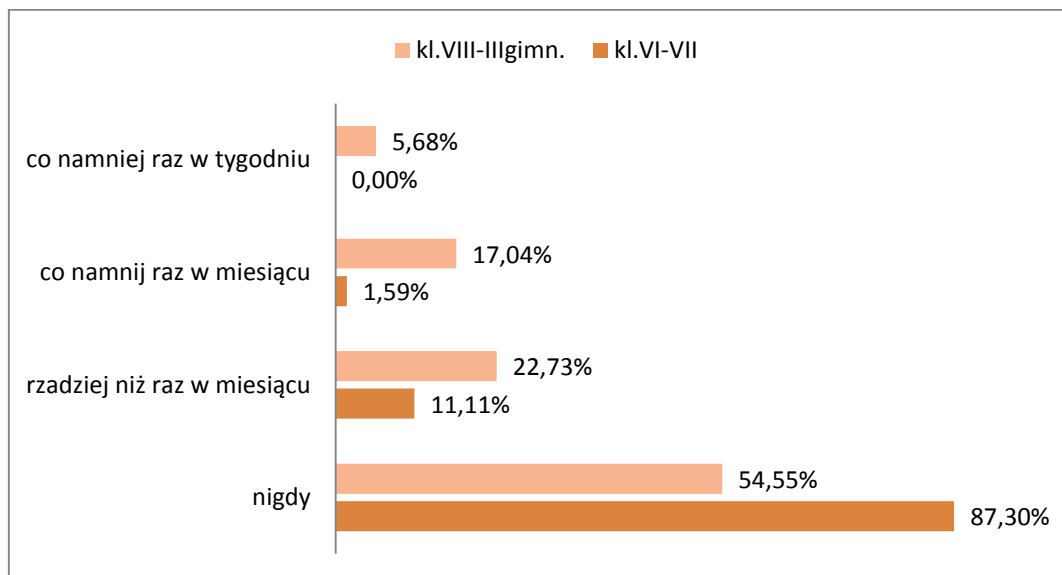
W pytaniu o dostępnosć alkoholu w najbliższym otoczeniu badanych uczniów zaobserwowano zróżnicowanie odpowiedzi wynikające zapewne z wieku ankietowanych. Większość uczniów kl. VI-VII (58,73 %) uważa, iż w gminie nie ma takich miejsc, w których nieletnie osoby mogłyby kupić alkohol. Tylko 22,73 % badanych uczniów ze starszych klas uważa, że w ich gminie osoba nieletnia nie zakupi alkoholu. Warto w tym miejscu zaznaczyć, iż łatwy dostęp do alkoholu przez nieletnich jest sprzeczny z ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

Wykres 42 W mojej gminie są miejsca, gdzie osoba niepełnoletnia może kupić alkohol bez problemu"

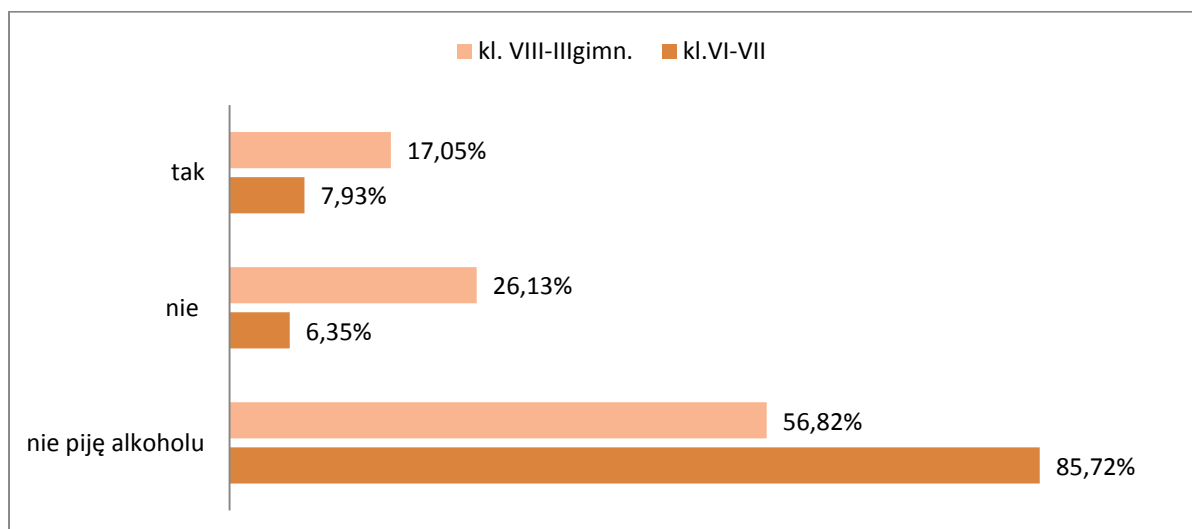
Częstotliwość spożywania alkoholu przez ankietowanych przedstawia poniższy wykres. Zdecydowana większość badanych nigdy nie spożywała alkoholu. Jednak wraz z wiekiem badanych wzrasta częstość spożywania alkoholu.

Wykres 43 Jak często zdarza Ci się spożywać alkohol?

Aż 85,72 % badanych uczniów kl. VI-VII i tylko 56,82 % uczniów kl. VIII-III gimnazjum zadeklarowało, iż nie pije alkoholu. Niepokojący wydaje się fakt, iż część rodziców nie dostrzega, że ich dzieci spożywają alkohol (6,35 % uczniów kl. VI-VII i 26,13 % uczniów KL. VIII-III gimnazjum).

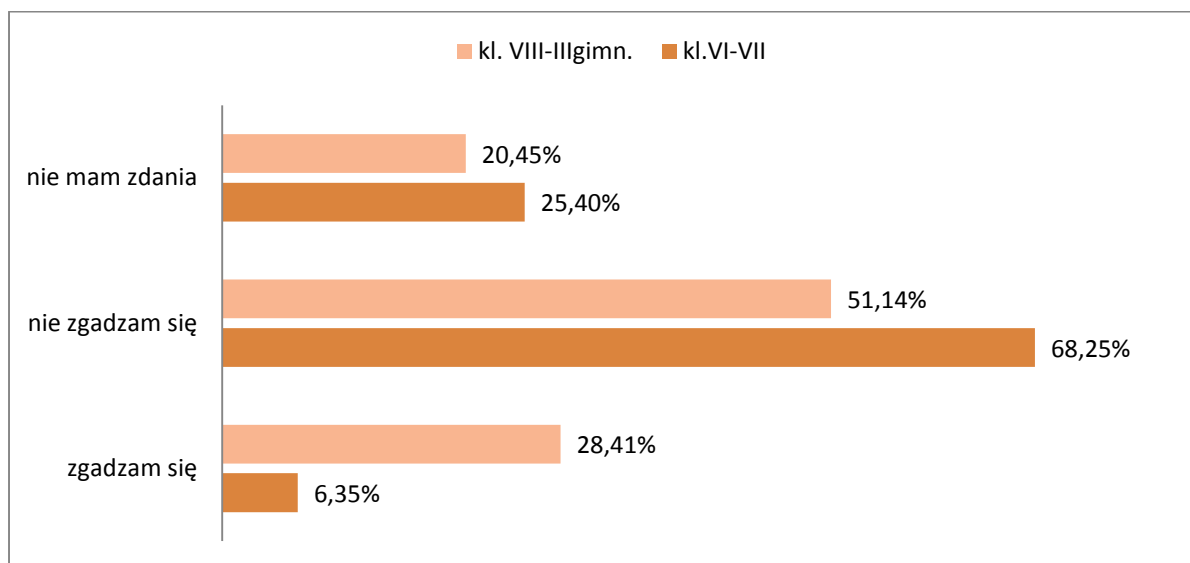
Wykres 44 Czy Twoi rodzice wiedzą, że pijesz alkohol?

Aż 68,25 % ankietowanych uczniów z klas młodszych uważa, iż piwo to nie alkohol. Ponad połowa badanych uczniów z kl. VIII-III gimnazjum (51,14 %) również jest przekonana, o stwierdzeniu, że piwo to nie alkohol. Niniejsze odpowiedzi mogą wynikać

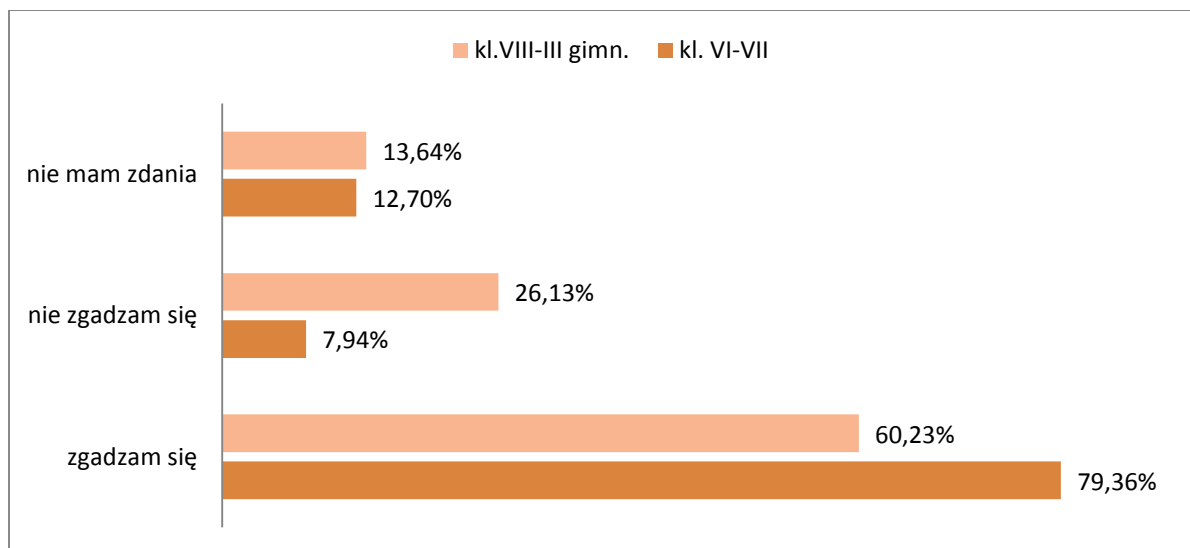
z braku odpowiedniej wiedzy na temat alkoholu lub z utrwalonego w społeczeństwie stereotypu, iż „piwo to nie alkohol”.

Wykres 45 Czy zgadzasz się ze stwierdzeniem "Piwo to nie alkohol"?

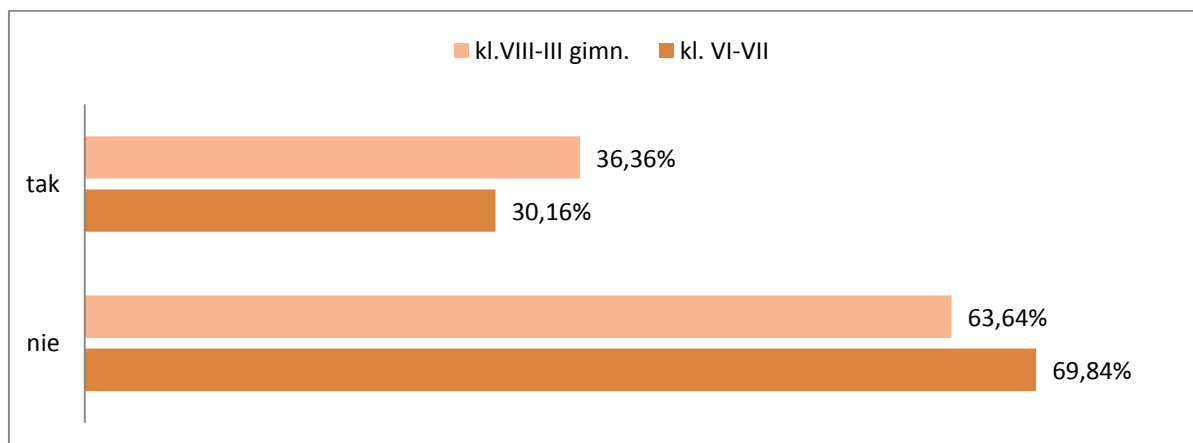
Zdecydowana większość ankietowanych uczniów (kl. VI-VII – 79,36 %, kl. VIII-III gimnazjum 60,23%) uważa, iż każdy może uzależnić się od alkoholu. Wydawać by się mogło, że osoby starsze posiadają większą wiedzę na temat skutków spożywania alkoholu.

Wykres 46 Czy zgadzasz się ze stwierdzeniem "Każdy może uzależnić się od alkoholu"?

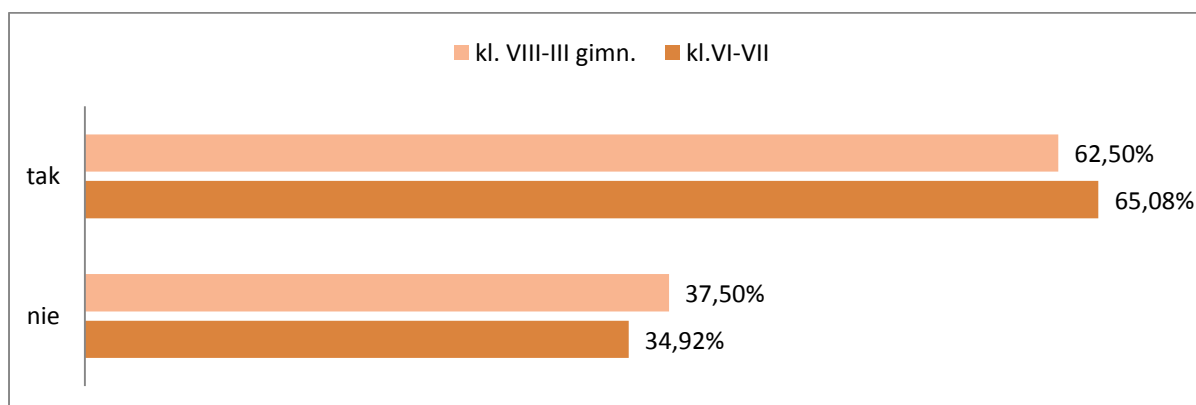
Poniższy wykres wskazuje, że większość badanych uczniów nie doświadczyło nieprzyjemnych społecznych konsekwencji związanych z piciem alkoholu. Warto zwrócić uwagę oraz bliżej przyjrzeć się osobom, które doświadczyły konsekwencji związanych z piciem alkoholu.

Wykres 47 Czy doświadczyłeś jakiś nieprzyjemnych społecznych konsekwencji związanych z piciem alkoholu?

Obie grupy badawcze wiedzą gdzie należy szukać pomocy w przypadku problemów z alkoholem. Niemniej cały czas należy edukować młodych ludzi, gdzie w najbliższym otoczeniu mogą uzyskać pomoc w sytuacji uzależnienia od alkoholu, w tym również uzależnienia osób bliskich.

Wykres 48 Czy wiesz gdzie szukać pomocy w sytuacji uzależnienia alkoholu?

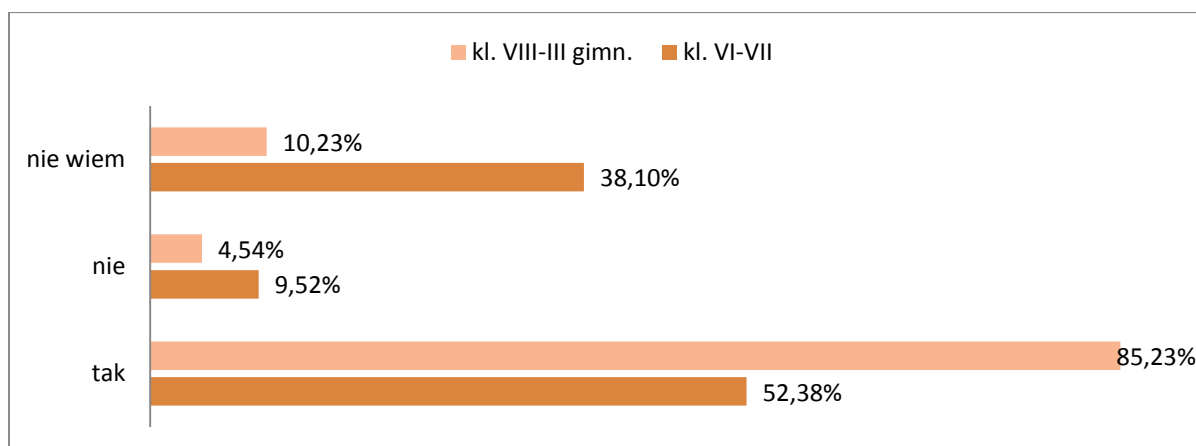

2.4.1. Problem palenia papierosów widziany przez dzieci i młodzież z Kotunia

Kolejnym problem, który został przeanalizowany w trakcie badania uczniów z terenu Kotunia dotyczy palenia papierosów.

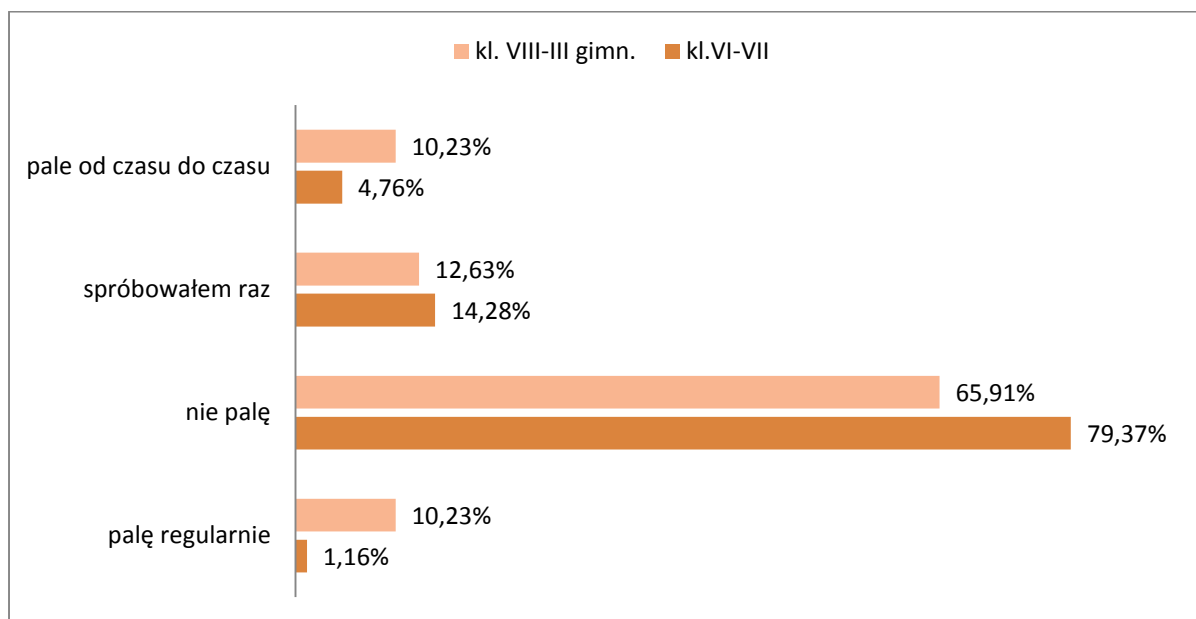
Zebrane dane wskazują, że w dużej mierze problem nikotynowy dotyczy uczniów klas starszych (85,23 %). Ponad połowa badanych uczniów kl. VI-VII (52,38 %) deklaruje, iż ich rówieśnicy palą papierosy. Analizując ankiety pojawił się problem związany z e-papierosami. Uczniowie sami udzielali takiej odpowiedzi.

Wykres 49 Czy osoby w Twoim wieku palą papierosy?

Zdecydowana większość ankietowanych uczniów nie przyznaje się do palenia papierosów – 79,13 % uczniów kl. VI-VII, 65,91 % uczniów kl. VIII-III gimnazjum. Pozostali ankietowani mieli/mają styczność z paleniem papierosów.

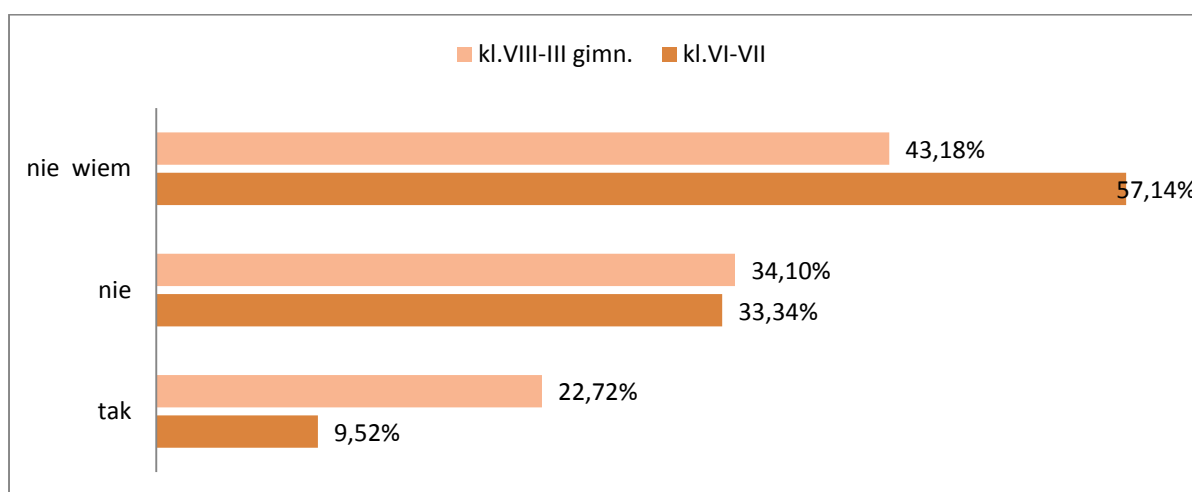
Wykres 50 Czy palisz papierosy?

2.4.2. Problem narkotykowy z perspektywy dzieci i młodzieży z terenu Kotunia

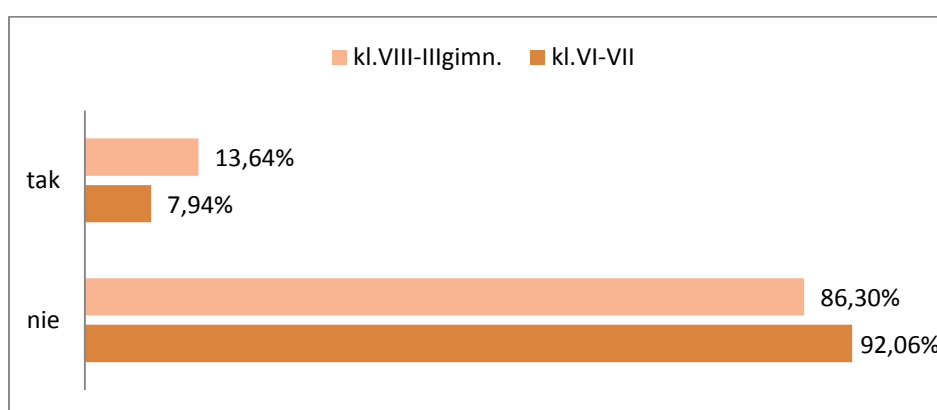
Kwestionariusz ankiety zawierał również pytania dotyczące narkotyków, w tym kwestię dopalaczy. Na podstawie poniższego wykresu wynika, że aż 57,14 % uczniów kl. VI-VII i 43,18 % badanych uczniów kl. VIII-III gimnazjum nie ma zdania w kwestii zażywania narkotyków lub dopalaczy przez ich rówieśników. Kontakt z tego typu używkami wzrasta wśród uczniów klas starszych (22,72%).

Wykres 51 Czy osoby w Twoim wieku mają kontakt z narkotykami lub dopalaczami?

Przeprowadzone badanie wykazuje, iż 92,06 % uczniów klas młodszych oraz 86,30 % uczniów kl. VIII-III gimnazjum deklaruje, iż nigdy nie mieli do czynienia z narkotykami lub dopalaczami.

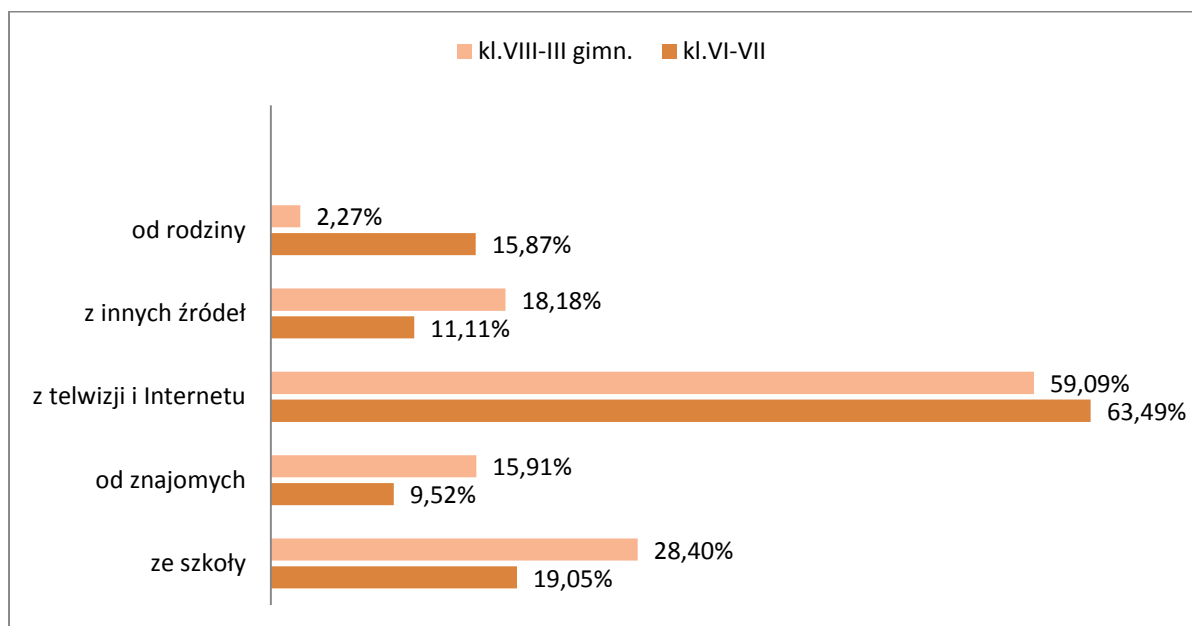
Wykres 52 Czy zażywałeś kiedykolwiek narkotyk lub dopalacz?

Podstawowym źródłem pozyskiwania informacji na temat narkotyków i dopalaczy jest telewizja i Internet. Na tego typu kanale przekazu informacji opiera się 63,49 % ankietowanych uczniów kl. VI-VII i 59,09 % uczniów klas starszych. Kolejnym źródłem czerpania wiedzy na temat narkotyków i dopalaczy przez wszystkich badanych uczniów jest

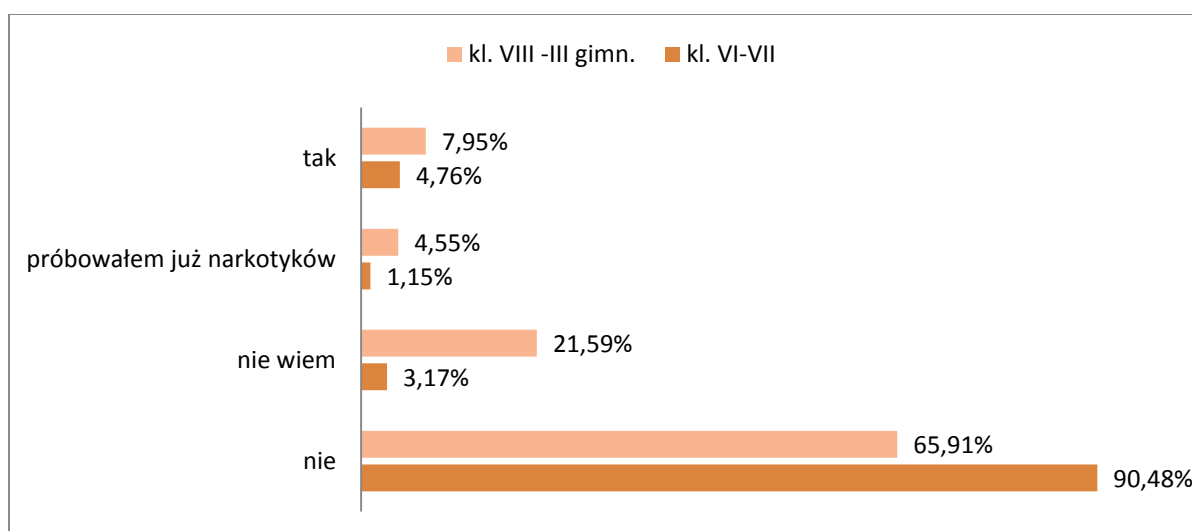
szkoła. Wraz z wiekiem obserwuje się, iż rodzina nie jest miejscem zdobywania informacji przez młodych ludzi.

Wykres 53 Skąd czerpiesz wiedzę na temat narkotyków i dopalaczy?

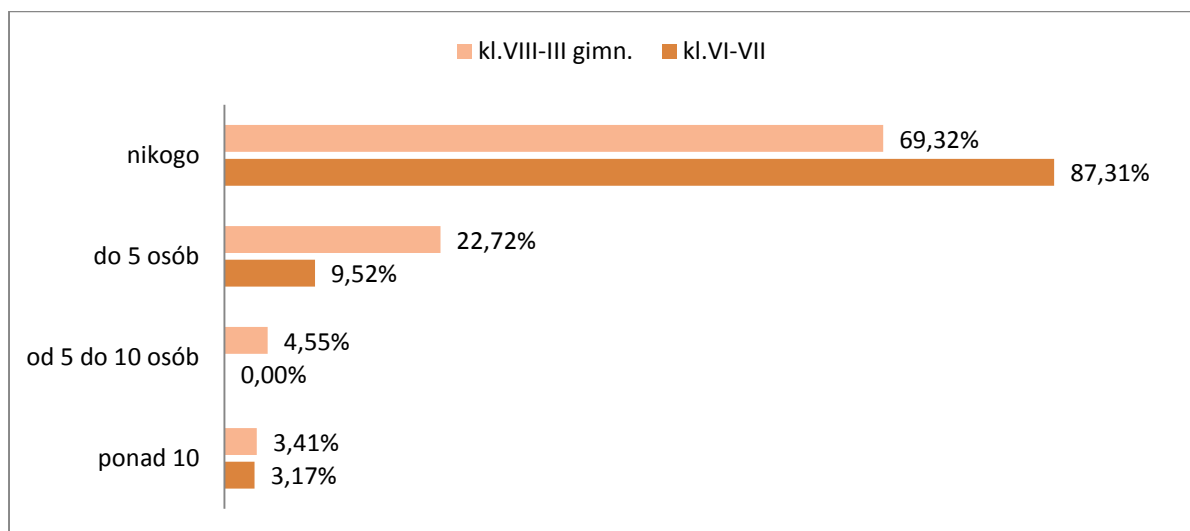
Pozytywną informacją uzyskaną podczas badania są deklaracje większości ankietowanych, że nie sięgną po narkotyki. Chęć spróbowania wykazuje 4,76 % uczniów kl. VI-VII i 7,95 % uczniów kl. VIII-III gimnazjum.

Wykres 54 Chciałbym kiedyś spróbować narkotyku.

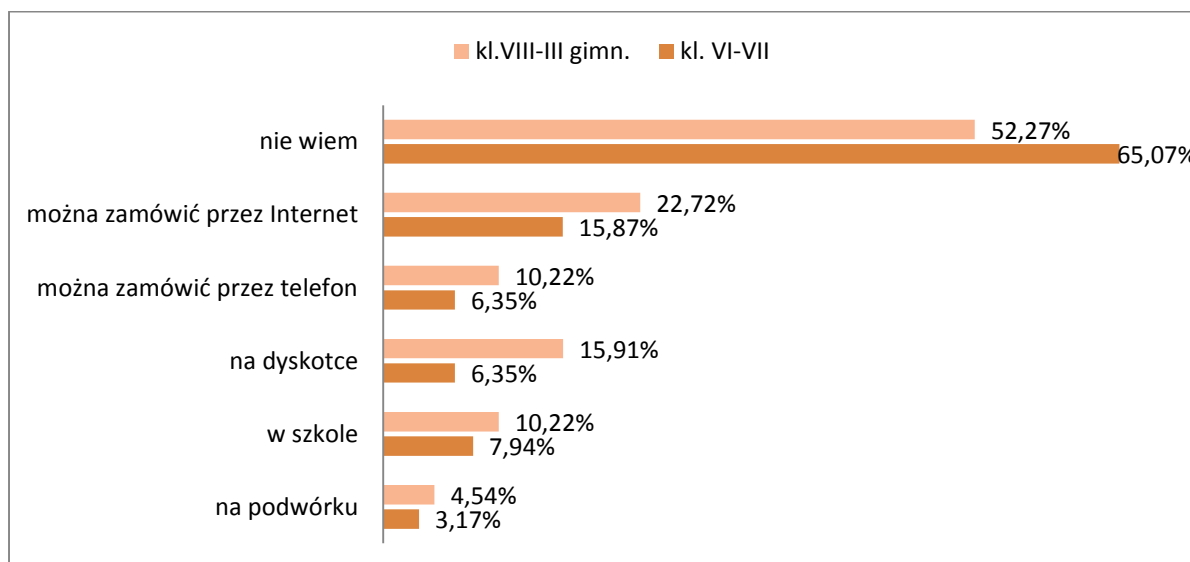
Na pytanie "Ile znasz osób w Twoim otoczeniu, które używają narkotyków" zdecydowana większość badanych (uczniowie kl. VI-VII – 87,31%, kl. VIII-III gimnazjum – 69,32 %) odpowiedziała, że w ich otoczeniu nie ma osób, które zażywają narkotyki. Na podstawie otrzymanych wyników można domniemać, że wraz z wiekiem wzrasta liczba osób sięgających po narkotyki.

Wykres 55 Ile znasz osób w twoim otoczeniu, które używają narkotyków?

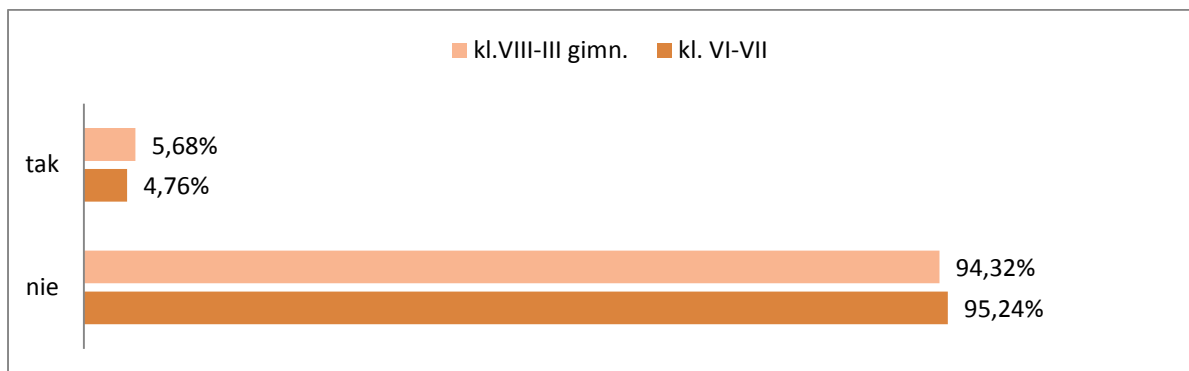
Połowa badanych uczniów z obu grup nie wie, gdzie można kupić narkotyki. Jednak najszybciej narkotyki młodzi ludzie mogą zakupić przez Internet. Tak uważa 15,87 % uczniów klas młodszych i 22,72 % uczniów kl. VIII-III gimnazjum. Kolejnym miejscem, gdzie łatwo można uzyskać narkotyki to dyskoteka (6,35% -kl. VI-VII i 15,91 % - kl. VIII-III gimnazjum). Niepokojące jest, iż młodzi ludzie narkotyki mogą zakupić na terenie szkoły (7,94 % -kl. VI-VII i 10,22 % - kl. VIII-III gimnazjum).

Wykres 56 Gdzie według Ciebie najłatwiej można kupić narkotyki?

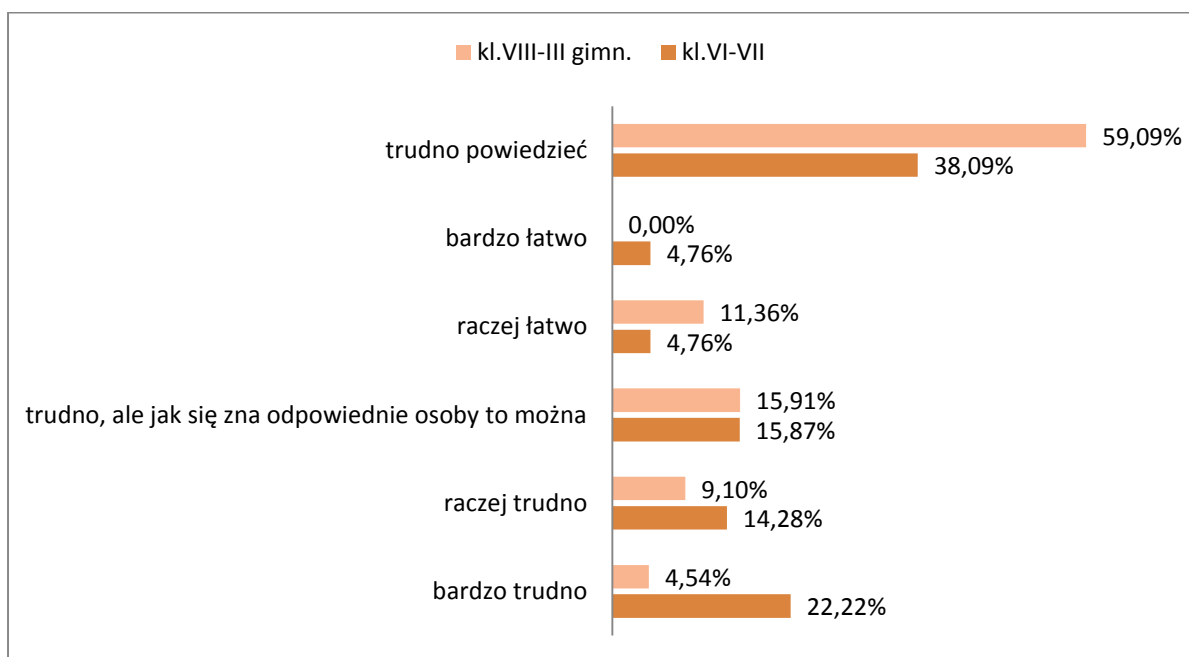
Pozytywnym aspektem jest deklaracja ponad 90% badanych uczniów, że nie mieli kontaktu z dopalaczami. Kontakt z dopalaczami doświadczyło 4,76 % uczniów kl. VI-VII i 5,68 % uczniów drugiej grupy wiekowej.

Wykres 57 Czy używałeś kiedykolwiek dopalaczy?

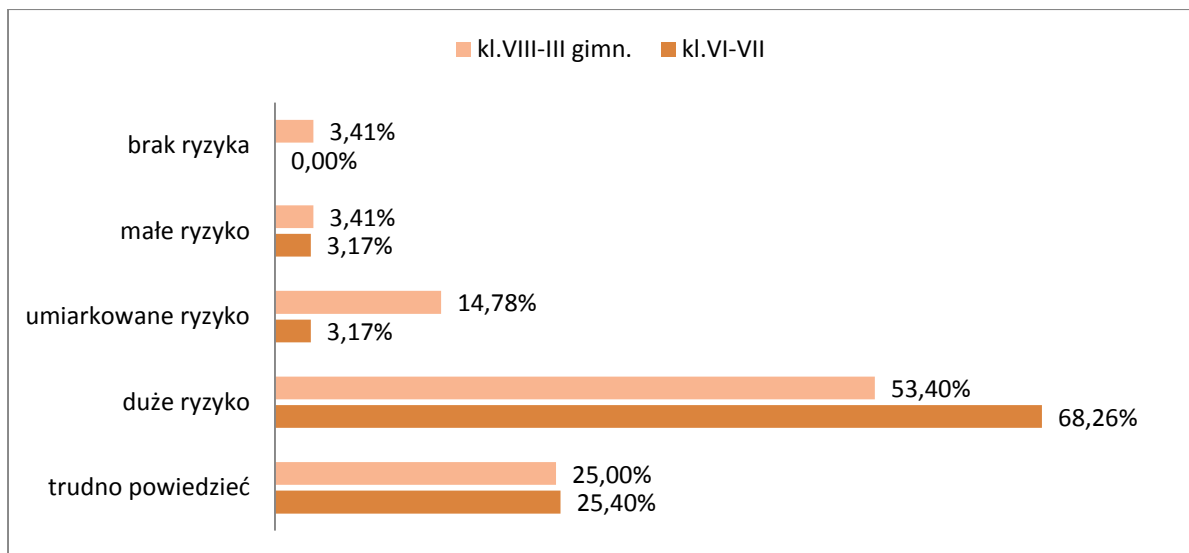
W odpowiedzi na pytanie "Czy uważasz, że w Twoim środowisku kupić dopalacze jest?" - większość badanych uczniów nie jest w stanie odpowiedzieć, gdzie można zakupić dopalacze. Analizując uzyskane dane, można stwierdzić, że wraz z wiekiem spada też „trudność” w zakupie dopalaczy.

Wykres 58 Czy uważasz, że w Twoim środowisku kupić dopalacze jest?

Na podstawie analizy wyników dotyczących pytania "Jak myślisz, jak bardzo ludzie ryzykują, że sobie zaszkodzą, kiedy używają narkotyków?" - wynika, iż prawie 70 % ankietowanych uczniów kl. VI-VII oraz ponad połowa badanych uczniów kl. VIII-III gimnazjum uważa, iż istnieje duże ryzyko, że osoby biorące narkotyki działają na swoją szkodę. Pozostałe odpowiedzi świadczyć mogą o braku dostatecznej wiedzy na temat skutków zażywania narkotyków. Wskazują na to uzyskane wyniki wśród badanych osób. Szczegółowe wyniki zostały przedstawione na poniższym wykresie.

Wykres 59 Jak myślisz, jak bardzo ludzie ryzykują, że sobie zaszkodzą, kiedy używają narkotyków?

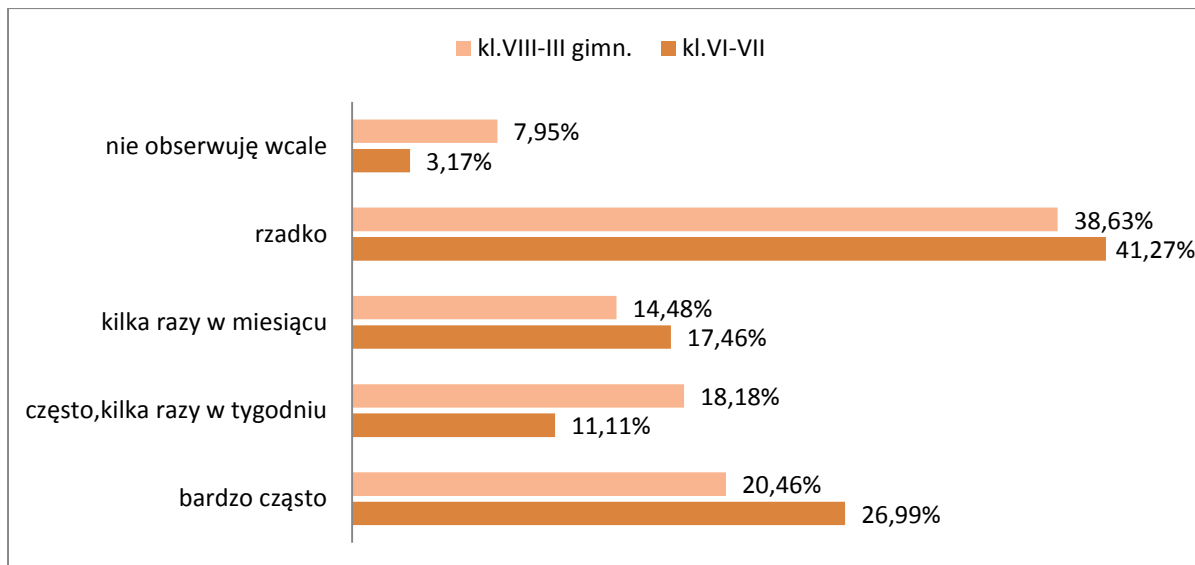

2.4.3. Zjawisko przemocy w opinii dzieci i młodzieży z terenu Kotunia

Zachowania przemocowe w środowisku dzieci i młodzieży stają się coraz bardziej powszechnym zjawiskiem, które wymagają podjęcia odpowiednich rozwiązań umożliwiających zwiększenie bezpieczeństwa dzieci i młodzieży.

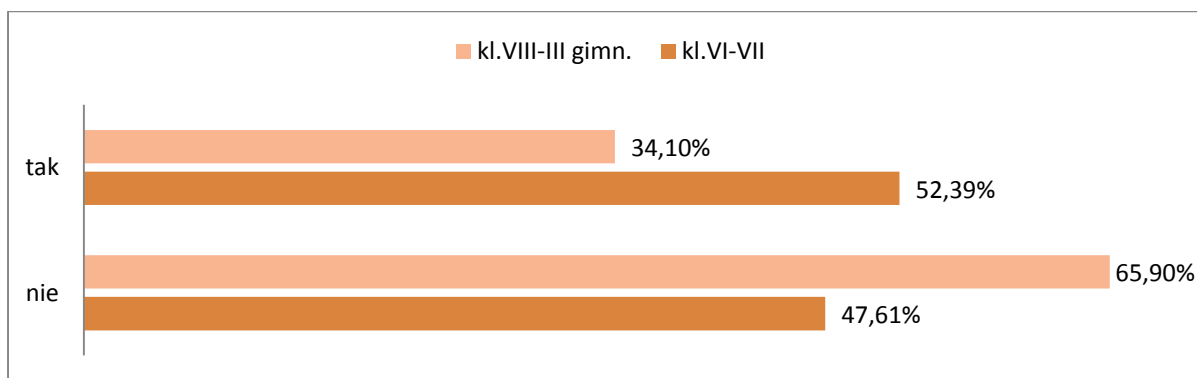
Zjawisko przemocy wśród badanych uczniów jest zjawiskiem umiarkowanie rozpowszechnionym. Na podstawie uzyskanych wyników, które zostały przedstawione poniżej można stwierdzić, że zjawisko przemocy jest dostrzegane wraz z wiekiem badanej młodzieży.

Wykres 60 Jak często obserwujesz zjawiska przemocy w szkole?

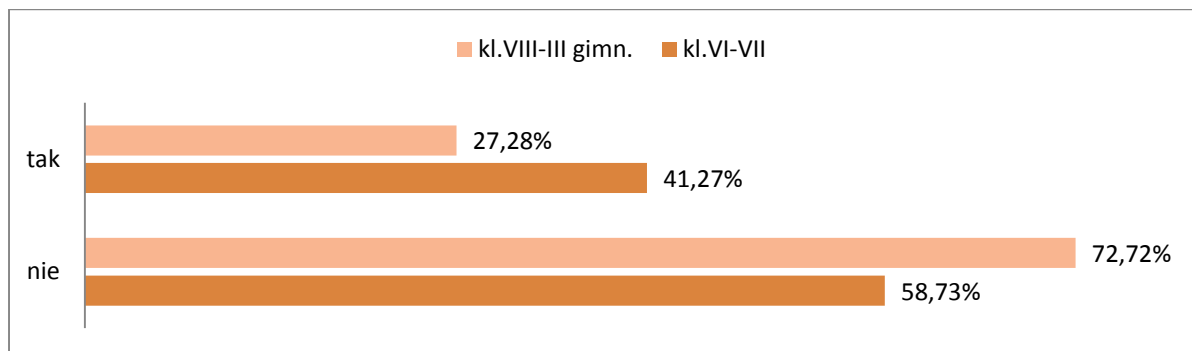
Udzielając odpowiedzi na pytanie "Czy doświadczyłeś kiedyś przemocy ze strony rówieśników" 47,61 % uczniów kl. VI-VIII i 65,90 % uczniów kl. VIII-III gimnazjum stwierdziło, iż nie doznali przemocy ze strony rówieśników. Do bycia ofiarą przemocy przyznała się ponad połowa badanych uczniów z klas VI-VII (52,39 %) i 34,10 % uczniów kl. VIII – III gimnazjum.

Wykres 61 Czy doświadczyłeś kiedyś przemocy ze strony rówieśników?

Większy procent uczniów kl. VIII-III gimnazjum (72,72 %), niż uczniów kl. VI-VII (58,73 %) przyznało się, iż nie zdarzyło im się, aby stosowali przemoc wobec innych. 41,27 % badanych uczniów klas młodszych oraz 27,28 % uczniów klas starszych przyznało się, iż stosowali przemoc wobec rówieśników.

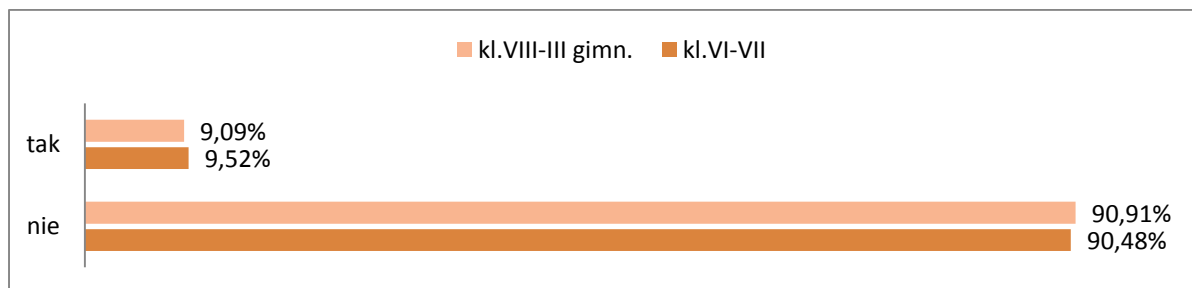
Wykres 62 Czy samemu zdarzyło Ci się stosować przemoc?

Ankietowani zostali zapytani o problem przemocy w domu. W opinii ponad 90% ankietowanych wynika, iż zjawisko przemocy domowej nie występuje w ich środowisku rodzinnym.

Niepokojącym zjawiskiem jest sytuacja, w której, ponad 9 % wszystkich badanych doświadcza w swoim środowisku rodzinnym negatywnego zachowania ze strony bliskich.

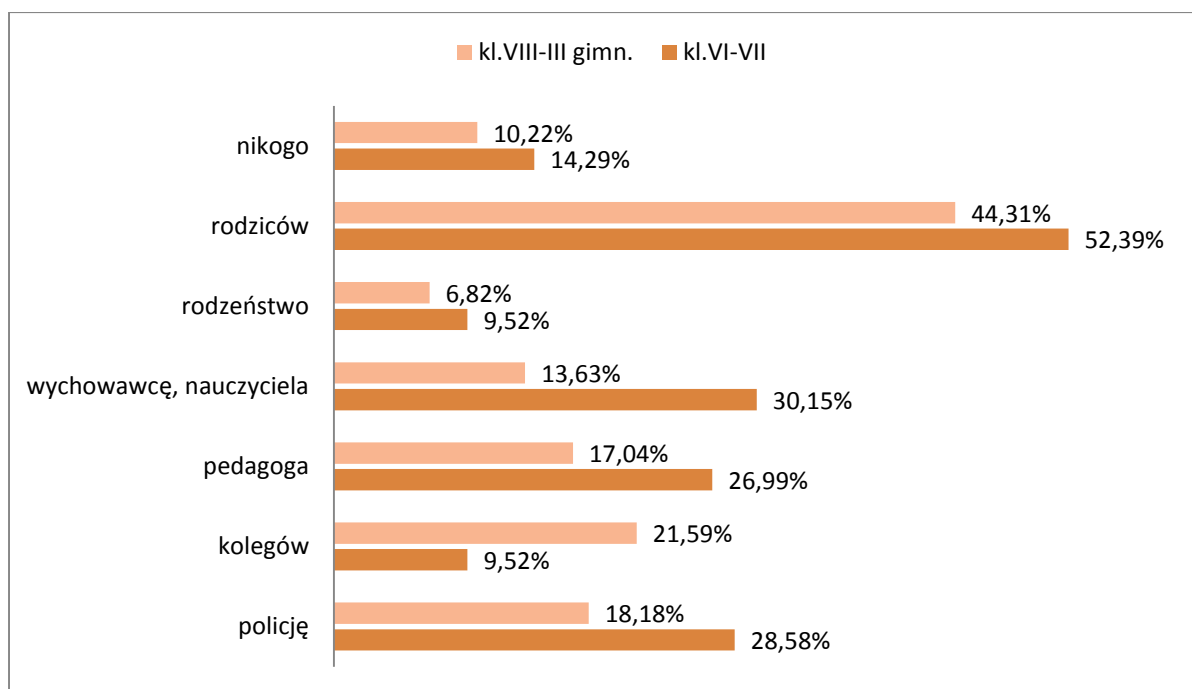
Wykres 63 Czy w Twoim domu występuje problem przemocy?

Wszyscy badani uczniowie w sytuacji doświadczenia przemocy najchętniej powiadomią swoich rodziców. Z analizy wyników nasuwa się myśl, iż badani swoim trudnym doświadczeniem chcą podzielić się z Policją, pedagogiem, wychowawcą, rodzeństwem, kolegami.

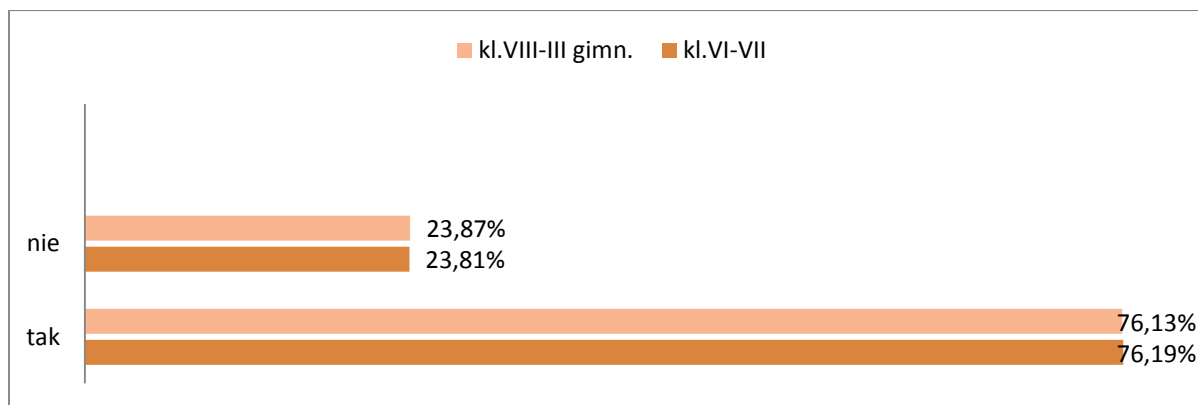
Niestety, ale aż 14,29 % badanych uczniów kl. VI-VII i 10,22 % uczniów kl. VIII-III gimnazjum o doznanej przemocy nie poinformuje nikogo.

Wykres 64 Kogo powiadomisz, kiedy będziesz doznawał przemocy?

Zdecydowana większość ankietowanych z obu grup jest chwalona przez swoich rodziców/opiekunów.

Wykres 65 Czy jesteś chwalony przez rodziców, czy swoich opiekunów?

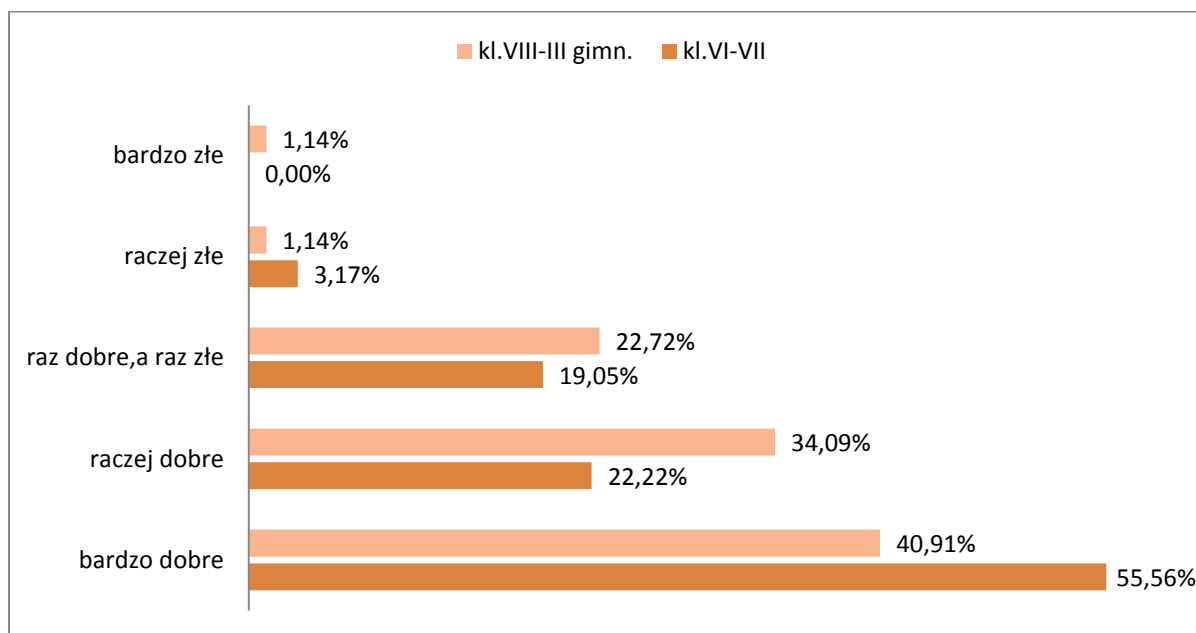

Przeprowadzone badanie miało również za zadanie zweryfikować, jakie są relacje dzieci z rodzicami. Badane grupy oceniły, iż mają generalnie dobre relacje z rodzicami. Zaledwie 3,17 % uczniów klas młodszych oceniło swoje relacje z rodzicami, jako raczej złe. Zaś 2,28 % uczniów kl. VIII-III gimnazjum swoje relacje z rodzicami ocenili, jako raczej złe i bardzo złe.

W literaturze przedmiotu odnajdujemy wiele informacji na temat ważności pozytywnych relacji dzieci z rodzicami, które kształtują młodego człowieka. Jeśli dzieci w domu rodzinnym nie doświadczą zrozumienia, zaufania, szacunku, nie będą czuły się

bezpieczne to istnieje duże ryzyko, iż oddalą się od rodziców i tego wszystkiego będą szukać poza środowiskiem rodzinnym.

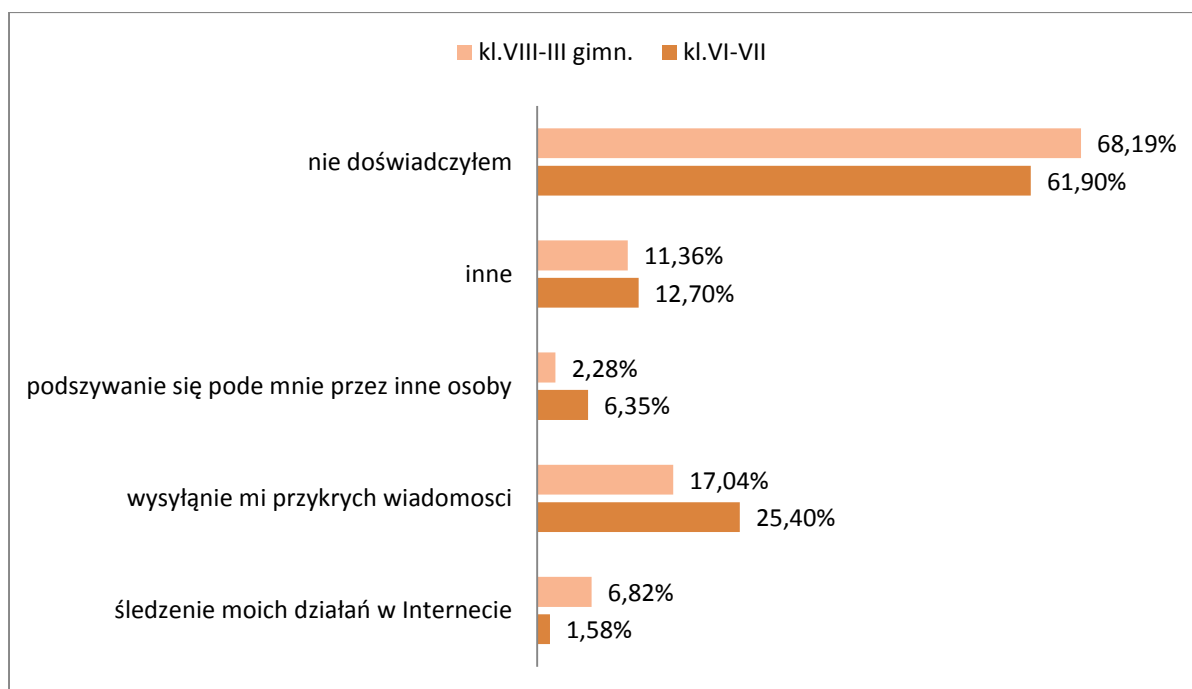
Wykres 66 Jak oceniasz swoje relacje z rodzicami?

2.4.4. Korzystanie z komputera, cyberprzemoc oraz zachowania ryzykowne wśród dzieci i młodzieży z Kotunia

Zdecydowana większość badanych nie doświadczyła przykrych zachowań w Internecie. Pozostali uczniowie zetknęli się ze zjawiskiem cyberprzemocy, w następującej formie: podszywanie się przez inne osoby, wysyłanie przykrych wiadomości, śledzenie aktywności w Internecie. Szczegółowe dane przedstawione są poniżej.

Wykres 67 Czy doświadczyłeś przykrych zachowań w Internecie?

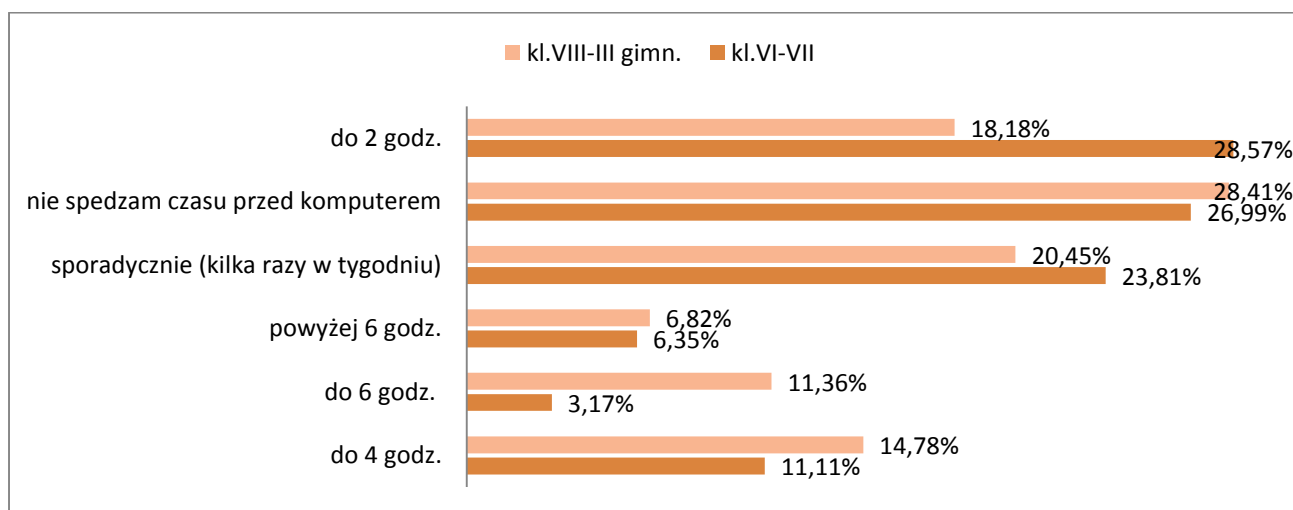

W kwestionariuszu ankiety uczniowie mieli również za zadanie określić ile czasu spędzają przed komputerem oraz czy podejmowali próby jego ograniczenia.

Większość respondentów z obu grup korzysta z komputera z rozważą. Ankietowani deklarują, iż w ogóle nie spędzają czasu przed komputerem lub bardzo krótko korzystają z komputera.

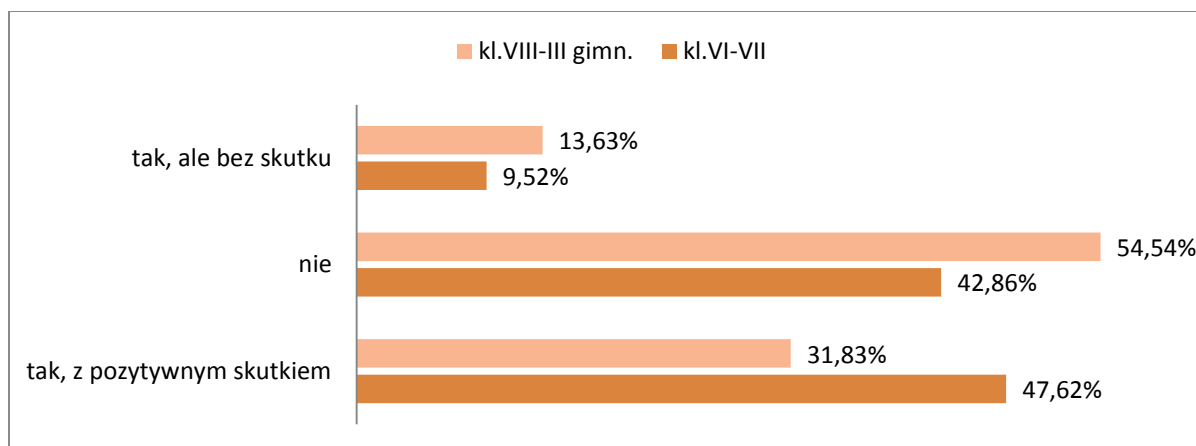
Obserwując współczesną młodzież, nie trudno odnieść wrażenie, iż młodzi ludzie „żyją z telefonem w ręku”. Być może faktycznie komputer, jako narzędzie pracy/rozrywki zostało wyparte przez telefony, smartfony i inne urządzenia elektroniczne.

Wykres 68 Ile godzin codziennie spędzasz przed komputerem?

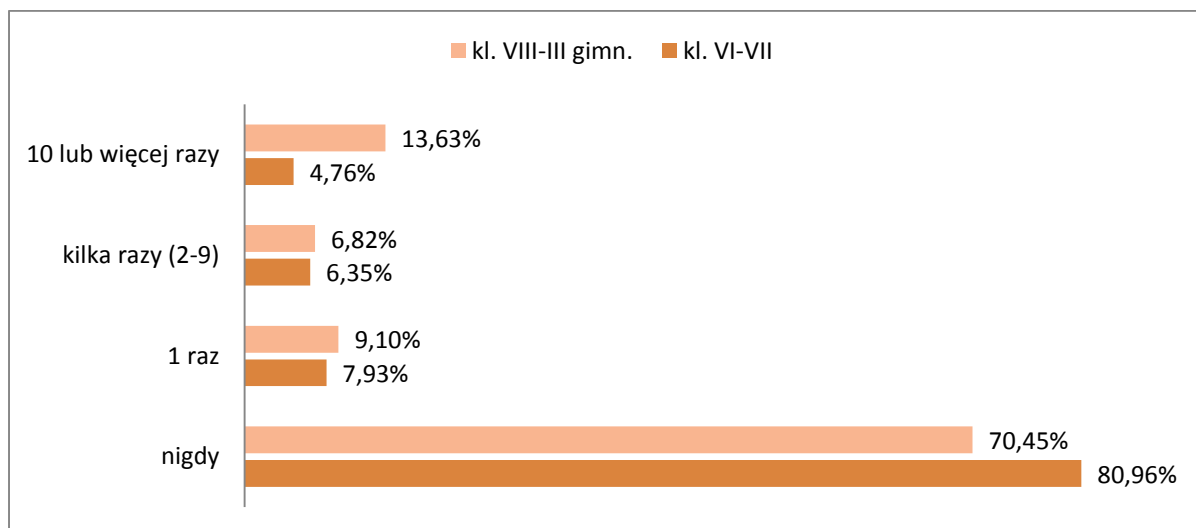
Z uzyskanych danych wynika, iż dla większości ankietowanych uczniów, którzy podjęli trud ograniczania czasu spędzonego na surfowaniu po Internecie zakończył się pozytywnie. Ponad połowa (54,54 %) uczniów kl. VIII-III gimnazjum oraz 42,86 % uczniów kl. VI-VII nie wykazała chęci ograniczenia czasu, jaki przeznacza na przeglądanie stron internetowych.

Wykres 69 Czy podejmowałeś próby ograniczenia czasu poświęconego na surfowanie po Internecie?

Na pytanie "Czy grałeś w jakiejkolwiek gry na pieniądze w Internecie? Większość badanych osób odpowiedziała, że nie. Niepokojący jest fakt, że aż 19,04 % uczniów klas młodszych i 29,55 % uczniów kl. VIII-III gimnazjum stwierdziło, że grali na pieniądze w Internecie.

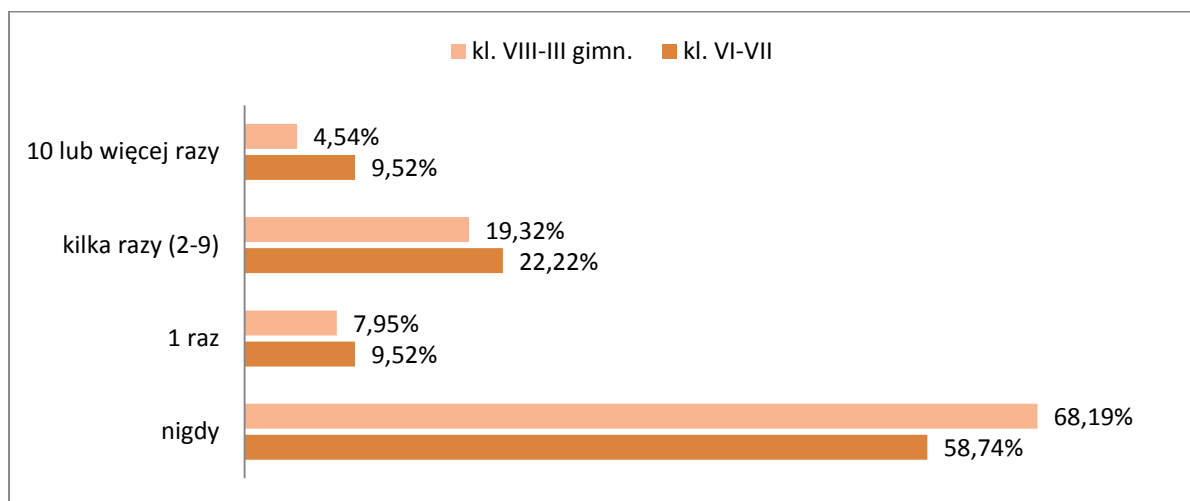
Wykres 70 Czy grałeś w jakiejkolwiek gry na pieniądze w Internecie?

Część badanych uczniów w swoim życiu miała już kontakt z grami w salonach gier. Warto zaznaczyć w tym miejscu, iż mimo wszystko większość uczniów kl. VI-VII (58,74 %) i kl. VIII-III gimnazjum (68,19 %) nigdy nie grała na automatach.

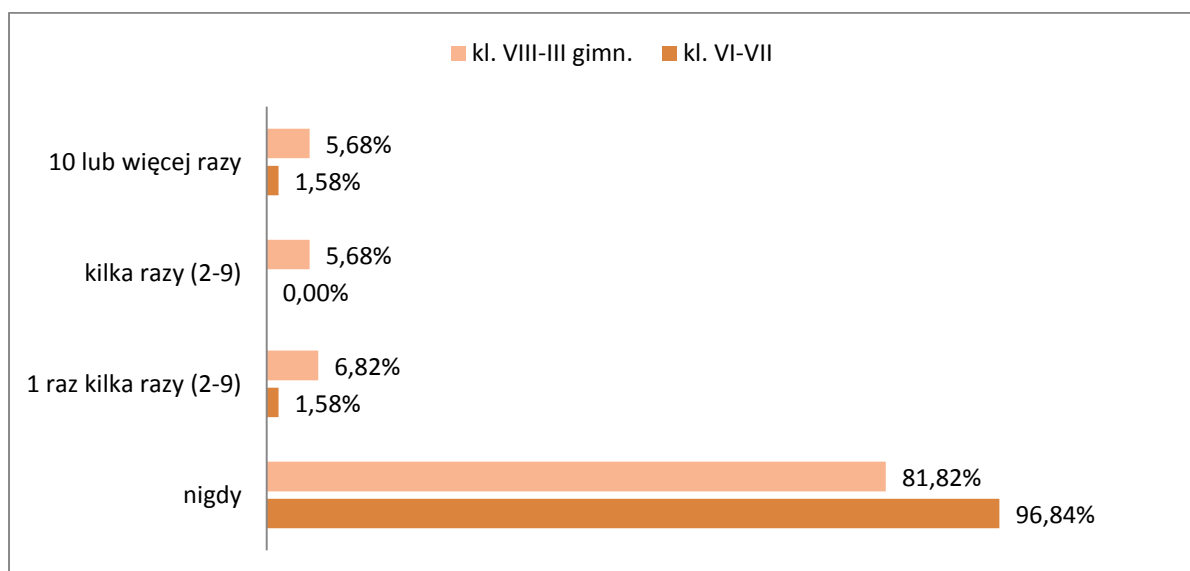
Być może świadczy to, iż w środowisku lokalnym utrudniony jest dostęp do automatów i salonów gier.

Wykres 71 Czy grałeś na automatach, w salonach gier?

Podobna sytuacja przedstawia się, jeśli chodzi o zakłady bukmacherskie. Niewielki procent badanych w swoim życiu obstawiało zakłady bukmacherskie. Jednak zdecydowana większość badanych uczniów nie miała kontaktu tego typu "rozrywką".

Wykres 72 Czy obstawiałeś zakłady bukmacherskie, np. STS, Totomix?

2.5. Problemy społeczne z perspektywy dzieci i młodzieży – uczniowie Szkół Podstawowych oraz III klas gimnazjum w Żeliszewie oraz Bojmie

Badanie przeprowadzono wśród uczniów Szkoły Podstawowej w Żeliszewie i Szkole Podstawowej w Bojmiu. Ankiety zostały rozdane wśród uczniów klas VI, VII, VIII oraz III klasy gimnazjum. Badani uczniowie zostali podzieleni na dwie grupy, tj.:

- uczniowie kl. VI oraz kl. VII (45 osób),
- uczniowie kl. VIII oraz kl. III gimnazjum (61 osób).

Tabela 9 Liczba ankietowanych uczniów

Uczniowie klas VI-VII	45
Uczniowie klas VIII SP i III GIM	61

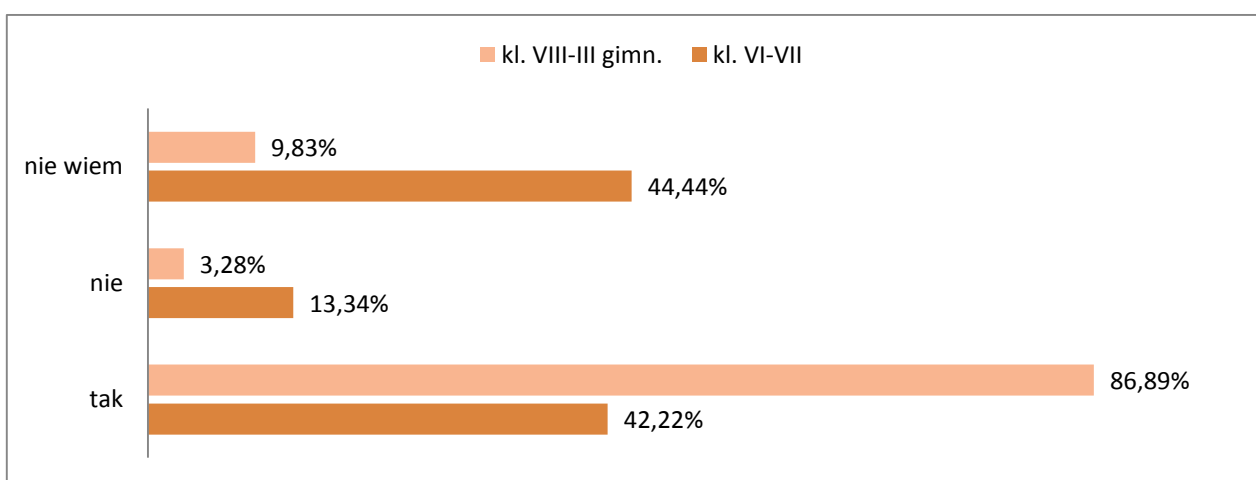
Badanie odbyło się w czasie zajęć lekcyjnych. W badaniu został wykorzystany kwestionariusz ankiety, który składał się z 35 pytań. Nie wszystkie pytania w kwestionariuszu ankiety zostały przez uczniów wypełnione. Część pytań umożliwiała udzielenie więcej odpowiedzi niż jedna.

2.5.1 Problem alkoholowy widziany przez dzieci i młodzież z terenu Żeliszewa i Bojnie

Pierwszym diagnozowanym problemem wśród dzieci i młodzieży była kwestia związana z alkoholem. Kwestionariusz ankiety zawierał wiele pytań dotyczących problemu alkoholowego.

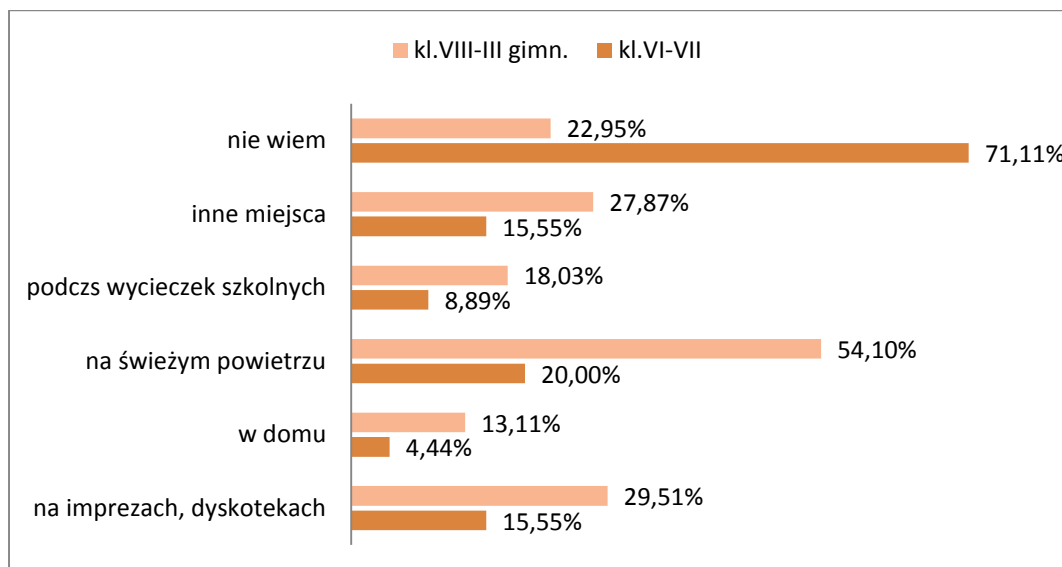
Z otrzymanych rezultatów wynika, iż ze wraz z wiekiem rośnie odsetek osób sięgających po alkohol. Wśród uczniów kl. VI - VII 42,22 % odpowiedziało, iż ich rówieśnicy spożywają alkohol, zaś w grupie uczniów z kl. VIII-III gimnazjum wynik wynosi, aż 86,89 %.

Wykres 73 Czy osoby w Twoim wieku piją alkohol?

Aż 71,11% badanych uczniów kl. VI-VII nie wie, gdzie ich rówieśnicy piją alkohol. Pozostali uczniowie uznali, iż koledzy i koleżanki alkohol spożywają najczęściej na świeżym powietrzu (20 %), imprezach/dyskotekach (15,55%), w bliżej nieokreślonych miejscach (15,55 %), podczas wycieczek szkolnych (8,89 %) oraz w domu (4,44 %). Zdaniem 54,10 % badanych uczniów kl. VIII-III gimnazjum najchętniej wybieranym miejscem do picia alkoholu jest świeże powietrze. Według młodzieży rówieśnicy chętnie piją alkohol również na dyskotekach/imprezach (29,51 %), w innych miejscach (27,87 %), podczas wycieczek szkolnych (18,03 %) oraz w domu (13,11 %).

Wykres 74 Gdzie osoby w Twoim wieku piją alkohol?

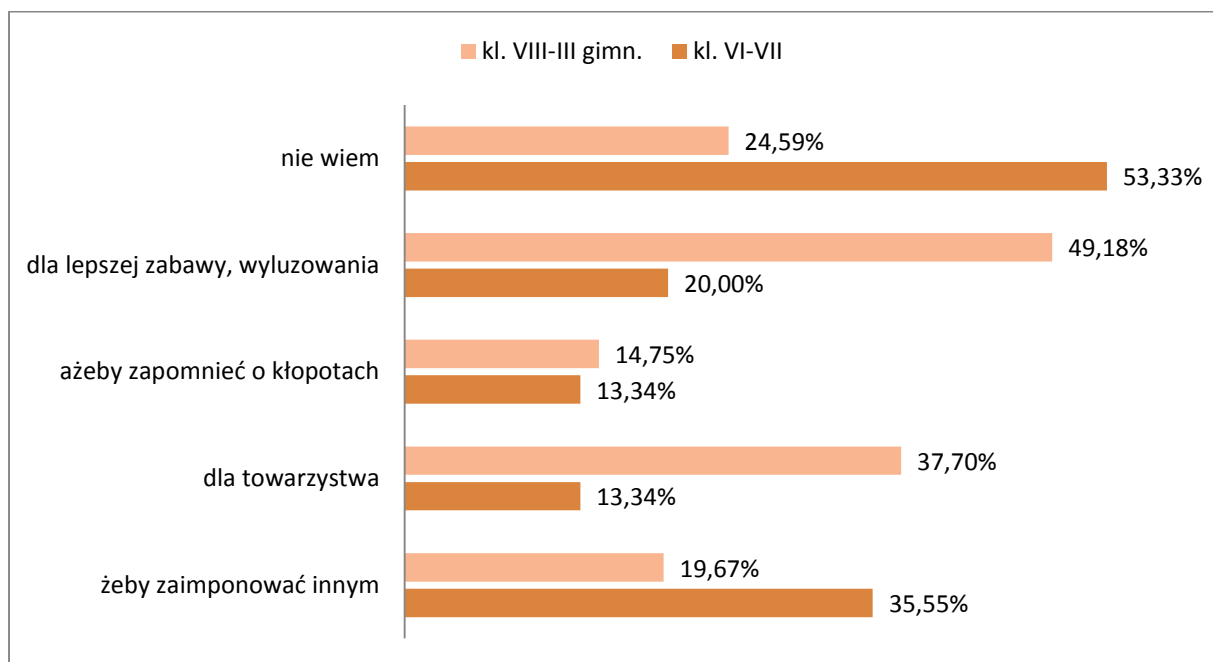

Przyczyny sięgania po alkohol są różne, od społecznych i towarzyskich po próbę radzenia sobie z problemami. Obie grupy wiekowe tj. uczniowie kl. VI-VII oraz kl. VIII-III gimnazjum podają różne powody sięgania po alkohol.

Aż 35,55 % ankietowanych uczniów z kl. VI-VII uważa, iż najczęstszym powodem picia alkoholu przez rówieśników jest chęć zaimponowania innym. Ponad połowa badanych w tej grupie nie zna przyczyny picia rówieśników (53,33 %). Wraz z wiekiem zmieniają się powody sięgania po alkohol.

Według badanych uczniów z kl. VIII-III gimnazjum, osoby w ich wieku po alkohol sięgają dla lepszej zabawy/wyluzowania się (49,18 %). Młodzi ludzie po alkohol sięgają „dla towarzystwa” (37,70 %). Zdaniem badanych istotnymi powodami jest również chęć zaimponowania innym (19,67 %) oraz aby zapomnieć o kłopotach (14,75 %).

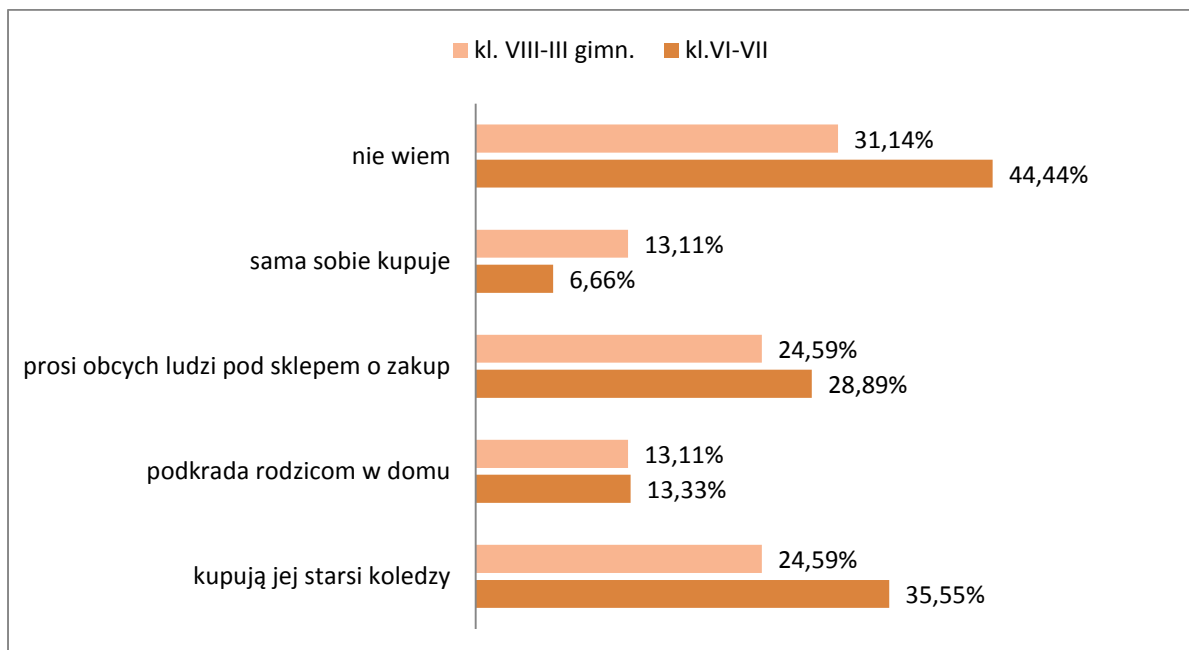
Wykres 75 Z jakich powodów osoby w Twoim wieku piją alkohol?

Badanym uczniom zadano pytanie o sposoby zdobywania alkoholu przez osoby niepełnoletnie. Zdaniem badanych uczniów klas młodszych alkohol najczęściej kupują starsi koledzy (35,55 %) lub proszą obcych ludzi pod sklepem o zakup alkoholu (28,89 %).

Zdaniem uczniów kl. VIII-III gimnazjum młodym ludziom alkohol kupują starsi koledzy (24,59 %) lub proszą obcych ludzi pod sklepem o zakup alkoholu (24,59 %).

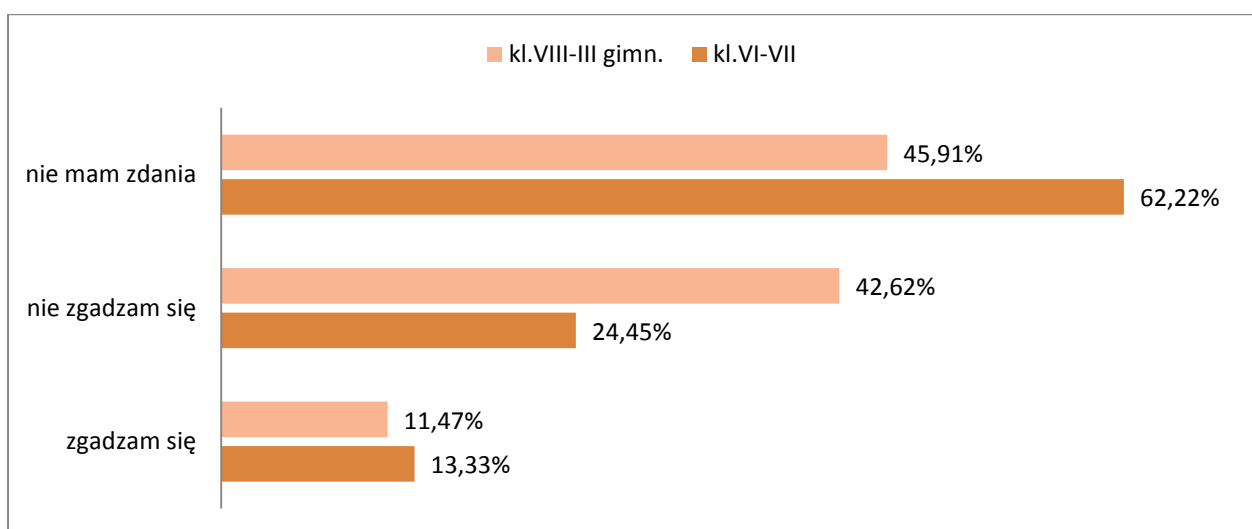
Wykres 76 Jak młodzież w Twojej okolicy może zdobyć alkohol?

W pytaniu o dostępność alkoholu w najbliższym otoczeniu badanych uczniów zaobserwowano zróżnicowanie odpowiedzi wynikające zapewne z wieku ankietowanych. Większość uczniów kl. VIII-III gimnazjum (42,62 %) uważa, iż w gminie nie ma takich miejsc, w których nieletnie osoby mogłyby kupić alkohol. Na zbliżonym poziomie obie grupy badawcze (13,33 % - kl. VI-VII; 11,47 %- kl. VIII-III gimnazjum) stwierdziły, że w ich gminie są miejsca, w których osoba nieletnia bez problemu kupi alkohol.

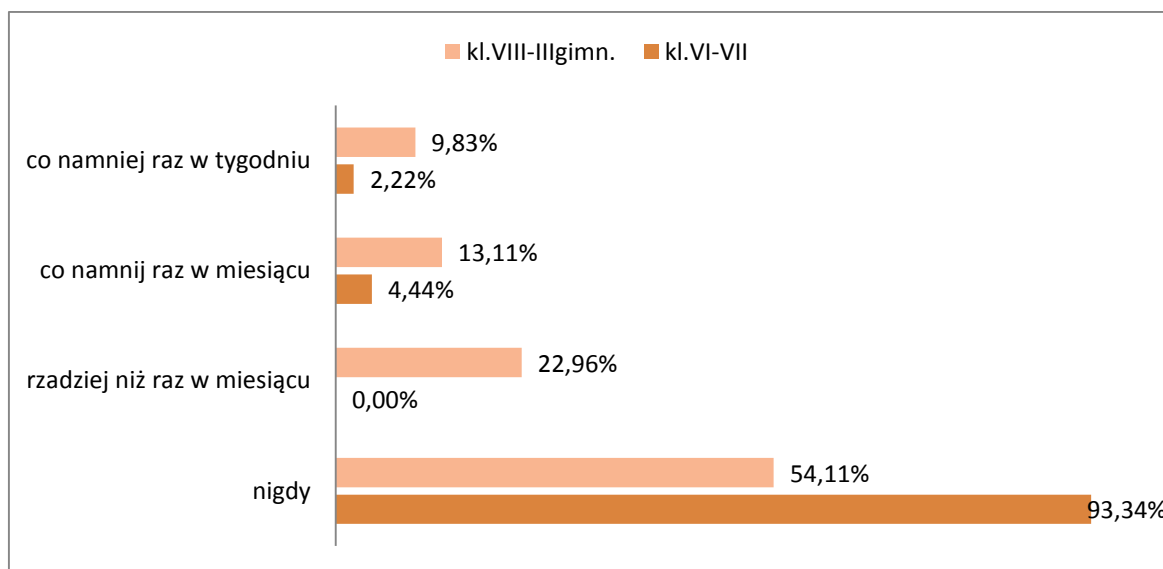
Warto w tym miejscu zaznaczyć, iż łatwy dostęp do alkoholu przez nieletnich jest sprzeczny z ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

Wykres 77 W mojej gminie są miejsca, gdzie osoba niepełnoletnia może kupić alkohol bez problemu

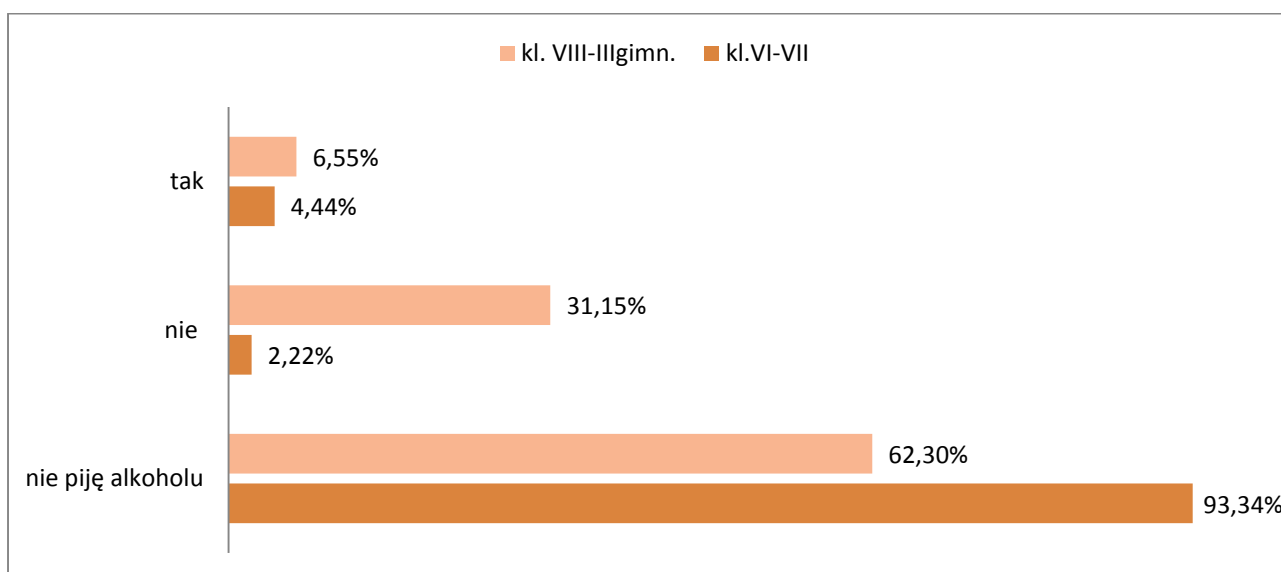
Częstotliwość spożywania alkoholu przez ankietowanych przedstawia poniższy wykres. Zdecydowana większość badanych nigdy nie spożywała alkoholu. Jednak wraz z wiekiem badanych wzrasta częstość spożywania alkohol

Wykres 78 Jak często zdarza Ci się spożywać alkohol?

Aż 93,34 % badanych uczniów kl. VI-VII i 62,30 % uczniów kl. VIII-III gimnazjum zadeklarowało, iż w ogóle nie pije alkoholu. Niepokojący wydaje się fakt, iż rodzice nie dostrzegają, że ich dzieci spożywają alkohol. Bardzo wyraźnie zostało to pokazane na przykładzie badanych uczniów kl. VIII-III gimnazjum (31,15%).

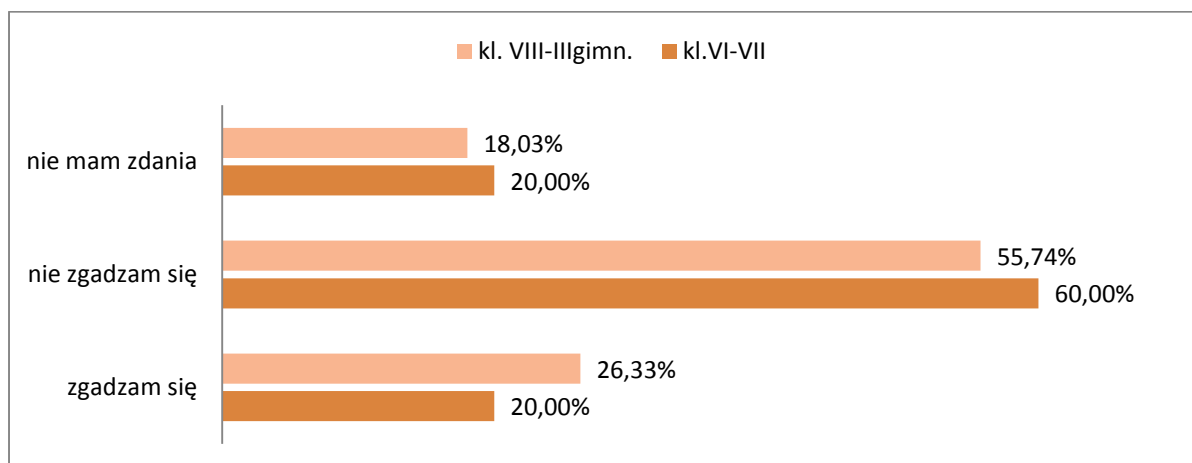
Wykres 79 Czy Twoi rodzice wiedzą, że pijesz alkohol?

Aż 60 % ankietowanych uczniów z klas młodszych i 55,74 % uczniów z kl. VIII-III gimnazjum uważa, iż piwo to nie alkohol. Niniejsze odpowiedzi mogą wynikać z braku

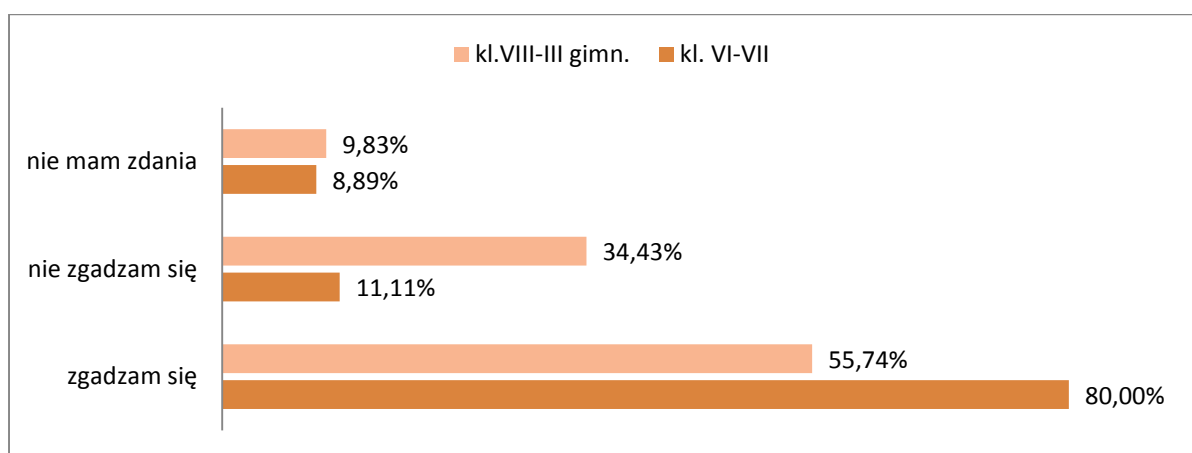
odpowiedniej wiedzy na temat alkoholu lub z utrwalonego w społeczeństwie stereotypu, iż "piwo to nie alkohol".

Wykres 80 Czy zgadzasz się ze stwierdzeniem "Piwo to nie alkohol"?

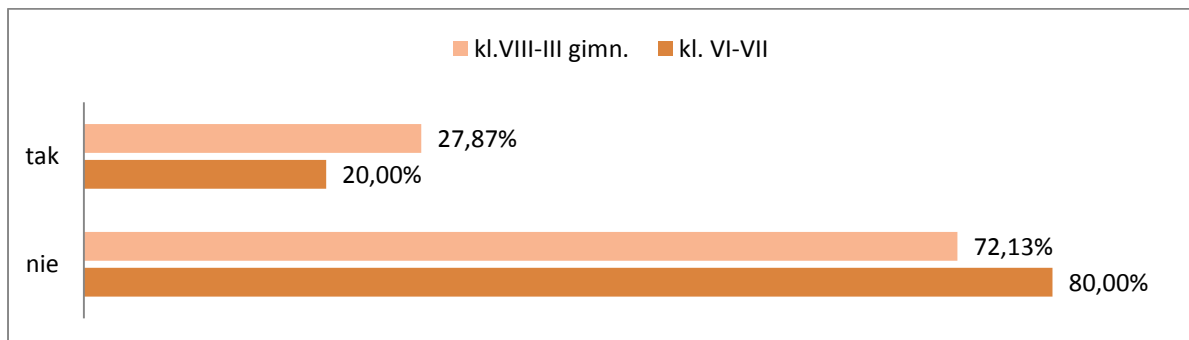
Uzyskane wyniki są zaskakujące, tzn. 80 % badanych uczniów klas młodszych zgadza się ze stwierdzeniem, „że każdy może się uzależnić”. Niepokojące są odpowiedzi uczniów kl. VIII-III gimnazjum (34,43 %), którzy nie zgadzają się z stwierdzeniem zawartym w pytaniu.

Wykres 81 Czy zgadzasz się ze stwierdzeniem "Każdy może uzależnić się od alkoholu"?

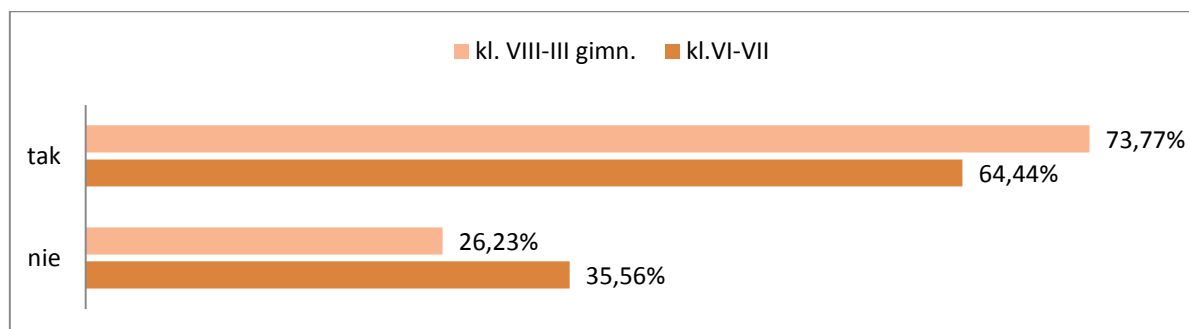
Poniższy wykres wskazuje, że większość badanych uczniów nie doświadczyło nieprzyjemnych społecznych konsekwencji związanych z piciem alkoholu. Warto zwrócić uwagę oraz bliżej przyjrzeć się osobom, które doświadczyły konsekwencji związanych z piciem alkoholu.

Wykres 82 Czy doświadczyłeś jakiś nieprzyjemnych społecznych konsekwencji związanych z piciem alkoholu?

Obie grupy badawcze wiedzą gdzie należy szukać pomocy w przypadku problemów z alkoholem. Niemniej cały czas należy edukować młodych ludzi, gdzie w najbliższym otoczeniu mogą uzyskać pomoc w sytuacji uzależnienia od alkoholu, w tym również uzależnione osoby bliskie.

Wykres 83 Czy wiesz gdzie szukać pomocy w sytuacji uzależnienia alkoholu?

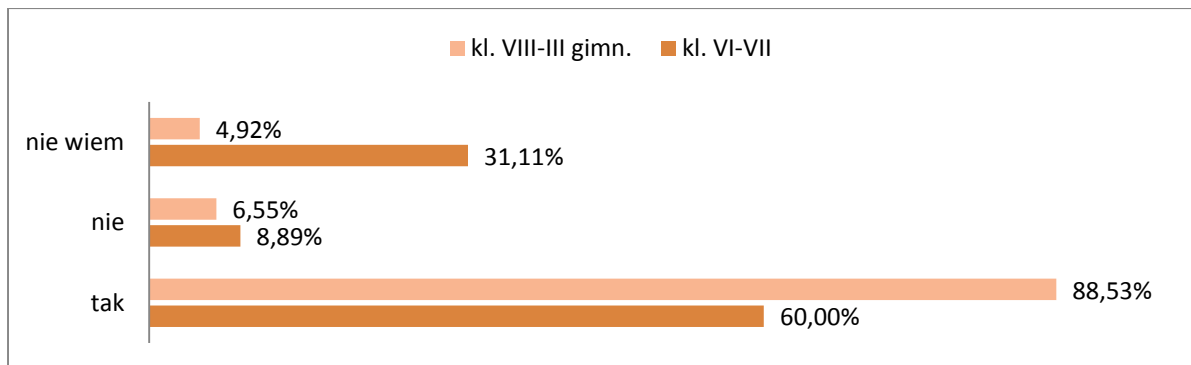

2.5.2. Problem palenia papierosów widziany przez dzieci i młodzież z Żeliszewa i Bojmie

Kolejnym problem, który został przeanalizowany w trakcie badania uczniów z terenu Żeliszewa i Bojmie dotyczy palenia papierosów.

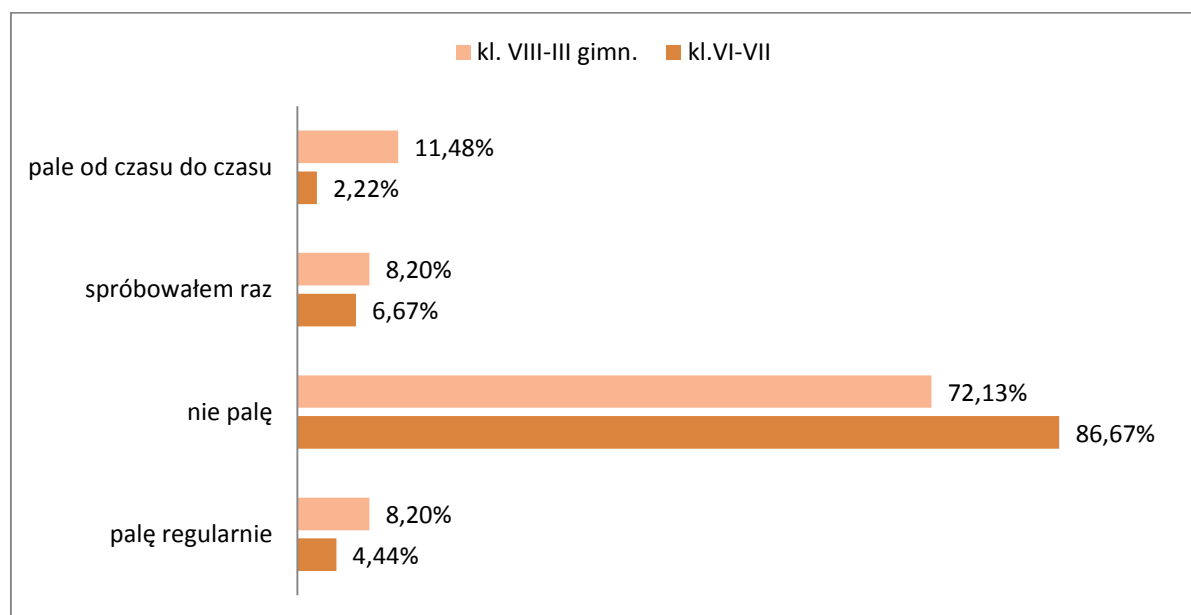
Zebrane dane wskazują, że w dużej mierze problem nikotynowy dotyczy uczniów klas starszych (88,53 %). Wg. 60% badanych uczniów z klas VI-VII uważa, iż ich rówieśnicy palą papierosy.

Wykres 84 Czy osoby w Twoim wieku palą papierosy?

Zdecydowana większość ankietowanych uczniów nie przyznaje się do palenia papierosów – 86,67 % uczniów kl. VI-VII oraz 72,13 % uczniów kl. VIII-III gimnazjum. Pozostali ankietowani mieli/mają styczność z paleniem papierosów.

Wykres 85 Czy palisz papierosy?

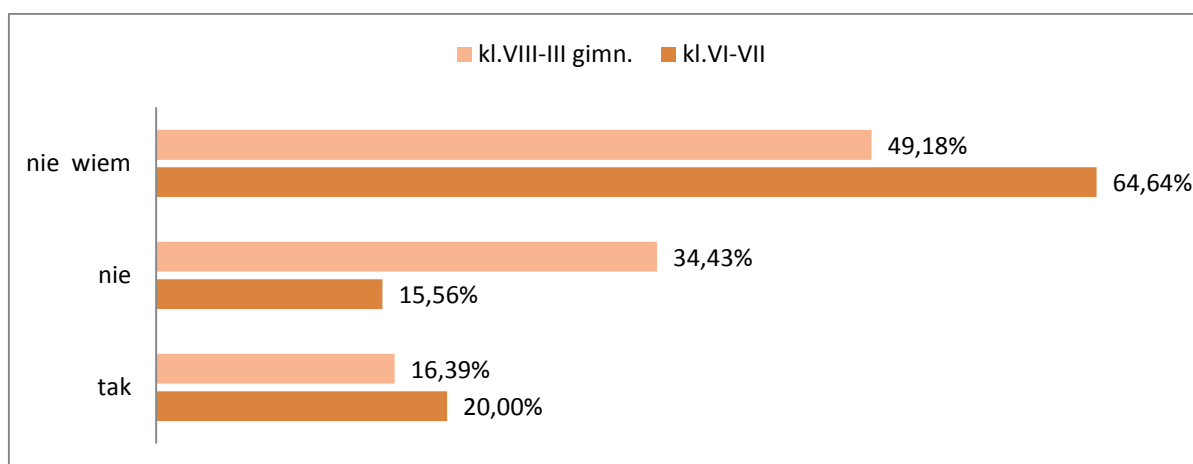

2.5.3. Problem narkotykowy z perspektywy dzieci i młodzieży z terenu Żeliszewa i Bojnie

Kwestionariusz ankiety zawierał również pytania dotyczące narkotyków, w tym kwestii dopalaczy.

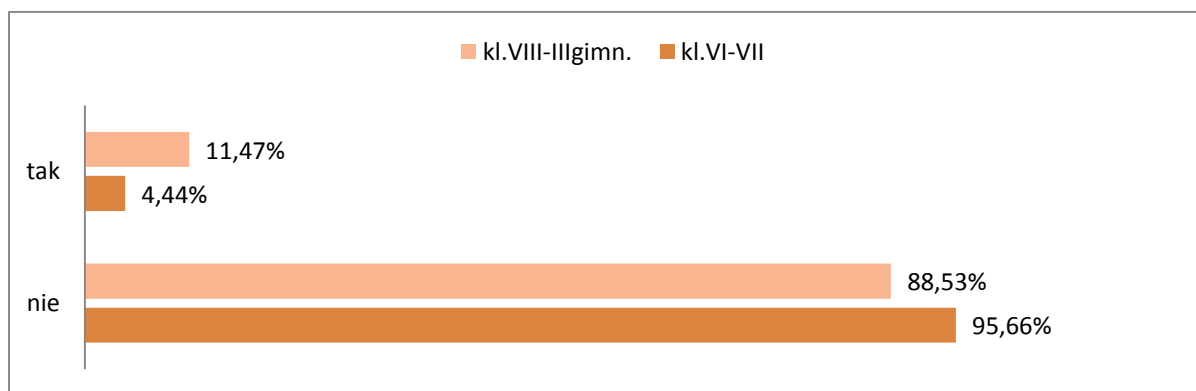
Na podstawie poniższego wykresu wynika, że aż 64,64 % uczniów kl. VI-VII i 49,18 % badanych uczniów kl. VIII-III gimnazjum nie ma zdania w kwestii zażywania przez rówieśników narkotyków lub dopalaczy. 34,43 % badanych uczniów kl. VIII-III gimnazjum uważa, że osoby w ich wieku nie mają kontaktu z narkotykami lub dopalaczami. Niepokojącym aspektem jest, potwierdzenie przez 20 % uczniów z kl. VI-VII, iż osoby w ich wieku mają kontakt z substancjami psychoaktywnymi.

Wykres 86 Czy osoby w Twoim wieku mają kontakt z narkotykami lub dopalaczami?

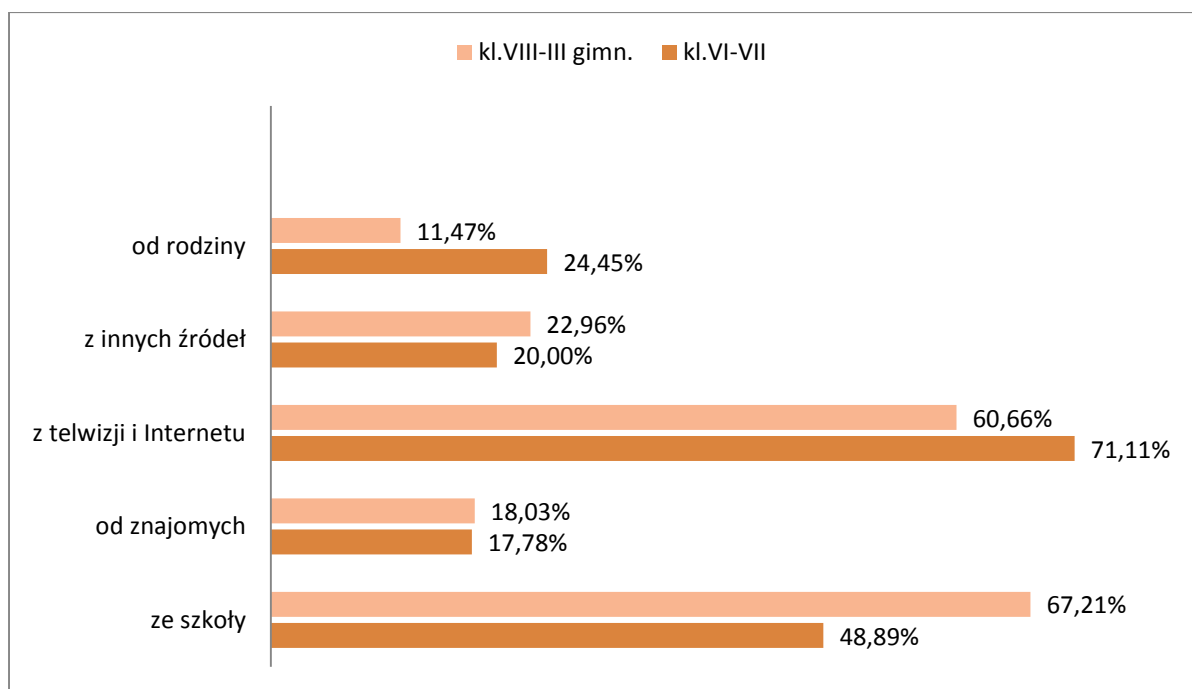
Przeprowadzone badanie wykazuje, iż 95,66 % uczniów kl. VI-VII oraz 88,53 % uczniów kl. VIII-III gimnazjum nigdy nie mieli do czynienia z narkotykami lub dopalaczami.

Wykres 87 Czy zażywałeś kiedykolwiek narkotyk lub dopalacz?

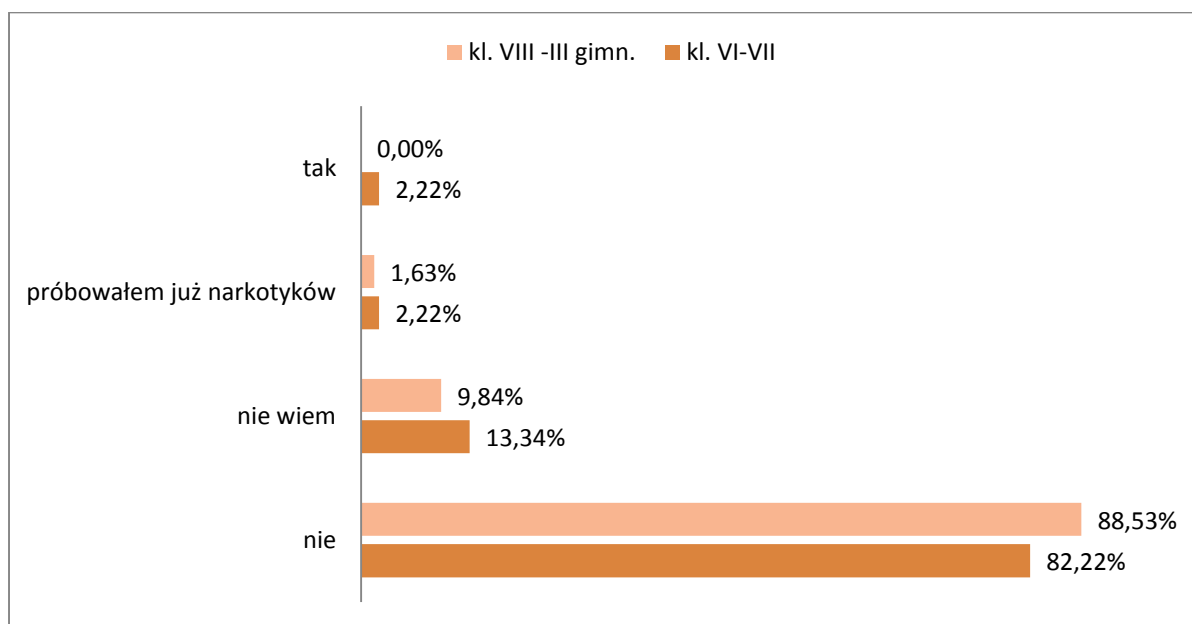
Podstawowym źródłem pozyskiwania informacji na temat narkotyków i dopalaczy jest telewizja i Internet. Na tego typu kanale przekazu informacji opiera się 71,11 % ankietowanych uczniów kl. VI-VII i 60,66 % uczniów klas starszych. Kolejnym źródłem czerpania wiedzy na temat narkotyków i dopalaczy przez wszystkich badanych uczniów jest szkoła. Wraz z wiekiem obserwuje się, iż rodzina nie jest miejscem zdobywania informacji przez młodych ludzi.

Wykres 88 Skąd czerpiesz wiedzę na temat narkotyków i dopalaczy?

Pozytywną informacją uzyskaną podczas badania są deklaracje większości ankietowanych, że nie sięgną po narkotyki. Chęć spróbowania wykazują tylko badani uczniowie z kl. VI-VII 2,22 %.

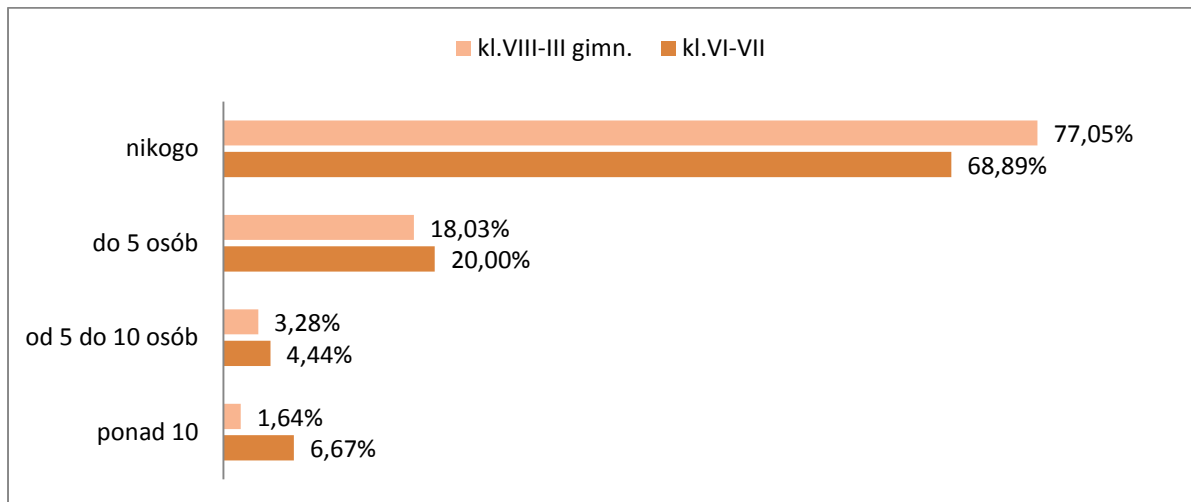
Wykres 89 Chciałbym kiedyś spróbować narkotyku.

Na pytanie "Ile znasz osób w Twoim otoczeniu, które używają narkotyków" zdecydowana większość badanych (uczniowie kl. VI-VII – 68,89%, kl. VIII- III gimnazjum –

77,05 %) odpowiedziała, że w ich otoczeniu nie ma osób, które zażywają narkotyki. Uzyskane wyniki pokazują, że uczniowie z młodszych klas w swoim otoczeniu znają więcej osób, które używają narkotyków.

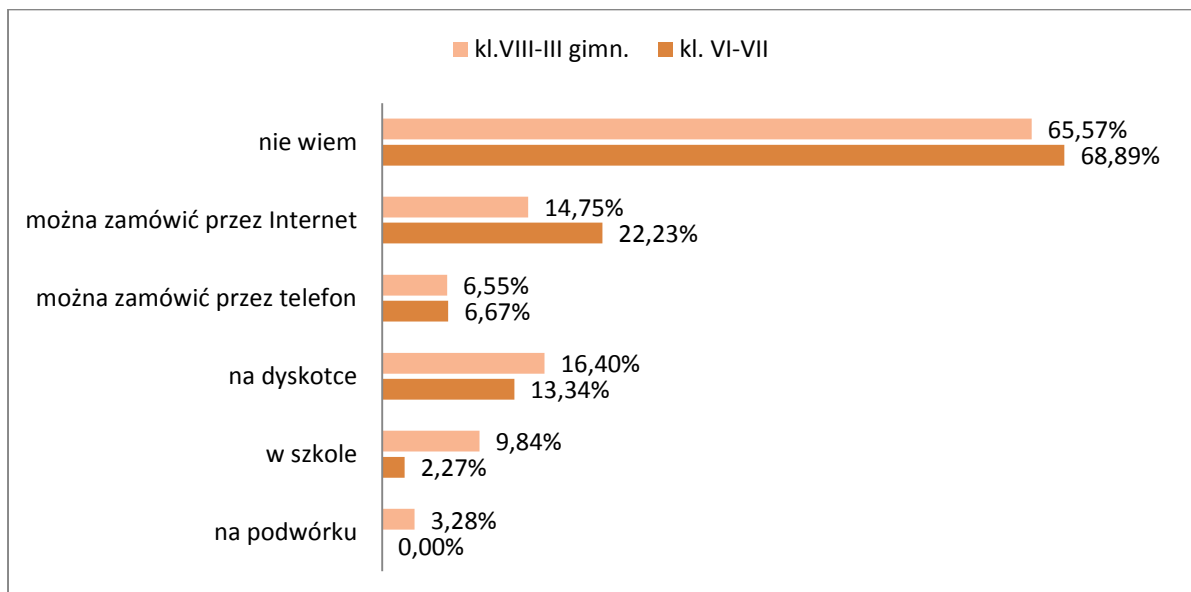
Wykres 90 Ile znasz osób w twoim otoczeniu, które używają narkotyków?

Połowa badanych uczniów z obu grup nie wie, gdzie można kupić narkotyki. Jednak w ocenie 22,23 % ankietowanych uczniów kl. VI-VII badanych narkotyki najłatwiej jest zakupić przez Internet. Istotne miejsce w ocenie badanych zajmuje dyskoteka (13,34 % - kl. VI-VII oraz 16,40 %- kl. VIII-III gimnazjum).

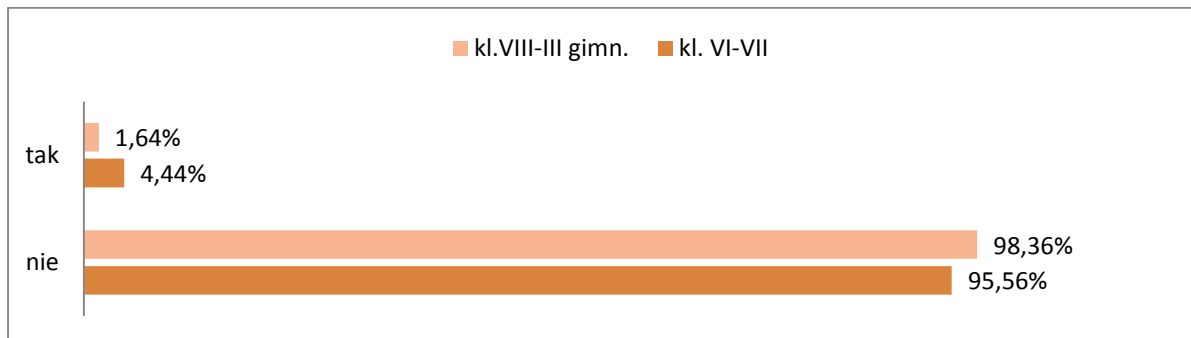
Niepokojące jest, iż młodzi ludzie narkotyki mogą zakupić również na terenie szkoły (9,84 % - kl. VIII-III gimnazjum).

Wykres 91 Gdzie według Ciebie najłatwiej można kupić narkotyki?

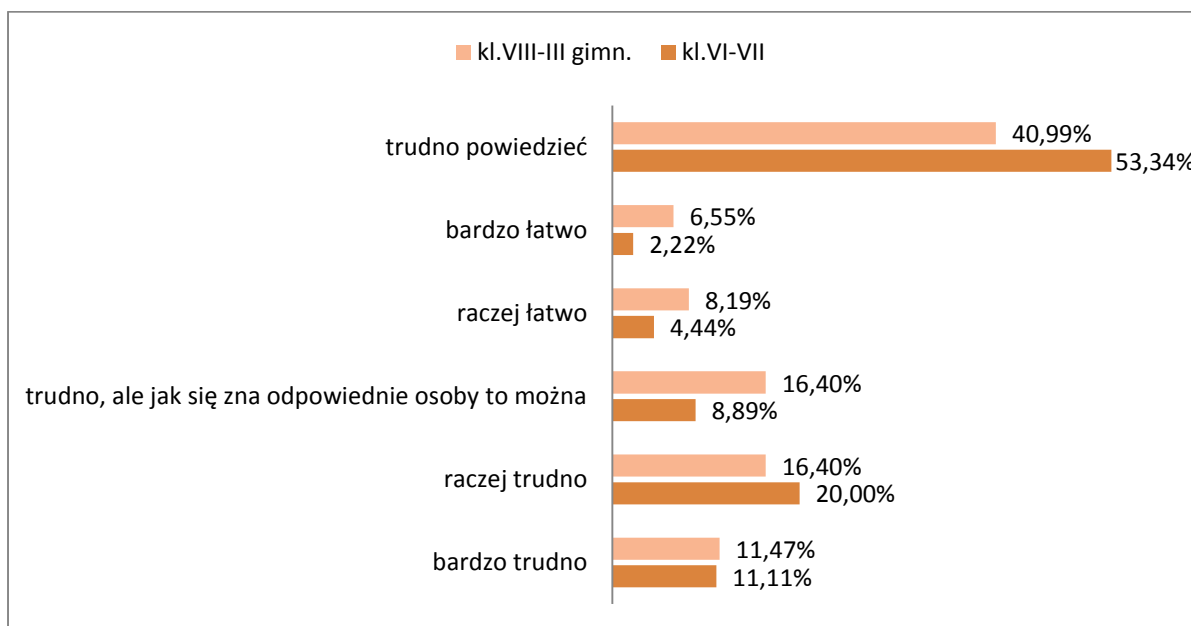
Pozytywnym aspektem jest deklaracja ponad 95% badanych uczniów, że nie mieli kontaktu z dopalaczami. Kontakt z dopalaczami doświadczyło 4,44 % uczniów kl. VI-VII i zaledwie 1,64 % uczniów drugiej grupy wiekowej.

Wykres 92 Czy używałeś kiedykolwiek dopalaczy?

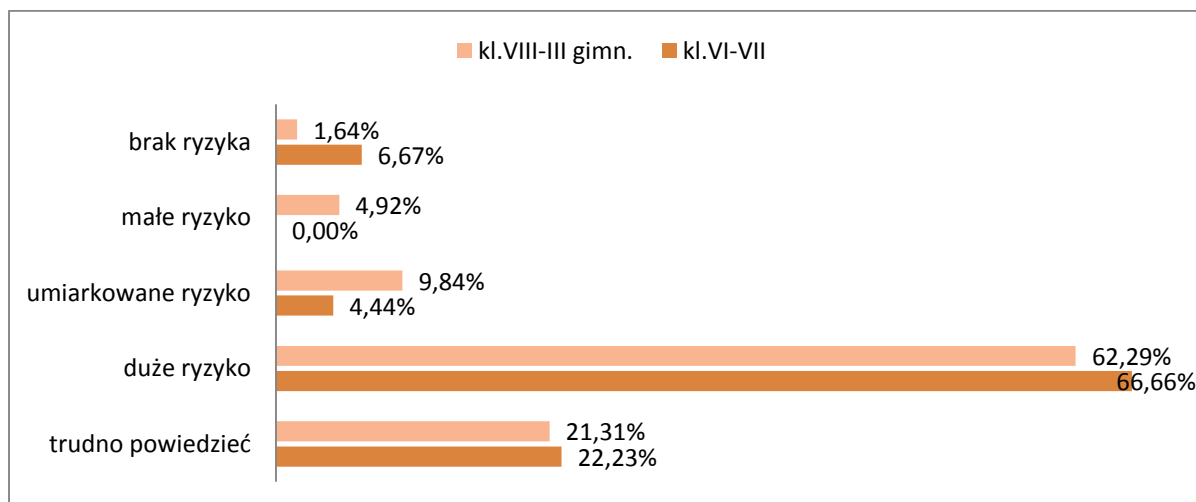
W odpowiedzi na pytanie "Czy uważasz, że w Twoim środowisku kupić dopalacze jest?" - większość badanych uczniów nie jest w stanie odpowiedzieć, gdzie można kupić dopalacze. Analizując uzyskane dane, można stwierdzić, że wraz z wiekiem spada też „trudność” w zakupie dopalaczy.

Wykres 93 Czy uważasz, że w Twoim środowisku kupić dopalacze jest?

Na podstawie analizy wyników dotyczących pytania "Jak myślisz, ja bardzo ludzie ryzykują, że sobie zaszkodzą, kiedy używają narkotyków"? wynika, iż ponad 60 % ankietowanych uczniów kl. VI-VII (66,66 %) oraz uczniów kl. VIII-III gimnazjum (62,29%) uważa, iż istnieje duże ryzyko, że osoby zażywające narkotyki działają na swoją szkodę. Pozostałe odpowiedzi świadczyć mogą o braku dostatecznej wiedzy na temat skutków zażywania narkotyków. Świadczyć za tym mogą uzyskane wyniki wśród badanych osób.

Wykres 94 Jak myślisz, jak bardzo ludzie ryzykują, że sobie zaszkodzą, kiedy używają narkotyków?

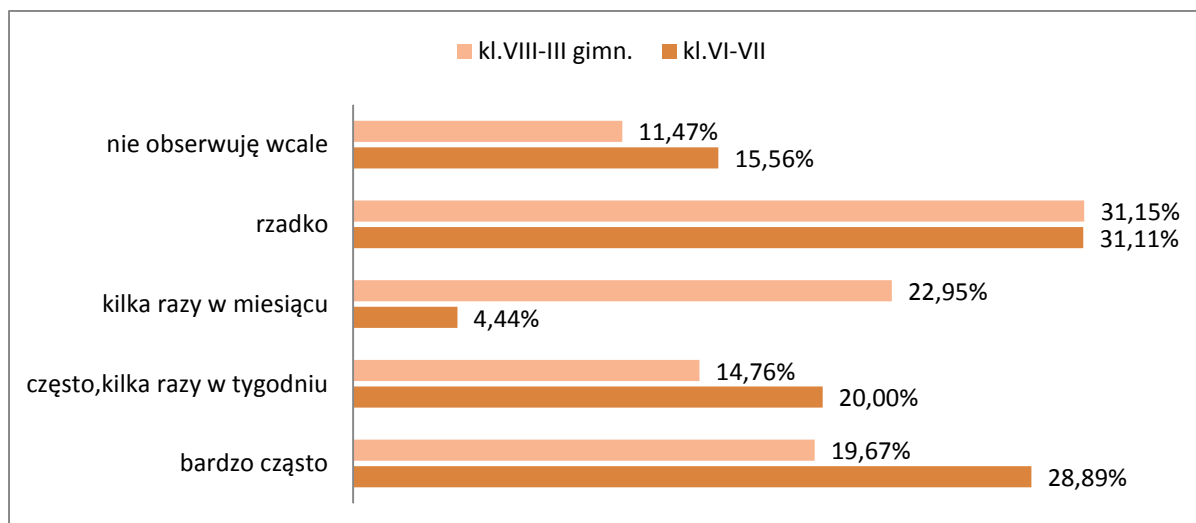

2.5.4. Zjawisko przemocy w opinii dzieci i młodzieży z terenu Żeliszewa i Bojnie

Zachowania przemocowe w środowisku dzieci i młodzieży stają się coraz bardziej powszechnym zjawiskiem, które wymaga podjęcia odpowiednich rozwiązań umożliwiających zwiększenie bezpieczeństwa dzieci i młodzieży.

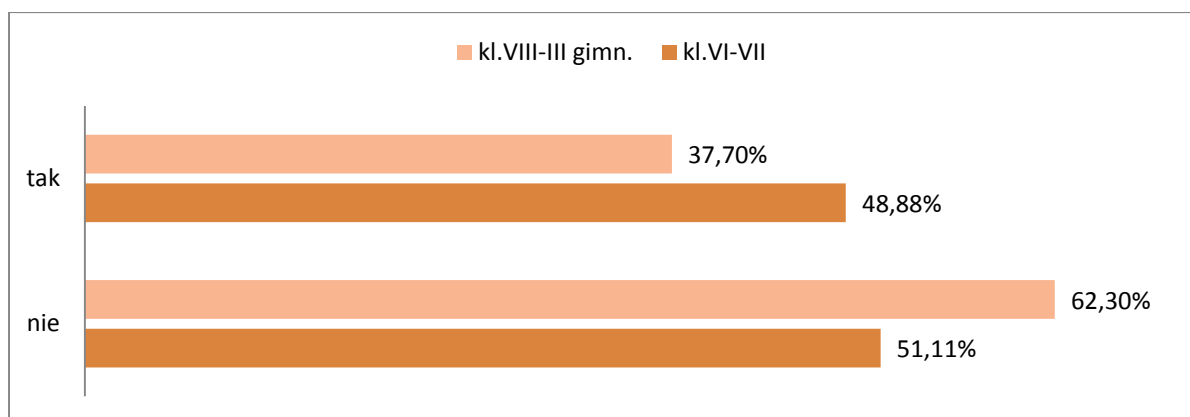
Zjawisko przemocy wśród badanych uczniów jest zjawiskiem powszechnym. Badani uczniowie są świadkami przemocy w szkole. Tylko 15,56 % ankietowanych uczniów z kl. VI-VII oraz 11,47 % uczniów kl. VIII-III gimnazjum nie dostrzega zjawiska przemocy w szkole.

Wykres 95 Jak często obserwujesz zjawiska przemocy w szkole?

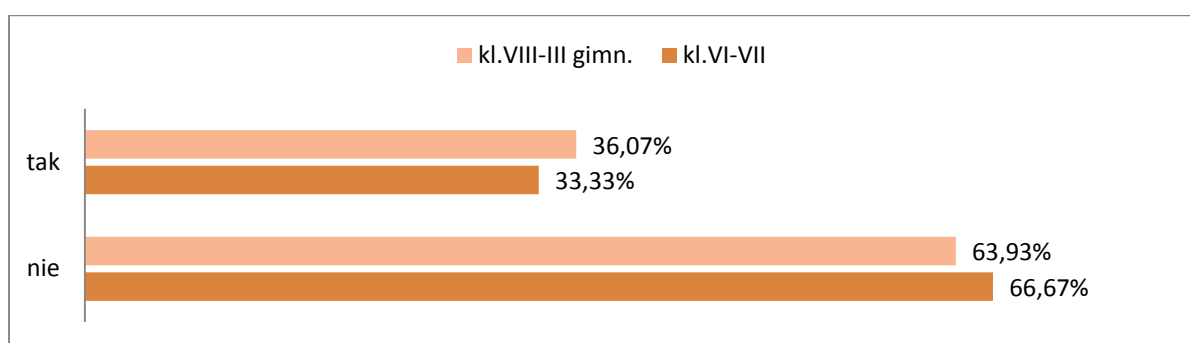
Udzielając odpowiedzi na pytanie "Czy doświadczyłeś kiedyś przemocy ze strony rówieśników" 48,88 % uczniów kl. VI-VII i 37,70 % uczniów kl. VIII-III gimnazjum odpowiedziało, że „tak”.

Wykres 96 Czy doświadczyłeś kiedyś przemocy ze strony rówieśników?

Większy procent uczniów kl. VI-VII (66,67 %), niż uczniów kl. VIII-III gimnazjum (63,93 %) przyznało się, iż nie zdarzyło im się, stosować przemoc wobec innych. 33,33 % badanych uczniów klas młodszych oraz 36,07 % uczniów klas starszych przyznało się, iż stosowali przemoc.

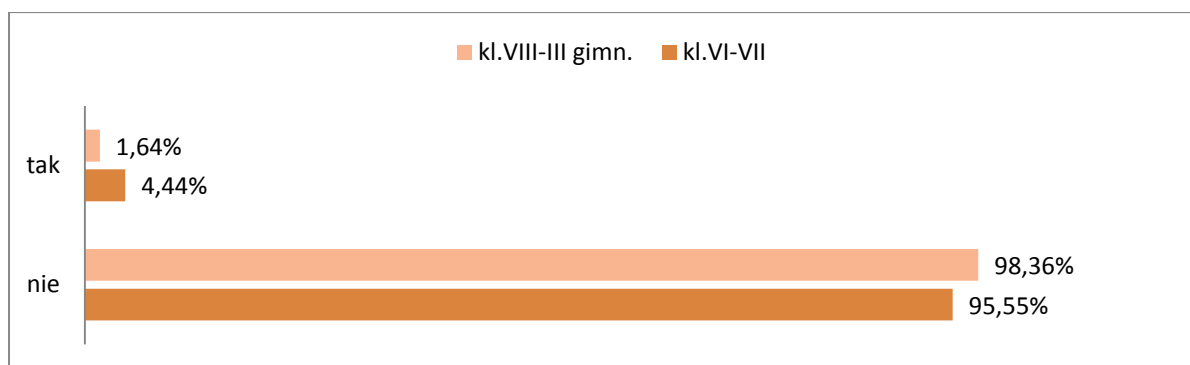
Wykres 97 Czy samemu zdarzyło Ci się stosować przemoc?

Ankietowani zostali zapytani o problem przemocy w domu. W opinii ponad 95% ankietowanych wynika, iż zjawisko przemocy domowej nie występuje w ich środowisku rodzinnym.

Bardzo niewielki procent wszystkich badanych uczniów doświadcza w swoim środowisku rodzinnym negatywnego zachowania ze strony bliskich.

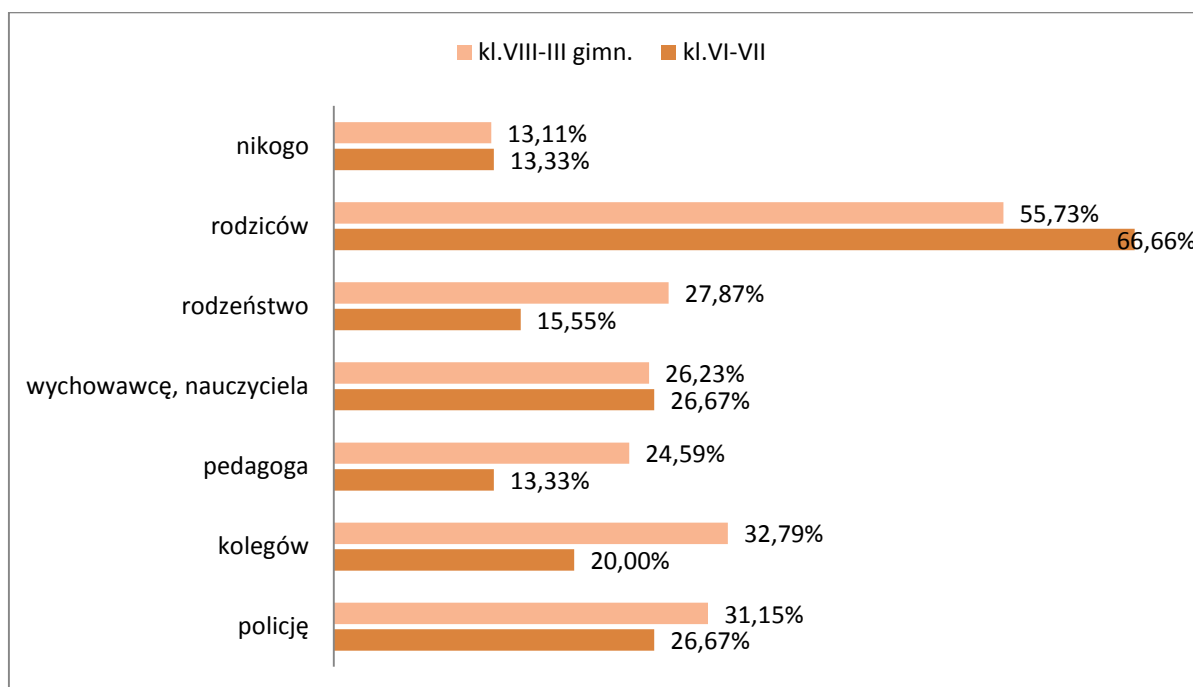
Wykres 98 Czy w Twoim domu występuje problem przemocy?

Wszyscy badani uczniowie w sytuacji doświadczenia przemocy najchętniej powiadomią swoich rodziców. Z analizy danych wynika, iż badani swoim trudnym doświadczeniem chcą podzielić się również z Policją, pedagogiem, wychowawcą, rodzeństwem, kolegami.

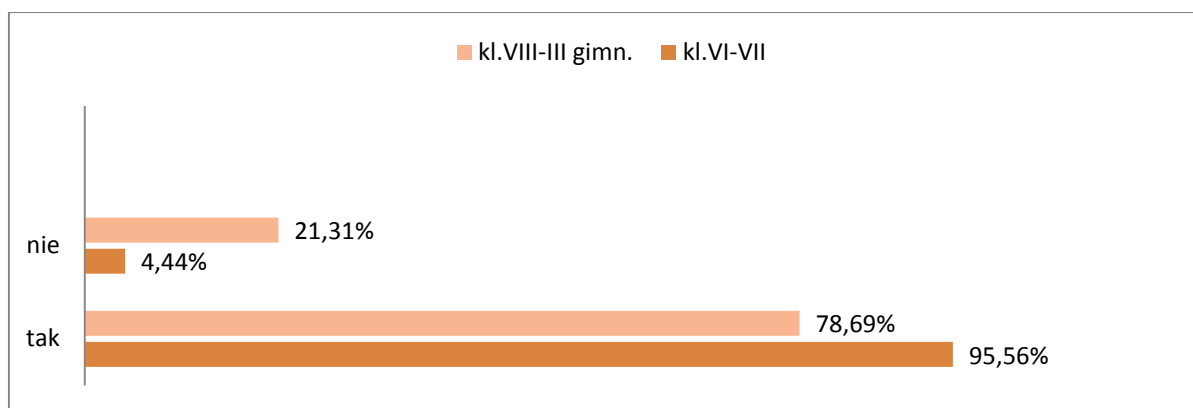
Niestety, ale aż 13,33 % badanych uczniów kl. VI-VII i 13,11 % uczniów kl. VIII-III gimnazjum o doznanej przemocy nie poinformuje nikogo.

Wykres 99 Kogo powiadomisz, kiedy będziesz doznawał przemocy?

Blisko 100% badanych uczniów kl. VI-VII (95,56 %) jest chwalonych przez rodziców/opiekunów, zaś w grupie uczniów kl. VIII-III gimnazjum pozytywnie odpowiedziało 78,69 % badanych.

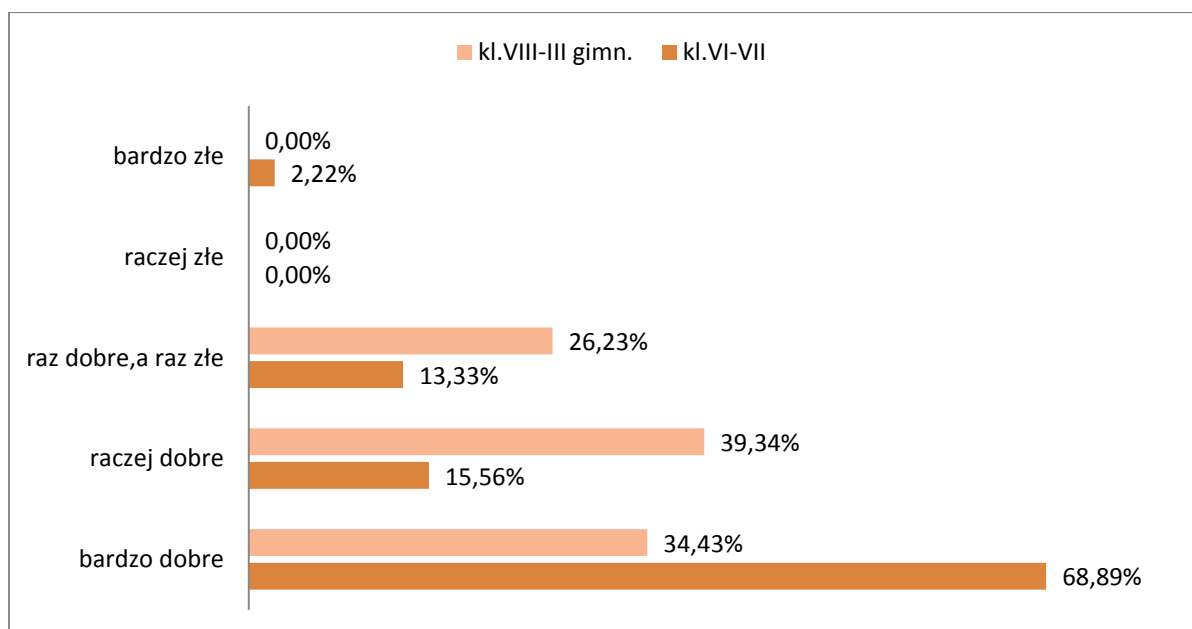
Wykres 100 Czy jesteś chwalony przez rodziców, czy swoich opiekunów?

Przeprowadzone badanie miało również za zadanie zweryfikować, jakie są relacje między dziećmi a rodzicami. Badane grupy oceniły, iż mają generalnie dobre relacje z rodzicami. Zaledwie 1 badany uczeń z grupy kl. VI-VII (2,22%) ocenił swoje relacje z rodzicami jako bardzo złe („nie mam rodziców”).

W literaturze przedmiotu odnajdujemy wiele informacji na temat ważności pozytywnych relacji dzieci z rodzicami, które kształtują młodego człowieka. Jeśli dzieci w domu rodzinnym nie doświadczą zrozumienia, zaufania, szacunku, nie będą czuły się bezpieczne to istnieje duże ryzyko, iż oddalą się od rodziców i tego wszystkiego będą szukać poza środowiskiem rodzinnym.

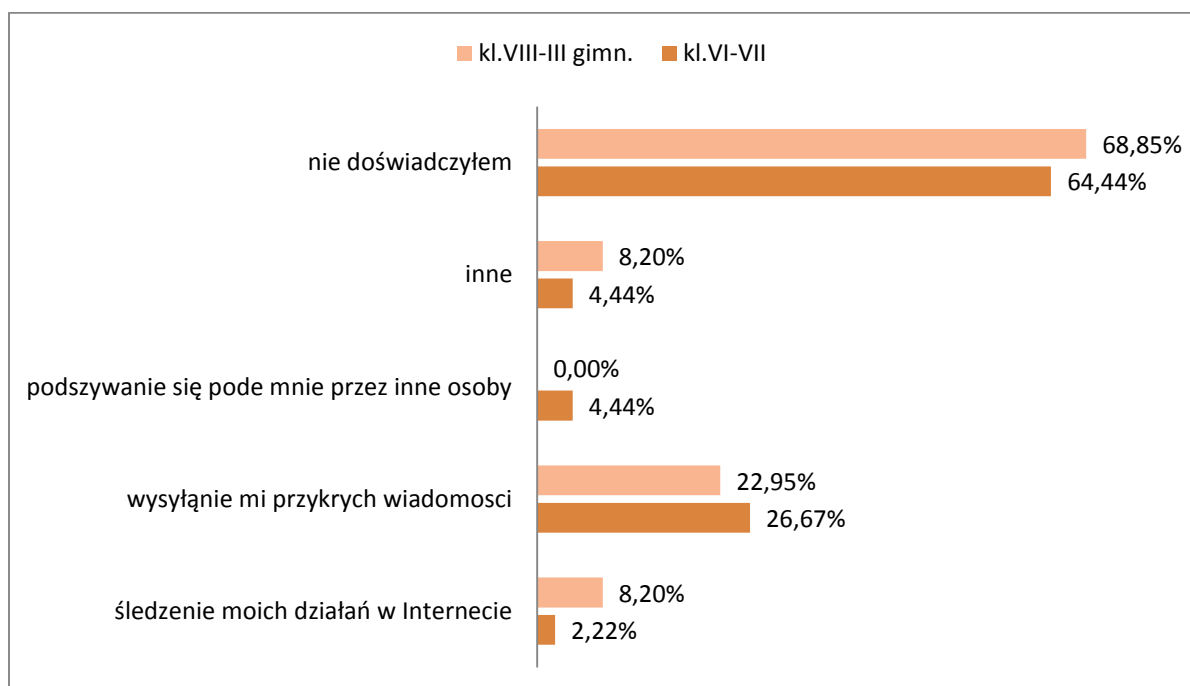
Wykres 101 Jak oceniasz swoje relacje z rodzicami?

2.5.5. Korzystanie z komputera, cyberprzemoc oraz zachowania ryzykowne wśród młodzieży z Żeliszewa i Bojmie

Zdecydowana większość badanych uczniów nie doświadczyła przykrych zachowań w Internecie. Pozostali uczniowie zetknęli się ze zjawiskiem cyberprzemocy, w następującej formie: podszywanie się przez inne osoby, wysyłanie przykrych wiadomości, śledzenie aktywności w Internecie. Szczegółowe dane przedstawione są poniżej.

Wykres 102 Czy doświadczyłeś przykrych zachowań w Internecie?

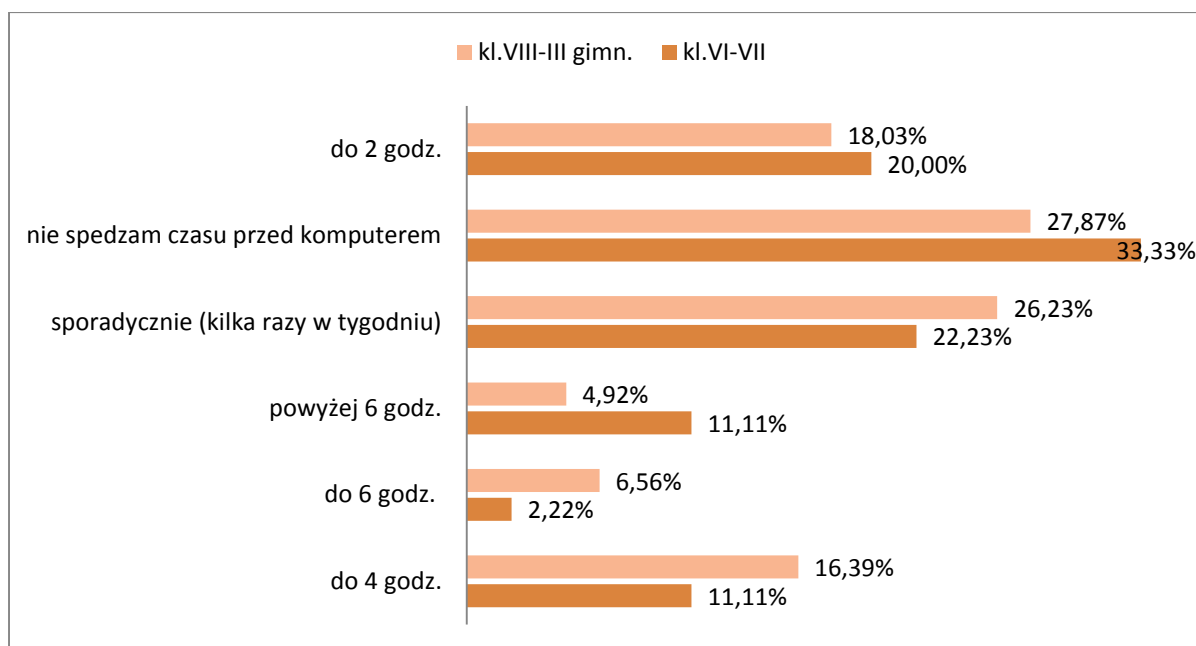

W kwestionariuszu ankiety uczniowie mieli również za zadanie określić ile czasu spędzają przed komputerem oraz czy podejmowali próby jego ograniczenia.

Większość respondentów z obu grup korzysta z komputera z rozumą. Ankietowani deklarują, iż w ogóle nie spędzają czasu przed komputerem lub bardzo krótko korzystają z komputera.

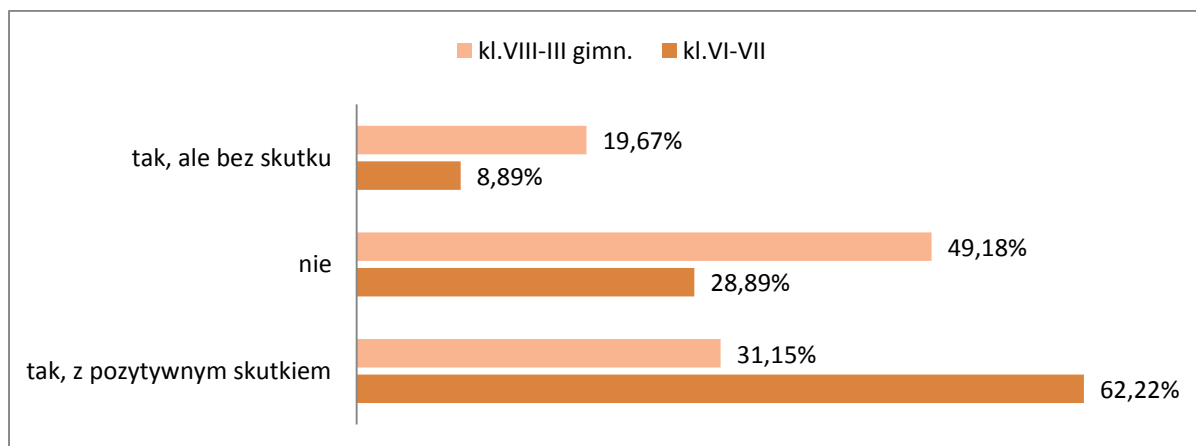
Obserwując współczesną młodzież, nie trudno odnieść wrażenie, iż młodzi ludzie „żyją z telefonem w ręku”. Być może faktycznie komputer, jako narzędzie pracy/rozrywki zostało wyparte przez telefony, smartfony i inne urządzenia elektroniczne.

Wykres 103 Ile godzin codziennie spędzasz przed komputerem?

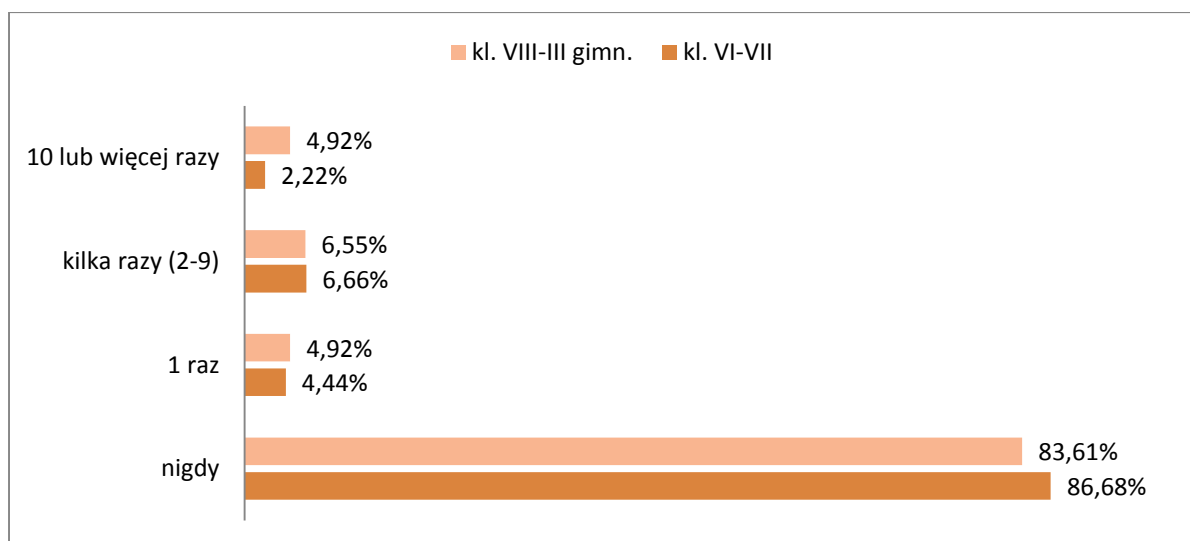
Z uzyskanych danych wynika, iż dla większości ankietowanych uczniów, którzy podjęli trud ograniczania czasu spędzonego na surfowaniu po Internecie zakończył się pozytywnie. Blisko połowa (49,18 %) uczniów kl. VIII-III gimnazjum oraz 28,89 % uczniów kl. VI-VII nie podjęła prób ograniczenia czasu poświęconego na surfowanie po Internecie.

Wykres 104 Czy podejmowałeś próby ograniczenia czasu poświęconego na surfowanie po Internecie?

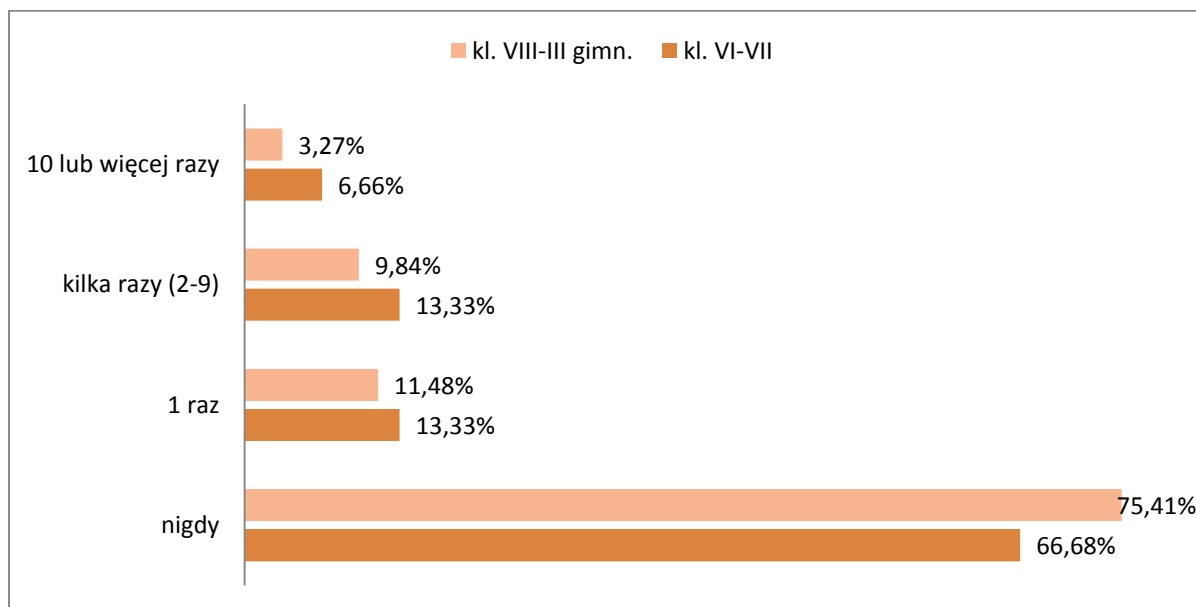
Na pytanie "Czy grałeś w jakiejkolwiek gry na pieniądze w Internecie? Większość badanych osób odpowiedziała, że nie. Niepokojący jest fakt, że aż 13,32 % uczniów kl. VI-VII i 16,39 % uczniów kl. VIII-III gimnazjum stwierdziło, iż grali na pieniądze w Internecie.

Wykres 105 Czy grałeś w jakiejkolwiek gry na pieniądze w Internecie?

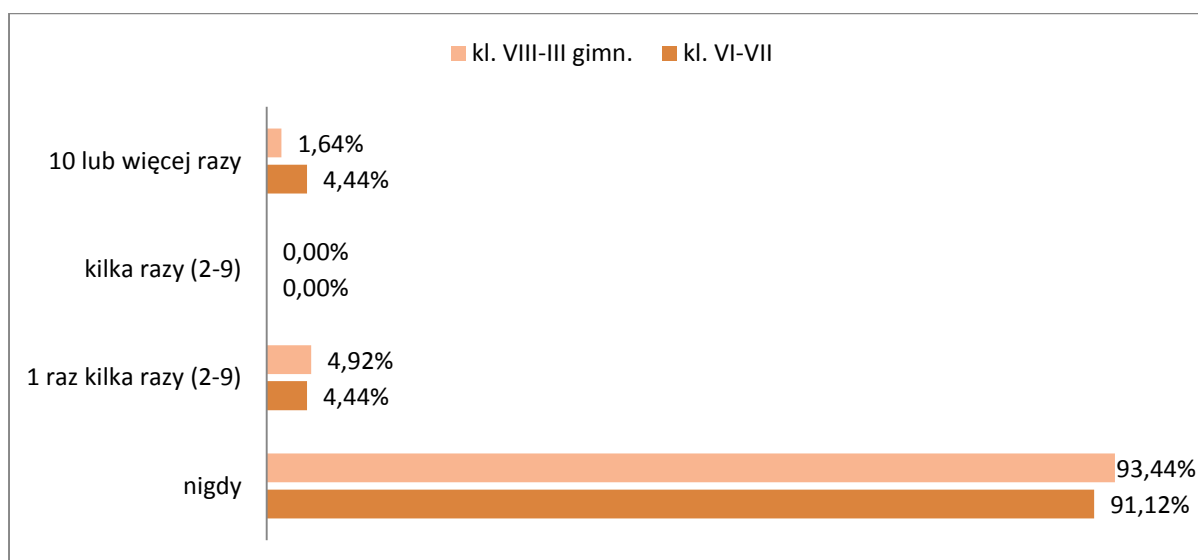
Część badanych uczniów w swoim życiu miała już kontakt z grami w salonach gier. Warto zaznaczyć w tym miejscu, iż mimo wszystko większość uczniów kl. VI-VII (66,68 %) i kl. VIII-III gimnazjum (75,41 %) nigdy nie grała na automatach.

Wykres 106 Czy grałeś na automatach, w salonach gier?

Podobna sytuacja przedstawia się, jeśli chodzi o zakłady bukmacherskie. Niewielki procent badanych w swoim życiu obstawiało zakłady bukmacherskie. Jednak zdecydowana większość badanych uczniów nie miała kontaktu z tego typu "rozrywką".

Wykres 107 Czy obstawiałeś zakłady bukmacherskie, np. STS, Totomix?

2.6. Podsumowanie części diagnostycznej

2.6.1. Podsumowanie badań ankietowych

Po przeprowadzeniu badań ankietowych w gminie Kotuń można wyróżnić zasadnicze problemy, jakie pojawiły się w wypowiedziach mieszkańców. Na podstawie otrzymanych wyników zostaną również podkreślone najważniejsze kwestie, wymagające uwagi ze strony władz samorządowych.

1. Podstawowe problemy środowiskowe w opinii mieszkańców gminy.

a) Za najważniejsze problemy w środowisku lokalnym mieszkańcy uznali zanieczyszczenie powietrza oraz zanieczyszczenie krajobrazu (zaśmiecenie). Z pewnością w tych sferach są największe oczekiwania wobec władz z podjęciem działań w obszarze walki o czyste środowisko oraz wzrostem świadomości ekologicznej wśród społeczności lokalnej. Za najmniej ważne problemy w środowisku lokalnym mieszkańcy wzrost przestępczości i bezdomność.

b) Problem nadużywania alkoholu w gminie jest na średnim poziomie ryzyka. Mieszkańcy Gminy Kotuń piją dość często, a przy jednorazowej okazji do picia spożywają znaczne ilości alkoholu. Wiedza na temat szkodliwości spożywania alkoholu jest wśród mieszkańców na relatywnie wysokim poziomie. Zdecydowana większość ankietowanych wskazała „szkołę”, jako podmiot, który powinien kształtować świadomość młodych ludzi m.in. na temat konsekwencji podejmowanych przez siebie zachowań ryzykownych związanych z przyjmowaniem substancji psychoaktywnych. Należałoby zwrócić większą uwagę na dostępność oraz rozpowszechnienie informacji na temat działań podejmowanych przez władze lokalne w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu i rozpowszechniania wiedzy o negatywnych skutkach jego spożywania. Jednakże, kształtowanie postaw mieszkańców powinno nie tylko wiązać się z oddziaływaniem na poziom ich wiedzy, ale także koncentrować się na dwóch pozostałych składnikach postaw, czyli przekonaniach oraz emocjach, które mają swoje odzwierciedlenie w motywacjach mieszkańców, sięgających po alkohol. Dlatego, należałoby wziąć pod uwagę możliwość zorganizowania szeregu darmowych spotkań otwartych, mających na celu kształtowanie umiejętności i kompetencji społecznych związanych z asertywnością, radzeniem sobie z negatywnymi emocjami, czy identyfikacją podejmowanych przez siebie zachowań ryzykownych oraz źródeł ich występowania.

c) Wśród badanych mieszkańców Gminy Kotuń występuje problem zażywania narkotyków i dopalaczy. Co trzeci badany mieszkaniec zna osoby, które przyjmują substancje odurzające. Najbardziej popularnymi środkami odurzającymi są marihuana i haszysz. Jednakże zdecydowana większość respondentów twierdzi, że nie wie, gdzie można nabyć tego typu substancje. Wskazane jest zwrócenie większej uwagi na dostępność oraz rozpowszechnienie informacji na temat działań podejmowanych przez władze lokalne w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od narkotyków i dopalaczy, a także rozpowszechniania wiedzy o negatywnych skutkach ich zażywania.

d) Istotnym problemem środowiskowym jest również przemoc w rodzinie. Co 10 badany mieszkaniec doświadczył przemocy ze strony członka rodziny, a prawie połowa badanych twierdzi, że ma w swoim otoczeniu osoby, które padły ofiarami przemocy w rodzinie. Poza tym wśród mieszkańców Gminy

Kotuń tylko 4% posiada wiedzę na temat instytucji, do których należy się zwrócić, by pomóc osobie, która jest ofiarą przemocy w rodzinie. Należałoby zwrócić większą uwagę na dostępność oraz rozpowszechnienie informacji na temat działań podejmowanych przez władze lokalne w tym zakresie.

2. Zagrożenia w środowisku dzieci i młodzieży

a) Spożywanie napojów alkoholowych przez dzieci i młodzież szkolną w Gminie Kotuń jest dość istotnym problemem. Co czwarty badany uczeń ma za sobą inicjację alkoholową. Wśród przyczyn sięgania po napoje alkoholowe dzieci i młodzież często wskazują na picie okazjonalne w towarzystwie rodziny, co wskazywać może na społeczne przyzwolenie na spożywanie alkoholu przez młode osoby. Planując oddziaływania profilaktyczne kierowane do dzieci i młodzieży warto wykorzystywać proces uczenia się rówieśniczego. Jest to sytuacja, w której dorastający człowiek czerpie pozytywne poglądy i postawy nie tylko od nauczyciela czy pedagoga, ale głównie od swoich rówieśników. Jeśli podczas warsztatów profilaktycznych zostaną przeprowadzone odpowiednio dobrane ćwiczenia i zabawy, uczniowie sami wyciągną wnioski dotyczące alkoholu i będą mieli okazję podzielić się nimi z grupą.

b) Badania wykazały, że spora część badanych młodych mieszkańców gminy ma kontakt z tytoniem. Do palenia papierosów chociaż raz w życiu przyznaje się 16% badanych uczniów. Z przeprowadzonych badań wynika, że uczniowie palą podczas spotkań ze znajomymi. Jednocześnie niepokojący jest względnie łatwy dostęp dzieci i młodzieży do wyrobów tytoniowych i napojów alkoholowych. Jego ograniczenie jest zadaniem leżącym w obowiązku osób dorosłych. Rekomendujemy podejmowanie działań budujących świadomość zagrożenia związanego z poszczególnymi używkami poprzez warsztaty profilaktyczne, szkolenia dla nauczycieli lub pogadanki profilaktyczne dla rodziców.

c) Z uzyskanych odpowiedzi wynika, że problem zażywania narkotyków lub dopalaczy nie dotyczy uczniów w Gminie Kotuń. Wszyscy badani zadeklarowali brak jakiegokolwiek kontaktu z substancjami psychoaktywnymi tego rodzaju. Jednakże, tylko 46% uczniów twierdzi, że jest przeciwnikami narkotyków i nigdy ich nie weźmie. Pozostali przyznają, że chcieliby kiedyś ich spróbować. Należy więc zwrócić szczególną uwagę na profilaktykę narkotykową wśród uczniów. W przypadku zażywania substancji psychoaktywnych bardzo ważne jest prowadzenie regularnych zajęć profilaktycznych z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom. Najbardziej sprzyjające okoliczności do kontaktu z substancjami psychoaktywnymi stwarzają wakacje oraz czas wolny, dlatego też dzieci w tym okresie powinny zostać otoczone szczególną uwagą opiekunów i uświadamiane w kwestii niebezpieczeństw, jakie wiążą się z zażywaniem substancji psychoaktywnych.

d) Zauważalnym problemem wśród młodych mieszkańców gminy są przypadki agresji przemocy (zarówno fizycznej, jak i psychicznej), z jakimi młodzi ludzie spotykają się w środowisku rówieśniczym. Co trzeci uczeń w Gminie Kotuń doświadcza przemocy ze strony rówieśników w szkole. Otrzymane wyniki na temat jakości relacji rówieśniczych w badanych klasach powinny skłonić do zapoczątkowania lub rozwijania w szkole działań z zakresu zapobiegania agresji i przemocy oraz rozwiązywania konfliktów. Preferowane byłyby także doskonalenie szkolnych rozwiązań systemowych w zakresie kontroli i profilaktyki zachowań

agresywnych. Z odpowiedzi udzielonych przez uczniów wynika, że w szkołach problem przemocy rówieśniczej jest odczuwalny. Dyrektorzy placówek oświatowych powinni zwrócić szczególną uwagę na ten problem. Preferowane byłoby także doskonalenie szkolnych rozwiązań systemowych w zakresie kontroli i profilaktyki zachowań agresywnych. Co więcej, otrzymane wyniki na temat jakości relacji rówieśniczych w badanych klasach mogą posłużyć za zachętę do organizowania szkolnych warsztatów, podczas których dzieci i młodzież będą mieli okazję do wspólnego zastanowienia się nad alternatywnymi sposobami rozładowywania negatywnych emocji i skutecznymi sposobami rozwiązywania konfliktów, bez używania przemocy. Należy także ciągle udoskonalać szkolne systemy przeciwdziałania i reagowania na przemoc, w które włączać trzeba rodziców, od których dzieci młodzież czerpią wzorce w zakresie stosowania przemocy, jako rozwiązania codziennych problemów.

e) Niepokój budzi ilość czasu spędzanego na korzystaniu z komputera i Internetu przez uczniów. Uczniowie spędzają dziennie nawet cztery lub pięć godzin przed komputerem, a co czwarty badany uczeń powyżej 5 godzin dziennie. Należy mieć na uwadze, iż trzeba wspierać wszelkie inicjatywy rozwijające różnorodne pasje uczniów, tak aby były bardziej atrakcyjną formą spędzania czasu po szkole niż surfowanie po stronach internetowych oferujących niewiele wartościowych treści. Istotne jest, aby włączać w te działania rodziców, którzy mają możliwość nadzorowania tego, jak ich dzieci wykorzystują domowe komputery i inne urządzenia z dostępem do Internetu.

f) Już, co trzeci badany uczeń doświadczył w przestrzeni internetowej zjawiska hejtu. Uczniowie padali również ofiarami innych działań z zakresu cyberprzemocy. W perspektywie wyników na temat funkcjonowania badanych uczniów w Internecie konieczna wydaje się również szeroka edukacja zakresu bezpiecznego korzystania z Internetu, czyli wspieranie świadomości prawnej uczniów, rozwijanie umiejętności ochrony przez niebezpiecznymi sytuacjami, czy poszerzanie wiedzy z zakresu ochrony własnych danych.

g) Mimo, iż odsetek uczniów, którzy grali już w różnego rodzaju gry hazardowe jest niewielki, to warto zaznajomić dzieci i młodzież szkolną z tematyką powstawania uzależnienia od hazardu, na przykład poprzez przeprowadzenie warsztatów profilaktycznych lub krótkich pogadanek na lekcjach wychowawczych.

h) Na uwagę zasługuje także fakt, że uczniowie rzadziej wskazywali w kwestii zaufania nauczycieli. Godne polecenia byłoby zorganizowanie spotkań dla wychowawców ze specjalistami z zakresu profilaktyki, podczas których nauczyciele mogliby zdobyć wiedzę na temat sposobów wzmacniania relacji zaufania i budowania zasobów chroniących. Pożądane byłoby zaaranżowanie odpowiednio poprowadzonych godzin wychowawczych z młodzieżą, na których nauczyciel będzie miał okazję pokazać się uczniom nie tylko jako osoba odpowiedzialna za sprawy organizacyjne i prowadzenie danego przedmiotu, ale także jako godny zaufania dorosły, który jest otwarty na trudne kwestie osobiste trapiące dzieci i młodzież.

3. Sprzedawcy napojów alkoholowych

a) Rozkład deklaracji sprzedaży alkoholu pozwala sądzić, iż sprzedawcy odpowiedzialnie podchodzą do sprzedaży alkoholu osobom niepełnoletnim. W przypadku wątpliwości, co do wieku osoby kupującej alkohol większość badanych deklaruje, że zawsze sprawdza dowody potwierdzające wiek. Jednak w przypadku zestawienia tych wyników z opiniami badanych uczniów w szkołach z terenu Gminy Kotuń, zalecane jest przeprowadzenie kampanii informacyjnej z zakresu odpowiedzialnej sprzedaży napojów alkoholowych i wyrobów tytoniowych. Część badanych uczniów oceniła, że raczej i bardzo łatwo jest kupić zarówno alkohol jak i papierosy osobom poniżej 18 roku życia. Kampania informacyjna może więc obejmować szkolenie dla sprzedawców, akcje z wykorzystaniem techniki Mystery Shopping, a także dystrybucję materiałów typu plakaty, naklejki do umieszczenia w punktach.

2.6.2. Analiza SWOT

To jedna z najbardziej popularnych i rozpowszechnionych metod analitycznych. Jej nazwa wywodzi się od pierwszych liter angielskich słów: *Strengths- Mocne (silne) strony*; *Weaknesses- Słabe strony*; *Opportunities- Szanse*; *Threats- Zagrożenia*.

Analiza SWOT przeważnie wykorzystywana jest do oceny wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowań rozwojowych. Diagnoza i ocena szans oraz zagrożeń, wynikających z otoczenia, oraz potencjału wewnętrznego, stanowi zbiór informacji, na podstawie, których możliwe jest wytyczanie celów strategicznych.

Analiza SWOT została oparta na informacjach zawartych w kompleksowej diagnozie sytuacji społecznej w Gminie. Stanowi ona podstawę do identyfikacji i określenia kierunków działań.

Analizę SWOT dla Gminy Kotuń przedstawia poniższa tabela.

Tabela 10. Analiza SWOT.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
• dobre rozpoznanie przez władze i instytucje lokalne istniejących problemów społecznych w gminie, • współpraca instytucji oświatowych, kulturalnych oraz stowarzyszeń z instytucjami samorządu gminnego • regularna organizacja wydarzeń kulturalnych i sportowych • szeroka działalność ośrodka pomocy społecznej • wysoko wykwalifikowana kadra ośrodka pomocy społecznej i profesjonalne przygotowanie do pracy z osobami wymagającymi wsparcia, • dobra infrastruktura szkolna • zapewnienie posiłków dzieciom z terenu Gminy, • odpowiedzialna postawa sprzedawców	• trudności komunikacyjne • brak placówek wsparcia dziennego, świetlic, • utrzymujący się wysoki wskaźnik bezrobocia w gminie • narastający problem niepełnosprawności oraz konieczności zapewnienia opieki osobom starszym • wzrost liczby osób starszych wymagających całodobowej opieki i zapewnienia im świadczeń opiekuńczych • ograniczony dostęp do specjalistycznej opieki medycznej w gminie • problem uzależnienia od internetu występowania zjawiska cyberprzemocy zarówno wśród dorosłych, jak i dzieci i młodzieży w gminie

napojów alkoholowych wobec sprzedaży alkoholu i tytoniu nieletnim • niska popularność narkotyków i dopalaczy wśród dzieci i młodzieży • pozytywne relacje dzieci z rodzicami, korzystna atmosfera wychowawcza i przyjazne środowisko domowe • dostępność dyżuru Dzielnicowego • dobra współpraca z lekarzem rodzinnym, pielęgniarkami środowiskowymi i położną • warunki do realizacji pozaszkolnych zajęć sportowo-ruchowych	• problem picia alkoholu wśród dzieci i młodzieży oraz obniżający się wiek inicjacji alkoholowej • zbyt niskie wynagrodzenie pracowników • niska stopa życiowa części mieszkańców • niska aktywność społeczna mieszkańców • ujemny przyrost naturalny
SZANSE	ZAGROŻENIA
• wzrost świadomości społecznej dotyczącej problemów zdrowotnych i zagrożeń społecznych • możliwość korzystania z programów z zakresu pomocy społecznej współfinansowanych ze środków rządowych i unijnych • wzrost znaczenia organizacji pozarządowych w sektorze pomocy społecznej • działalność mieszkańców w stowarzyszeniach • rozwój oferty sportowej i kulturalnej dla mieszkańców • promocja gminy, działania wspierające wzrost przedsiębiorczości mieszkańców, motywujące do podjęcia pracy	• duża stopa bezrobocia, zwłaszcza na obszarach wiejskich • migracja zarobkowa młodych i wykształconych osób do większych miast i za granicę • starzenie się społeczeństwa • wykluczenie społeczne osób starszych i niepełnosprawnych • rosnące zapotrzebowanie na usługi społeczne wynikające ze starzenia się społeczeństwa i wzrostu liczby osób niepełnosprawnych i wymagających opieki • niewystarczające zasoby na lokale socjalne i mieszkania chronione • zagrożenia funkcjonowania rodziny w związku z problemem uzależnień, bezrobocia, długotrwałego ubóstwa i

- rozwój współpracy pracowników pomocy społecznej z instytucjami sektora publicznego, organizacjami społecznymi oraz lokalną wspólnotą
- przemocy
- niekorzystne wzorce zachowań (agresja, przemoc, uzależnienia) płynące z nowoczesnych mediów
- wzrost dostępności substancji psychoaktywnych dla dzieci i młodzieży oraz pojawianie się nowych rodzajów uzależnień
- występowanie zjawiska wyuczonej bezradności i uzależnienia od pomocy społecznej
- ograniczenia prawne oraz brak stabilności przepisów, trudności w ich interpretacji

RODZIAŁ III. STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE KOTUŃ NA LATA 2021-2027

3.1. Misja i prognoza zmian w zakresie objętym strategią

Celem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Kotuń jest wyznaczenie priorytetowych rozwiązań w zakresie przeciwdziałania określonych problemów społecznych oraz poprawa sytuacji mieszkańców. Punktem wyjścia dla opracowania strategii jest diagnoza stanu faktycznego, analiza danych wynikających ze specyfiki gminy. Zebrany materiał źródłowy oraz wyniki badań przeprowadzonych wśród mieszkańców gminy Kotuń pozwoliły wskazać grupę najważniejszych problemów społecznych w gminie. Realizacja zadań zawartych w strategii planowana jest na lata 2021 – 2027, co powinno zapewnić możliwość długofalowych działań.

Na podstawie dostępnych danych sformułowano prognozę rozwoju sytuacji społecznej w gminie Kotuń. W układzie celów strategicznych przedstawia się ona następująco:

1. Wspieranie działań służących poprawie jakości życia osób starszych i niepełnosprawnych

Prognozuje się:

- ✓ niska jakość życia osób z niepełnosprawnością, niepełne uczestnictwo osób niepełnosprawnych w życiu społecznym, niewystarczającą integrację społeczną osób z niepełnosprawnością;
- ✓ utrzymywanie się potrzeb w zakresie usług socjalnych i opiekuńczych w stosunku do osób z niepełnosprawnością i ich rodzin;
- ✓ utrzymywanie się potrzeb pomocy względem osób przewlekle chorych oraz ich rodzin;
- ✓ wzrost izolacji i wykluczenia z życia społecznego osób starszych i niepełnosprawnych;
- ✓ promowanie pomocy sąsiedzkiej i idei wolontariatu;
- ✓ promowanie funkcjonowania rodzin wielopokoleniowych.

2. Wspieranie rodziny i przeciwdziałanie przemocy w rodzinie

Prognozuje się:

- ✓ utrzymywanie się potrzeb w zakresie usług socjalnych i opiekuńczych świadczonych przez instytucje pomocy społecznej w stosunku do rodzin z dysfunkcjami;
- ✓ potrzeba wsparcia rodzin przez asystenta rodziny;
- ✓ utrzymywanie się występowania zjawiska przemocy w rodzinie i potrzeba jego minimalizacji;

- ✓ potrzebę podnoszenia świadomości społecznej w zakresie występowania zjawiska przemocy i sposobów jej przeciwdziałania;
- ✓ utrzymywanie się zapotrzebowania na usługi edukacyjne dotyczące problemu przemocy oraz przeciwdziałania uzależnieniom;
- ✓ brak integracji społecznej rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym z powodu ubóstwa, bezradności opiekuńczo-wychowawczej, bezrobocia, uzależnień i przemocy;
- ✓ potrzebę zapewnienia dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków życia i rozwoju;
- ✓ promowanie rodzin wspierających;
- ✓ wzmacnianie ról i kompetencji wszystkich członków rodziny.

3. Zapobieganie wykluczeniu społecznemu spowodowanemu: bezrobociem, ubóstwem i uzależnieniami

Prognozuje się:

- ✓ utrzymywanie się potrzeby niesienia pomocy osobom długotrwale pozostającym bez pracy oraz osobom z wyuczoną bezradnością;
- ✓ utrzymywanie się potrzeby udzielania pomocy i wsparcia osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej i życiowej, zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- ✓ wzrost potrzeby zapewnienia pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych i ich rodzin,
- ✓ konieczność podniesienia poziomu profilaktyki w zakresie rozwiązywania problemów przemocy oraz przeciwdziałania uzależnieniom.

4. Rozwój społeczeństwa obywatelskiego gminy

Prognozuje się:

- ✓ utrzymywanie się niskiej aktywności społecznej mieszkańców gminy
- ✓ utrzymywanie się niskiego poziomu integracji społecznej mieszkańców gminy

Przedstawione powyżej prognozy pozwalają zdefiniować system działań, a zatem strategię, która powinna być zrealizowana, aby ograniczyć skutki zagrożeń społecznych w środowisku lokalnym gminy.

Wprowadzanie zmian społecznych na terenie gminy Kotuń, poprzez realizację celów i zadań strategicznych, zaowocuje ograniczeniem skutków rozpoznanych problemów społecznych, intensyfikacją rozwoju społecznego w gminie oraz poprawą jakości życia mieszkańców. Prognozuje się, że realizowane działania zaktywizują i zachęcą mieszkańców do udziału w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych.

Wdrożenie strategii ma na celu:

- ✓ poprawę jakości życia osób starszych i niepełnosprawnych w gminie,

- ✓ wzmocnienie pozycji rodziny w społeczności lokalnej,
- ✓ zmniejszenie zjawiska przemocy w rodzinie,
- ✓ zmniejszenie rozmiaru problemu uzależnień w gminie,
- ✓ integrację i aktywizację społeczną mieszkańców gminy.

Osiągnięcie prognozowanych zmian będzie możliwe przy zaangażowaniu wszystkich instytucji działających na terenie gminy, podmiotów społecznych i gospodarczych oraz przedstawicieli społeczności lokalnej.

3.2. Realizacja strategii

3.2.1. Cele i kierunki działań

Wdrażanie *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Kotuń na lata 2021 - 2027* opierać będzie na realizacji czterech celów strategicznych:

1. CEL STRATEGICZNY: Poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych i starszych.

I CEL OPERACYJNY: Integracja społeczna osób niepełnosprawnych

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Zwiększenie dostępności usług opiekuńczych dla osób niepełnosprawnych, starszych i samotnych;
- Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej osobom niepełnosprawnym, ich rodzinom oraz opiekunom;
- Współpraca i zintegrowanie działań różnych instytucji i organizacji pozarządowych na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów osób niepełnosprawnych, w tym z zaburzeniami psychicznymi;
- Tworzenie i organizacja środowiskowych form wsparcia i integracji.
- Stwarzanie warunków umożliwiających osobom niepełnosprawnym aktywny udział w działalności sportowej i kulturalnej gminy;
- Likwidacja barier m.in. architektonicznych, komunikacyjnych i społecznych, utrudniających osobom niepełnosprawnym pełne uczestnictwo w życiu społecznym przy współpracy z innymi instytucjami.

Jednostka realizująca: Rada Gminy jako organ uchwałodawczy i Wójt Gminy jako organ wykonawczy, GOPS

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, PFRON, PCPR

Źródła finansowania: Budżet gminy, dotacje budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych

II CEL OPERACYJNY: Budowa i rozwój systemu wsparcia dla osób starszych

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Zapewnienie usług opiekuńczych odpowiednich do potrzeb ilości i jakości;
- Kierowanie osób starszych potrzebujących opieki do domów pomocy społecznej;
- Udzielanie wsparcia osobom spełniającym kryteria ustawowe do pobytu w mieszkaniach chronionych;
- Organizacja i wspieranie działalności wolontariatu na rzecz osób starszych ;
- Wspieranie aktywności społecznej promującej integrację wewnątrz i między pokoleniową
- Wsparcie i promocja aktywności kulturalnej, fizycznej i rekreacyjnej osób starszych, w tym organizowanie cyklicznych imprez i spotkań integracyjnych, wycieczek, zajęć i warsztatów;
- Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej osobom starszym i ich rodzinom;
- Prowadzenie pracy socjalnej z osobami starszymi.

Jednostka realizująca: Rada Gminy jako organ uchwałodawczy i Wójt Gminy jako organ wykonawczy, GOPS

Partnerzy: instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, PFRON, PCPR, ośrodek zdrowia

Źródła finansowania: budżet gminy, dotacje budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych

2. CEL STRATEGICZNY: Rozwój systemu wsparcia rodzin zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym.

I CEL OPERACYJNY – Stworzenie skutecznego systemu wsparcia i opieki nad rodziną i dzieckiem

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Wspieranie rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi asystenturą rodzinną oraz prowadzeniem pracy socjalnej;

- Udzielanie pomocy finansowej wynikającej z systemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych, alimentacyjnych i wychowawczych;
- Zintegrowanie działań na rzecz dziecka i rodziny ze środowiskiem lokalnym, w szczególności z jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej, sądami i ich organami pomocniczymi, instytucjami oświatowymi, zakładami opieki zdrowotnej, Kościołem oraz z organizacjami społecznymi;
- Inicjowanie i rozwój różnych form integracji rodzin ze społecznością lokalną - wspieranie wypoczynku rodzinnego, organizowanie imprez integracyjnych i kulturalnych, festynów, pikników rodzinnych, spektakli, wycieczek i innych działań mających na celu integrację rodzin;
- Systematyczna współpraca Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej z placówkami oświatowymi w celu bieżącej analizy sytuacji dzieci i młodzieży uczęszczającej do szkół oraz rozwijania współpracy z rodzicami;
- Organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży poprzez rozwijanie oferty sportowej i kulturalnej;
- Rozwój sieci placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży działających w formie opiekuńczej, specjalistycznej lub pracy podwórkowej (np. koła zainteresowań, świetlice, kluby, ogniska wychowawcze, lub specjalistycznej lub pracy podwórkowej realizowanej przez wychowawcę);
- Kontynuowanie, wzbogacenie istniejących programów profilaktycznych i edukacyjnych wspierających wychowanie dzieci i młodzieży.

Jednostka realizująca: Rada Gminy jako organ uchwałodawczy i Wójt Gminy jako organ wykonawczy, GOPS, GKRPA

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, PCPR, ośrodek zdrowia, Policja, placówki oświatowe, Kościół, Punkt Konsultacyjny przy GKRPA, Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, sądy i prokuratura

Źródła finansowania: Budżet gminy, dotacje budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych

II CEL OPERACYJNY - Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie

KIERUNKI DZIAŁAŃ

- Realizacja i kontynuacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Kotuń;
- Rozpowszechnianie informacji o podmiotach i miejscach świadczących pomoc ofiarom przemocy domowej;
- Udzielanie pomocy i wsparcia osobom dotkniętym przemocą w rodzinie;
- Zapewnienie dostępu do poradnictwa specjalistycznego;
- Współpraca z innymi podmiotami działającymi na terenie gminy mająca na celu realizację działań zmierzających do ograniczenia zjawiska przemocy w rodzinie.
- Podnoszenie świadomości społecznej w zakresie zjawiska przemocy i sposobów radzenia sobie z problemem poprzez: organizację akcji lokalnych lub przyłączenie się do ogólnokrajowych kampanii społecznych na temat przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Jednostka realizująca: Rada Gminy jako organ uchwałodawczy i Wójt Gminy jako organ wykonawczy, GOPS, GKRPA,

Partnerzy: instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, PCPR, ośrodki zdrowia, Policja, placówki oświatowe, Kościół, Punkt Konsultacyjny przy GKRPA, Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, sądy i prokuratura

Źródła finansowania: Budżet gminy, dotacje budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych

3. CEL STRATEGICZNY: Aktywizacja i integracja grup zagrożonych wykluczeniem społecznym

I CEL OPERACYJNY: Zapobieganie zjawisku długotrwałego bezrobocia, eliminowanie jego negatywnych skutków i aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Bieżące monitorowanie i podejmowanie działań aktywizujących na rzecz osób bezrobotnych we współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy;
- Rozpowszechnianie ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, stażach, organizacji robót publicznych, prac interwencyjnych i zatrudnienia socjalnego;
- Pomoc materialna osobom i rodzinom dotkniętym długotrwałym bezrobociem;

- Prowadzenie pracy socjalnej na rzecz osób bezrobotnych i ich rodzin, w oparciu o zawieranie i realizowanie kontraktów socjalnych.

Jednostka realizująca: Rada Gminy jako organ uchwałodawczy i Wójt Gminy jako organ wykonawczy, GOPS, PUP,

Partnerzy: instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, PCPR

Źródła finansowania: budżet gminy, dotacje z budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych

II CEL OPERACYJNY : Zapobieganie utrwalania się stanu ubóstwa

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej oraz poradnictwa specjalistycznego osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej i życiowej;
- Opracowywanie co roku oceny zasobów pomocy społecznej;
- Wzmacnianie kompetencji w zakresie zaradności, samodzielności oraz gospodarowania posiadanymi zasobami;
- Realizowanie programów służących zaspokajaniu podstawowych potrzeb dzieci z rodzin ubogich (organizowanie i finansowanie dożywiania w trakcie nauki w szkole, zapewnienie odzieży, wyposażenia w artykuły szkolne, wypoczynku w czasie ferii letnich i zimowych).

Jednostka realizująca: Rada Gminy jako organ uchwałodawczy i Wójt Gminy jako organ wykonawczy, GOPS, GKRPA

Partnerzy: instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, PCPR, ośrodek zdrowia, Policja, placówki oświatowe, Kościół

Źródła finansowania: Budżet gminy, dotacje z budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych

III CEL OPERACYJNY: Profilaktyka uzależnień oraz system pomocy osobom uzależnionym od alkoholu lub/i narkotyków

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Realizacja i kontynuacja Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii w gminie Kotuń;
- Prowadzenie działań profilaktycznych, skierowanych do dzieci i młodzieży mających zarówno charakter edukacyjny jak i dostarczających alternatywnych form spędzania wolnego czasu;

- Podejmowanie działań w zakresie dostępności pomocy terapeutycznej osób uzależnionych oraz członków ich rodzin;
- Współpraca z innymi podmiotami na rzecz prowadzenia działań edukacyjnych i profilaktycznych dla dzieci, młodzieży oraz osób dorosłych.

Jednostka realizująca: Rada Gminy jako organ uchwałodawczy i Wójt Gminy jako organ wykonawczy, GOPS, GKRPA

Partnerzy: instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, PCPR, ośrodek zdrowia, Policja, placówki oświatowe, Kościół, Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, sądy i prokuratura

Źródła finansowania: budżet gminy, dotacje z budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych

4. CEL STRATEGICZNY: Dynamizacja rozwoju społeczeństwa obywatelskiego gminy

I CEL OPERACYJNY: Aktywna integracja społeczna mieszkańców

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Podejmowanie działań mających na celu pobudzanie aktywności społecznej mieszkańców i włączanie ich w rozwiązywanie lokalnych problemów, m.in. poprzez prowadzenie konsultacji społecznych, kampanii informacyjnych;
- Podejmowanie działań mających na celu promowanie wolontariatu i pomocy sąsiedzkiej wśród mieszkańców, m.in. poprzez organizowanie akcji informacyjnych, spotkań, zacieśnianie współpracy z placówkami oświatowymi w tym zakresie;
- Integracja rodzin i przeciwdziałanie marginalizacji osób niepełnosprawnych, starszych, ubogich, dotkniętych uzależnieniami i przemocą przez organizowanie imprez i wydarzeń kulturalnych

Jednostka realizująca: Rada Gminy jako organ uchwałodawczy i Wójt Gminy jako organ wykonawczy, GOPS

Partnerzy: instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, placówki oświatowe, Kościół

Źródła finansowania: Budżet gminy, dotacje z budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych

3.2.2. Monitoring i ewaluacja

W celu stworzenia całościowego obrazu realizowanych działań na rzecz poprawy sytuacji w Gminie niezbędne jest tworzenie, przekazywanie i analizowanie corocznie poniższych sprawozdań:

- 1) Oceny zasobów pomocy społecznej
- 2) Sprawozdanie z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gminie Kotuń
- 3) Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Kotuń
- 4) Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy na lata 2016-2020
- 5) Sprawozdanie ze współpracy Gminy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego

W latach obowiązywania Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych do końca kwietnia każdego roku za rok poprzedzający każda jednostka, która współuczestniczy (jest odpowiedzialna lub jest partnerem) w realizacji celów sporządzi sprawozdania z realizacji wyżej wymienionych programów i projektów (dotyczących problemów społecznych) oraz osiągniętych rezultatów. Sprawozdania przekazywane będą do Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kotuniu, jako do jednostki koordynującej, który po analizie przygotuje i przedstawi raport z realizacji Strategii Radzie Gminy. Corocznie sporządzany będzie skrócony raport z realizacji Strategii (na podstawie oceny wskaźników realizacji Strategii w ramach poszczególnych działań), a raz na 3 lata sporządzony zostanie raport rozszerzony.

Sprawozdania ze stopnia realizacji poszczególnych programów i projektów służyć będą bieżącemu monitoringowi realizacji Strategii oraz będą pomocne przy przeprowadzaniu ewaluacji Strategii, a także ewentualnej aktualizacji jej celów i kierunków działań.

Ewaluacja końcowa zostanie przeprowadzona w ostatnim roku realizacji Strategii, a jej wyniki będą podstawą do jej aktualizacji na kolejne lata.

Ewaluacja ilościowa przeprowadzana będzie na podstawie analizy danych liczbowych pochodzących ze sprawozdań podmiotów zaangażowanych w realizację Strategii. Analiza ta określi poziom realizacji poszczególnych zadań.

Ewaluacja jakościowa polegała będzie na ocenie:

- efektywności wdrażania Strategii (czy nakłady czasowe, ludzkie i finansowe zaangażowane w realizację działań są adekwatne do otrzymanych efektów)

- skuteczności (czy kierunki działań i realizowane w ich ramach zadania w zamierzony sposób prowadzą do osiągnięcia celów? Czy realizowane działania w sposób optymalny realizują cele Strategii)
- trafności - czy realizowane cele i kierunki działań Strategii są odpowiedzią na aktualne potrzeby mieszkańców Gminy?

Analiza jakościowa pozwoli na ocenę skuteczności strategii w zakresie stosowanych form, funkcjonalności opracowanych procedur oraz ilości i jakości posiadanych zasobów, w tym finansowych.

Źródłem danych, które posłużą do ewaluacji mogą być dane statystyczne, sprawozdania z monitoringu, dane z badań społeczności lokalnej i inne.

3.2.3. Źródła finansowania

Szczegółowe określenie wysokości planowanych środków na realizację strategii nie jest możliwe ze względu na długi okres obowiązywania dokumentu, a także brak stałych, długookresowych źródeł finansowania.

Należy założyć, że źródłami finansowania lub współfinansowania przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w ramach Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Kotuń na lata 2021- 2027 będą: budżet gminy, dotacje z budżetu państwa oraz środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, unijnych, programów celowych.

Spis wykresów

WYKRES 1. LUDNOŚĆ GMINY KOTUŃ W ROZBICIU NA EKONOMICZNE GRUPY WIEKOWE.	10
WYKRES 2. LICZBA RESPONDENTÓW BIORĄCYCH UDZIAŁ W BADANIU.	34
WYKRES 3. STRUKTURA PRÓBY WG KATEGORII WIEKOWEJ	34
WYKRES 4 CZY ZNASZ OSOBY UZALEŻNIONE OD ALKOHOLU?	36
WYKRES 5 CZY SŁYSZAŁEŚ O PRZYPADKACH SPRZEDAŻY ALKOHOLU NIEPEŁNOLETNIM OSOBOM?	36
WYKRES 6 JAK CZĘSTO ZDARZA SIĘ, ŻE NIEPEŁNOLETNIE OSOBY SPOŻYWAJĄ ALKOHOL?	37
WYKRES 7 JAKI RODZAJ ALKOHOLU NAJCZĘŚCIEJ SPOŻYWASZ?	37
WYKRES 8 JAK CZĘSTO SPOŻYWASZ ALKOHOL?	38
WYKRES 9 JAK CZĘSTO MA MIEJSCE SYTUACJA JAZDY PO WYPICIU ALKOHOLU W ŚRODOWISKU LOKALNYM?	38
WYKRES 10 JAK CZĘSTO ZAUWAŻASZ OSOBY SPOŻYWAJĄCE ALKOHOL W MIEJSCACH PUBLICZNYCH?	38
WYKRES 11 CZY ZGADZASZ SIĘ ZE STWIERDZENIEM „ALKOHOL W PIWIE JEST MNIEJ SZKODLIWY NIŻ ALKOHOL W WÓDCE”?	39
WYKRES 12 GDZIE OSOBY UZALEŻNIONE MOGĄ SZUKAĆ WSPARCIA NA TERENIE GMINY?	39
WYKRES 13 CZY OSOBY W OTOCZENIU PALĄ PAPIEROSY?	40
WYKRES 14 JAK CZĘSTO PALISZ PAPIEROSY?	41
WYKRES 15 CZY ZNASZ KOGOŚ, KTO ZAŻYWA NARKOTYKI?	41
WYKRES 16 CZY MŁODZIEŻ W GMINIE NARAŻONA JEST NA KONTAKT Z NARKOTYKAMI?	41
WYKRES 17 CZY TRUDNO JEST UZYSKAĆ DOSTĘP DO NARKOTYKÓW NA TERENIE GMINY?	42
WYKRES 18 CZY KIEDYKOLWIEK ZAŻYŁEŚ NARKOTYK LUB DOPALACZE?	42
WYKRES 19 CZY UŻYŁEŚ KIEDYKOLWIEK DOPALACZY?	42
WYKRES 20 CZY POWINNO SIĘ ZALEGALIZOWAĆ MIĘKKIE NARKOTYKI TAKIE JAK MARIHUANA?	43
WYKRES 21 CZY UWAŻASZ, ŻE W TWOIM ŚRODOWISKU KUPIĆ DOPALACZE JEST?	43
WYKRES 22 JAK MYŚLISZ, JAK BARDZO LUDZIE RYZYKUJĄ, ŻE SZKODZĄ SOBIE, KIEDY UŻYWAJĄ NARKOTYKÓW?	43
WYKRES 23 CZY POSIADASZ WIEDZĘ O KONSEKWENCJACH PRAWNYCH POSIADANIA NARKOTYKÓW?	44
WYKRES 24 JAK OCENIASZ NASILENIE PROBLEMU PRZEMOCY W RODZINACH NASZEJ GMINY?	45
WYKRES 25 JAK OCENIASZ NASILENIE PROBLEMU AGRESJI W CODZIENNYM ŻYCIU SVOJEJ SPOŁECZNOŚCI?	45
WYKRES 26 CZY SAMEMU ZDARZYŁO CI SIĘ STOSOWAĆ PRZEMOC?	45
WYKRES 27 CZY W TWOIM DOMU WYSTĘPUJE PROBLEM PRZEMOCY?	46
WYKRES 28 KOGO POWIADOMISZ, KIEDY BĘDZIESZ DOZNAWAŁ PRZEMOCY?	46
WYKRES 29 CZY MASZ WIEDZĘ O TYM, ŻE SPRAWCY PRZEMOCY MOGĄ OTRZYMAĆ POMOC PSYCHOLOGICZNĄ?	47
WYKRES 30 JAK OCENIASZ SVOJE RELACJE Z NAJBLIŻSZYMI?	47
WYKRES 31 CZY DOŚWIADCZYŁEŚ PRZYKRYCH ZACHOWAŃ W INTERNECIE?	48
WYKRES 32 ILE GODZIN CODZIENNIE SPĘDZASZ PRZED KOMPUTEREM?	48
WYKRES 33 CZY PODEJMOWAŁEŚ PRÓBY OGRANICZENIA CZASU POŚWIĘCONEGO NA SURFOWANIE PO INTERNECIE?	49

WYKRES 34 CZY GRAŁEŚ W JAKIEKOLWIEK GRY NA PIENIĄDZE W INTERNECIE?	49
WYKRES 35 CZY GRAŁEŚ NA AUTOMATACH, W SALONACH GIER?	50
WYKRES 36 CZY OBSTAWIAŁEŚ ZAKŁADY BUKMACHERSKIE, NP. STS, TOTOMIX?	50
WYK. 37 WYKRES 37 CZY MASZ WIEDZĘ O TYM, GDZIE OSOBY UZALEŻNIONE OD HAZARDU MOGĄ OTRZYMAĆ POMOC?	51
WYKRES 38 CZY OSOBY W TWOIM WIEKU PIJĄ ALKOHOL?	52
WYKRES 39 GDZIE OSOBY W TWOIM WIEKU PIJĄ ALKOHOL?	53
WYKRES 40 Z JAKICH POWODÓW OSOBY W TWOIM WIEKU PIJĄ ALKOHOL?	54
WYKRES 41 JAK MŁODZIEŻ W TWOJEJ OKOLICY MOŻE ZDOBYĆ ALKOHOL?	55
WYKRES 42 W MOJEJ GMINIE SĄ MIEJSCA, GDZIE OSOBA NIEPEŁNOLETNIA MOŻE KUPIĆ ALKOHOL BEZ PROBLEMU"	55
WYKRES 43 JAK CZĘSTO ZDARZA CI SIĘ SPOŻYWAĆ ALKOHOL?	56
WYKRES 44 CZY TWOI RODZICE WIEDZĄ, ŻE PIJESZ ALKOHOL?	56
WYKRES 45 CZY ZGADZASZ SIĘ ZE STWIERDZENIEM "PIWO TO NIE ALKOHOL"?	57
WYKRES 46 CZY ZGADZASZ SIĘ ZE STWIERDZENIEM "KAŻDY MOŻE UZALEŻNIĆ SIĘ OD ALKOHOLU"?	57
WYKRES 47 CZY DOŚWIADCZYŁEŚ JAKIŚ NIEPRZYJEMNYCH SPOŁECZNYCH KONSEKWENCJI ZWIĄZANYCH Z PICIEM ALKOHOLU?	58
WYKRES 48 CZY WIESZ GDZIE SZUKAĆ POMOCY W SYTUACJI UZALEŻNIENIA ALKOHOLU?	58
WYKRES 49 CZY OSOBY W TWOIM WIEKU PALĄ PAPIEROSY?	59
WYKRES 50 CZY PALISZ PAPIEROSY?	59
WYKRES 51 CZY OSOBY W TWOIM WIEKU MAJĄ KONTAKT Z NARKOTYKAMI LUB DOPALACZAMI?	60
WYKRES 52 CZY ZAŻYWAŁEŚ KIEDYKOLWIEK NARKOTYK LUB DOPALACZ?	60
WYKRES 53 SKĄD CZERPIESZ WIEDZĘ NA TEMAT NARKOTYKÓW I DOPALACZY?	61
WYKRES 54 CHCIAŁBYM KIEDYŚ SPRÓBOWAĆ NARKOTYKU.	61
WYKRES 55 ILE ZNASZ OSÓB W TWOIM OTOCZENIU, KTÓRE UŻYWAJĄ NARKOTYKÓW?	62
WYKRES 56 GDZIE WEDŁUG CIEBIE NAJŁATWIEJ MOŻNA KUPIĆ NARKOTYKI?	62
WYKRES 57 CZY UŻYWAŁEŚ KIEDYKOLWIEK DOPALACZY?	62
WYKRES 58 CZY UWAŻASZ, ŻE W TWOIM ŚRODOWISKU KUPIĆ DOPALACZE JEST?	63
WYKRES 59 JAK MYŚLISZ, JAK BARDZO LUDZIE RYZYKUJĄ, ŻE SOBIE ZASZKODZĄ, KIEDY UŻYWAJĄ NARKOTYKÓW?	64
WYKRES 60 JAK CZĘSTO OBSERWUJESZ ZJAWISKA PRZEMOCY W SZKOLE?	65
WYKRES 61 CZY DOŚWIADCZYŁEŚ KIEDYŚ PRZEMOCY ZE STRONY RÓWIEŚNIKÓW?	65
WYKRES 62 CZY SAMEMU ZDARZYŁO CI SIĘ STOSOWAĆ PRZEMOC?	66
WYKRES 63 CZY W TWOIM DOMU WYSTĘPUJE PROBLEM PRZEMOCY?	66
WYKRES 64 KOGO POWIADOMISZ, KIEDY BĘDZIESZ DOZNAWAŁ PRZEMOCY?	67
WYKRES 65 CZY JESTEŚ CHWALONY PRZEZ RODZICÓW, CZY SVOICH OPIEKUNÓW?	67
WYKRES 66 JAK OCENIASZ SVOJE RELACJE Z RODZICAMI?	68
WYKRES 67 CZY DOŚWIADCZYŁEŚ PRZYKRYCH ZACHOWAŃ W INTERNECIE?	69

WYKRES 68 ILE GODZIN CODZIENNIE SPĘDZASZ PRZED KOMPUTEREM?	69
WYKRES 69 CZY PODEJMOWAŁEŚ PRÓBY OGRANICZENIA CZASU POŚWIĘCONEGO NA SURFOWANIE PO INTERNECIE?	70
WYKRES 70 CZY GRAŁEŚ W JAKIEKOLWIEK GRY NA PIENIĄDZE W INTERNECIE?	70
WYKRES 71 CZY GRAŁEŚ NA AUTOMATACH, W SALONACH GIER?	71
WYKRES 72 CZY OBSTAWIAŁEŚ ZAKŁADY BUKMACHERSKIE, NP. STS, TOTOMIX?	71
WYKRES 73 CZY OSOBY W TWOIM WIEKU PIJĄ ALKOHOL?	73
WYKRES 74 GDZIE OSOBY W TWOIM WIEKU PIJĄ ALKOHOL?	74
WYKRES 75 Z JAKICH POWODÓW OSOBY W TWOIM WIEKU PIJĄ ALKOHOL?	75
WYKRES 76 JAK MŁODZIEŻ W TWOJEJ OKOLICY MOŻE ZDOBYĆ ALKOHOL?	75
WYKRES 77 W MOJEJ GMINIE SĄ MIEJSCA, GDZIE OSOBA NIEPEŁNOLETNIA MOŻE KUPIĆ ALKOHOL BEZ PROBLEMU	76
WYKRES 78 JAK CZĘSTO ZDARZA CI SIĘ SPOŻYWAĆ ALKOHOL?	77
WYKRES 79 CZY TWOI RODZICE WIEDZĄ, ŻE PIJESZ ALKOHOL?	77
WYKRES 80 CZY ZGADZASZ SIĘ ZE STWIERDZENIEM "PIWO TO NIE ALKOHOL"?	78
WYKRES 81 CZY ZGADZASZ SIĘ ZE STWIERDZENIEM "KAŻDY MOŻE UZALEŻNIĆ SIĘ OD ALKOHOLU"?	78
WYKRES 82 CZY DOŚWIADCZYŁEŚ JAKIŚ NIEPRZYJEMNYCH SPOŁECZNYCH KONSEKWENCJI ZWIĄZANYCH Z PICIEM ALKOHOLU?	79
WYKRES 83 CZY WIESZ GDZIE SZUKAĆ POMOCY W SYTUACJI UZALEŻNIENIA ALKOHOLU?	79
WYKRES 84 CZY OSOBY W TWOIM WIEKU PALĄ PAPIEROSY?	80
WYKRES 85 CZY PALISZ PAPIEROSY?	80
WYKRES 86 CZY OSOBY W TWOIM WIEKU MAJĄ KONTAKT Z NARKOTYKAMI LUB DOPALACZAMI?	81
WYKRES 87 CZY ZAŻYWAŁEŚ KIEDYKOLWIEK NARKOTYK LUB DOPALACZ?	81
WYKRES 88 SKĄD CZERPIESZ WIEDZĘ NA TEMAT NARKOTYKÓW I DOPALACZY?	82
WYKRES 89 CHCIAŁBYM KIEDYŚ SPRÓBOWAĆ NARKOTYKU.	82
WYKRES 90 ILE ZNASZ OSÓB W TWOIM OTOCZENIU, KTÓRE UŻYWAJĄ NARKOTYKÓW?	83
WYKRES 91 GDZIE WEDŁUG CIEBIE NAJŁATWIEJ MOŻNA KUPIĆ NARKOTYKI?	83
WYKRES 92 CZY UŻYWAŁEŚ KIEDYKOLWIEK DOPALACZY?	84
WYKRES 93 CZY UWAŻASZ, ŻE W TWOIM ŚRODOWISKU KUPIĆ DOPALACZE JEST?	84
WYKRES 94 JAK MYŚLISZ, JAK BARDZO LUDZIE RYZYKUJĄ, ŻE SOBIE ZASZKODZĄ, KIEDY UŻYWAJĄ NARKOTYKÓW?	85
WYKRES 95 JAK CZĘSTO OBSERWUJESZ ZJAWISKA PRZEMOCY W SZKOLE?	85
WYKRES 96 CZY DOŚWIADCZYŁEŚ KIEDYŚ PRZEMOCY ZE STRONY RÓWIEŚNIKÓW?	86
WYKRES 97 CZY SAMEMU ZDARZYŁO CI SIĘ STOSOWAĆ PRZEMOC?	86
WYKRES 98 CZY W TWOIM DOMU WYSTĘPUJE PROBLEM PRZEMOCY?	87
WYKRES 99 KOGO POWIADOMISZ, KIEDY BĘDZIESZ DOZNAWAŁ PRZEMOCY?	87
WYKRES 100 CZY JESTEŚ CHWALONY PRZEZ RODZICÓW, CZY SWOICH OPIEKUNÓW?	88
WYKRES 101 JAK OCENIASZ SVOJE RELACJE Z RODZICAMI?	88

WYKRES 102 CZY DOŚWIADCZYŁEŚ PRZYKRYCH ZACHOWAŃ W INTERNECIE?	89
WYKRES 103 ILE GODZIN CODZIENNIE SPĘDZASZ PRZED KOMPUTEREM?	90
WYKRES 104 CZY PODEJMOWAŁEŚ PRÓBY OGRANICZENIA CZASU POŚWIĘCONEGO NA SURFOWANIE PO INTERNECIE?	90
WYKRES 105 CZY GRAŁEŚ W JAKIEKOLWIEK GRY NA PIENIĄDZE W INTERNECIE?	91
WYKRES 106 CZY GRAŁEŚ NA AUTOMATACH, W SALONACH GIER?	91
WYKRES 107 CZY OBSTAWIAŁEŚ ZAKŁADY BUKMACHERSKIE, NP. STS, TOTOMIX?	92

Spis tabel

TABELA 1. STATYSTYKA MIESZKAŃCÓW GMINY KOTUŃ (DANE Z ROKU 2011).	9
TABELA 2. STRUKTURA PRZYROSTU NATURALNEGO W GMINIE KOTUŃ W 2019 R.	11
TABELA 3. LICZBA RODZIN KORZYSTAJĄCYCH ZE ŚWIADCZEŃ PIENIĘŻNYCH I NIEPIENIĘŻNYCH W GMINIE KOTUŃ	18
TABELA 4. PRZYCZYNY PRYZNAWANIA ŚWIADCZEŃ POMOCY SPOŁECZNEJ PRZEZ GOPS W GMINIE KOTUŃ W 2019R. (LICZBA RODZIN).	21
TABELA 5. POMOC GMINNEGO OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ W GMINIE KOTUŃ	28
TABELA 6. WNIOSKI SPORZĄDZONE W ZWIĄZKU Z PROCEDURĄ "NIEBIESKIEJ KARTY" W GMINIE KOTUŃ	31
TABELA 7 LICZBA OSÓB DOTKNIĘTYCH PRZEMOC W RODZINIE W 2019 W GMINIE KOTUŃ	32
TABELA 8 LICZEBNOŚĆ GRUPY BADANEJ	51
TABELA 9 LICZBA ANKIETOWANYCH UCZNIÓW	72
TABELA 10. ANALIZA SWOT.	97